

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
oletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOUVENEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan (sajutra) razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Ideologije?

Vse vojskujoče se države, pa tudi tiste, ki se morda še mislijo vojskovati, neprestano prepričujejo vsakogar, ki jih hoče poslušati, posebno pa male narode, da jim gre izključno le za ideologijo. S to motivacijo smo videli ustvariti trozvezo Japonske, Nemčije in Italije proti Kominterni, ki pa je bila zelo kratkotrajna; Francija in Anglija pravita, da se vojskujeta ne proti Nemčiji, ampak proti narodnemu socializmu, in Italija zatrjuje, da ne bi mogla mirno gledati širjenja boljševskega vpliva v Podonavje in na Balkan. Podoba je torej, da so zgolj idejni in idealni nagibi, ki so zapletli svet v vojno stanje.

Če pa stvari natančneje pogledamo, pa vidimo, da je sklicevanje na ideološke fronte le bolj povod, ki ugodno odmeva v ljudskih ušesih, kakor pa pravi vzrok za sedanje zadržanje veselih ideologij, s katerimi nastopajo razne velesile, gotovo drugim državam povzročajo skrbi, toda ne iz vidika, kakor na te družabne pojave gleda Cerkev, ki jih vrednoti po njihovi moralni vrednosti in jih odklanja kot protinaravna in škodljiva za mirno mednarodno sožitje. Vidik Cerkve narekuje zadržanje tudi katoličanom, ki se borimo na primer proti boljševizmu ali paganskemu nacionalizmu ne prvenstveno iz političnih nagibov, — saj so nam na primer Slovencem Rusi kot slovanski bratje dragi in jih imamo radi, — ampak pobijamo boljševizem zaradi njegove protinaravne brezboštva in popolnega zasuzenja človeka brezčinnemu kolektivu. Države pa, ki so politične tvorbe, vrednotijo dandanes vse in tudi ideološke pojave le s stališča politične koristi ali škode. Opazujemo, da tudi raznih sodobnih ideologij države ne zavračajo morda zaradi njihove protinaravnosti in pravne manjvrednosti, temveč jih presoja izključno le iz vidika, ali in v kolikoli ti ideološki pojavi škodijo njihovemu lastnemu političnemu delovanju, oziroma v kolikoli morda netižno in pospešujejo ekspanzivnost in imperializem nasprotnika. Kar se dogaja pred našimi očmi, torej ni borba ideologij, ampak je v prvi vrsti borba imperializmov velesil.

Teh trditvev ni težko dokazati. Najbolj udaren dokaz je že omenjena trozveza proti boljševizmu. Najglasnejša v tej trozvezi je bila Nemčija, ki je tudi diplomatsko pripravila in ustvarila protikomunistično zvezo z Japonsko in Italijo. Po nemških listih in v nemških govorih smo leto in dan mnogo slišali o neizprosno načelnem stališču narodnosocialistične Nemčije proti boljševizmu. Manj vodilnejši nemški državniki so izjavili, da je zveza Nemčije mogoča z vsako državo, le ne s Sovjetsko Rusijo. Razvoj poznejših dogodkov pa je pokazal, da je ta protiboljševska ideološka vnama bila kaj malo pristna. Nemčija se je borila proti boljševizmu dotlej, dokler je mislila, da Sovjetija nasprotuje njenim političnim načrtom. Toda kakor hitro je bil med boljševsko Rusijo in pa narodnosocialistično Nemčijo napravljen političen sporazum o razdelitvi Poljske, je Nemčija tudi takoj vzela protiboljševsko propagando iz prometa.

Prav isto velja za Sovjete. Sovjetska propaganda vsaj zadnjih 10 let ni proti nikomur tako rohnela, kakor proti nemškemu fašizmu, ki ga je označevala za najbolj nečloveškega, najbolj tiranskega in najbolj kapitalističnega. Kdor je bral tovrstne spise in poslušal komunistične govore, je moral priti do prepričanja, da Kominterni diha in živi le s tem edinim namenom, da ubogo nemško ljudstvo reši strahotnega fašističnega zatiravca. Bilo pa je treba le nekaj tednov, in že je ves svet strmčel lahko spoznal, kako moskovska Kominterni prijazno gladi pot do zveze z »zakletim sovražnikom« kapitalizmom in fašizmom — zato, ker je to služilo koristim sovjetskega imperializma. Sovjetski boljševizem, ki je od vsega početka naglašal, da je ena glavnih njegovih nalog borba proti imperializmu in zasuzenju malih narodov in je s tem svojim programom ščeval k uporabi celo kolonialne narode in povsod sebi lastil vlogo osvoboditelja izpod tujega jarma, je takoj popolnoma obrnil svoj obraz, čim je pričel pohod sovjetski imperializem. Ko je sovjetska zveza raztrgala Poljsko, vzela samostojnost malim baltskim državam in prešla v krivično napadalno vojno proti Finski, je mahoma popolnoma zmrznila najbolj glasna protimperialistična zgovornost moskovske Kominterne. Tako vidimo, da je tudi pri Sovjetih komunistična »ves svet odrešujoča« ideologija, ki si išče povsod plačanih agitatorjev, v prvi vrsti v službi sovjetskega državnega imperializma.

S temi razmišljanji lahko še nadaljujemo. Nekaj časa se je zdelo, potem ko je odpovedala Nemčija, kakor da je Italija idejni nositelj borbe proti boljševizmu. O tem se je po vseh listih mnogo pisalo, v tem smislu je izšlo tudi nekaj člankov v italijanskih listih. Toda polagoma so ti glasovi postali skromnejši in ostali italijanski tisk se je potrudil, da je z dokajšnjo odkritostjo opredelil italijansko stališče: Italija se je borila proti boljševizmu, čim se je pojavil v Španiji, torej ob obali Sredozemskega morja, ki ga imperijalna Italija smatra za svoje interesno območje. Italija tudi smatra, da ne bi mogla ostati brezbrizna, če bi se sovjetske sile pojavile v Podonavju in na Balkanu, pa ne zaradi odpora proti boljševizmu, temveč ker bi sovjetski imperializem pričel segati na področje, o katerem misli imperijalna Italija, da ima pravico v vseh političnih vprašanjih bistveno soodločati. Toda boljševizem, dokler je ostal v mejah Sovjetije, ni fašistične Italije nič oviral, da ne bi med prvimi evropskimi državami za Moskvo navezala trgovskih stikov.

Podobno je s Francijo in Anglijo. V teh dveh demokratičnih državah je v zadnjem desetletju padla marsikatera trpka na račun italijanskega fašizma, kar so jima seveda Italijani sproti plačevali s krepkimi tiradami proti »koruptni in samogoltni demokraciji«. Toda vsa ta storija ne enih ne drugih v sedanjem trenutku prav nič ne ovira, da ne bi italijanska

Poostrena podmorniška vojna

Nemške podmornice so se pojavile na ameriški obali?

V zadnjih dneh je bilo potopljenih 17 trgovskih in dve vojni ladji —
Nova dolga lista potopljenih parnikov — Nevtralci najbolj trpijo

Pariz, 26. januarja. AA. Havas. Nesporno je, da je bilo pred nekoliko več kot tednom dni spuščen v morje nov val nemških podmornic proti mednarodni trgovini. Nemške podmornice delujejo posebno v Severnem morju ter napadajo brez razlike tako angleške kakor nevtralne ladje. Nemške podmornice torpedirajo tudi pod vodo trgovinske ladje brez kakršnegakoli predhodnega obvestila. Potopilo je več ladij, ne da bi pustile za seboj kakršnokoli sledi. Ker so torpedi zelo močni, se ladje potopijo zelo hitro tako, da za rešitev ne preostaja časa. Brodolomci iščejo rešitve na navadnih splavih, ki jih valovi mečejo sem pa tje. Razen tega vlada na Severnem morju hud mrz.

Razen dveh angleških rušilcev se je potopilo zaradi min ali torpedov v zadnjih dneh 16 trgovinskih ladij, pri čemer ni vračunana belgijska ladja »Nese«, ki se je potopila 18. januarja. Večina ladij pripada nevtralnim državam. Razen tega je bilo potopljenih več ladij ob španskih in portugalskih obalah.

V toku zadnjih treh dni so francoske in angleške edince petkrat napadle nemške podmornice. Svoje francoske sporočilo pravi, da obstajajo vsi znaki, da je bila neka nemška podmornica uničena. Istotako se uradno potrjuje, da je bila zaplenjena 15. januarja neka nemška ladja.

Newyork, 26. januarja. AA. Reuter. Listi prinašajo vesti, ki so jih dobili od poučenih pomorskih krogov, da pripravljajo nemške podmornice napad na glavne angleške prometne proge ob zapadni Indiji. Ti krogi trdijo, da so v bližini Trinidada opazili tri nemške podmornice, ki so plule z veliko hitrostjo. V njihovem spremstvu je bila oborožena nemška trgovinska ladja, ki je imela približno 5.000 ton in ki očitno zalaga podmornice s kurivom in

živezem. Podmornice pripravljajo očitno napad na angleške in francoske ladje, ki po teh vodah prevajajo žito in drug živež ter bencin. Poučeni krogi naglašajo, da so ameriška pomorska oblastva obveščena o načrtu nemških podmornic.

Potopljene ladje

Riga, 27. januarja. t. Reuter. Letonska ladja »Everene« (4434 ton) je bila torpedirana v Severnem morju od nemške podmornice. Posadka je bila rešena. To je prva letonska ladja, ki je postala žrtev sedanje vojne.

Amsterdam, 27. januarja. t. Reuter. Letonska ladja »Everosa« (3529 ton) je zadnjo noč nasledila v bližini otoka Terscelling. Kapitan ladje je brzojavil, da se ladja lomi. Dva rešilna čolna sta bila poslana na pomoč. Ladja je iz strahu pred torpedi plula približno obale in je tako prišla v nesrečo na kraju, ki ga kapitan ni dobro poznal.

Vigo (Spanija), 27. januarja. t. Reuter. Španska ladja je pripeljala v pristanišče Vigo del posadke francoske trgovske ladje, ki je bila torpedirana blizu portugalske obale. Posadka je štela 30 mož. Šest jih je utonilo, ostali so rešeni, loda 6 med njimi jih je hudo ranjenih.

London, 27. januarja. t. Reuter. Angleška ladja »Baltanglia« (1523 ton) je zadel na mino in se na severni vzhodni obali Anglije potopila. Posadka je rešena.

London, 27. januarja. t. Reuter. Švedska ladja »Gothia« (1630 ton) je bila včeraj torpedirana na vzhodni škotski obali. Pri eksploziji so bili ubiti trije člani posadke, 11 pa so jih rešili ribiške ladje.

London, 27. januarja. Reuter. Po poročilih hamburskega radia se da sklepati, da sta bila grški par-

nik »Ecatontorchos Drakulis« in daneski »Takla« od nemške podmornice torpedirana brez predhodnega opozorila. Hamburški radio je dejal, da nemška vojna mornarica smatra vsako nevtralno ladjo, ki vozi v akupini, ki jo ščitijo angleške in francoske ladje (convoy) kot sovražno, ki jo ima pravico brez opozorila potopiti. K temu ugotavlja angleška admiraliteta, da je bila »Tekla« torpedirana, ko je plula čisto sama na Severnem morju, med tem ko je bila grška ladja prav tako osamljena v Atlantskem morju in so potekle ure, predno so prišle druge ladje na pomoč, da so rešile nekaj možva.

Amsterdam, 26. januarja. AA. DNB. Po poročilih amsterdamskih listov se je včeraj ponesrečila norveška tovorna ladja »Gulvige« (1300 ton). Podrobnosti še ni.

V zraku

London, 26. januarja. AA. Reuter. Letalsko ministrstvo sporoča, da se neko angleško letalo, ki je odletelo s svojega oporišča v Franciji na izvidniški polet nad severozapadno Nemčijo, ni več vrnilo. Nemško uradno poročilo pa pravi, da je nemški »Messerschmitt« angleško letalo sestrelil.

Na suhem

Pariz, 26. januarja. AA. Poročilo z dne 26. januarja zjutraj: Nič pomembnega na fronti.

Berlin, 26. januarja. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča: Na zahodu nič novega.

V raznih odsekih fronte so nemška letala izvedla ogledne polete. Neko britansko ogledno letalo tipa »Bristol Blenheim« smo v okolici Duisburga zbili, ko je skušalo preleteti Poruhrje.

„Sovjeti bombardirajo predvsem delavska naselja“

Izjava voditelja angleške delavske stranke, ki je obiskal bombardirane kraje na Finskem

Stockholm, 26. jan. AA. Havas: »Stockholm Tidning« prinašajo izjavo sira Walterja Cistrina, ki je dejal, da se je o priliki svojega obiska na Finskem prepričal v Hangou, Ekenesu in Abuju, da sovjetski letalci uničujejo tudi objekte, ki ne predstavljajo nobene vojaške vrednosti. Sovjetsko bombardiranje je naperjeno proti civilnemu prebivalstvu. Treba je naglasiti, da sovjetski letalci s posebno surovostjo bombardirajo delavska predmestja. Vrgli so na stotine bomb na male delavske hišice. Angleški politik je izrazil priznanje hladnokrvnosti in hrabrosti Fincev ter dejal, da bodo angleški delavci napravili vse za Fince kar bo v njihovi moči. Komunisti, ki jih je na Angleškem seer malo, sedaj molčijo in ne govorijo radi o sovjetskem napadu na Finsko. Pomoč, ki jo bomo dali Finski, bo večja, kakor se je doslej pričakovalo.

... in pokopališča

»Stockholm Tidning« izve nadalje iz Helsinkija, da sovjetska letala bombardirajo predvsem ona mesta, ki nimajo nobene zveze z vojaškimi svrhami. Včeraj je 10 sovjetskih letal vrglo 60 bomb na male cerkvice in pokopališče, na katerem počivajo vojaki, padli v sedanjih vojski.

Finska poročila

Helsinki, 26. jan. AA. Reuter: Ponajnovejših poročilih s fronte se finske čete še zmerom drže na postojankah po pet dni trajajočih neprestanih napadih sovjetskih čet severno od Ladoškega jezera in od Karelijske ožine. Sovjetsko prizadevanje stremi za tem, da pridejo s te strani v hrbet Mannerheimovi črti, vendar se jim to ni posrečilo. Odsek severno od Ladoškega jezera velja za najvažnejšo strateško točko na tej fronti; če jo sovjetske čete prebijajo, bi to utegnilo biti usodnega pomena za odpor Fincev na tem bojišču. Toda v finskih vojaških krogih mislijo, da bo Mannerheimova črta mogla tako rekoč večno klubovati sovjetskim napadom, če se sovjetskim četam ne posreči s severa priti obrambni črti za hrbet. Vse kaže, da je Vitoloki, ena izmed skrajnih vzhodnih točk na tej fronti, prizoršče najsirovejših bojov.

Helsinki, 27. jan. t. Reuter: Sovjetske čete so danes napadle na več mestih. Posebno hudi so bili zaporedni napadi pri Mansnaai, severno od jezera Ladoga. Finci so vse napade odbili. Tudi v Karelijski ožini so Finci obdržali vse svoje dosedanje postojanke, čeprav je bilo čutili, da sovjetski pritisk hudo narašča.

Industrija s polno paro delata za angleške in francoske dobavke. Prav tako je dane pri zahodnih velesilah veliko ogorčenje na sovjetski boljševizem, ki pa je žal šele zelo svežega datuma in izkira iz časa, ko dolgotrajna pogajanja s Sovjetijo niso uspela. Do meseca avgusta lanskega leta pa ne Francozov ne Angležev ni prevzel ženiral komunizem niti ne v lastnih državah, kaj šele v Sovjetiji.

Bila bi torej utvara, ko bi mislili, da so v sodobnem trenju velesil odločilne ideološke fronte. Ideologije so le bolj kulise, za katerimi se skriva prava stvarnost in ta je impe-

Helsinki, 26. jan. b. Po petdnevni ofenzivi se Sovjetom ni posrečilo prebiti nikjer finske bojne črte in Finci so hrabro povsod vzdržali pritisk močnejšega sovražnika. Vsi dosedajni poskusi sovjetske vojske, da zlomi odpor Fincev severno od Ladoškega jezera, so bili razbiti prav tako kakor na ostalih frontah. Borba traja naprej z nezmanjšano brutalnostjo, toda Finci že opazujejo omahovanje sovjetskih čet. Topniški ogenj še vedno obstreljuje finske položaje. Zaradi sijajno zgrajenih zavetišč je bilo na finski strani le malo žrtv. Na

Reševanje „Ljubljane“

10 mornarjev ranjenih - eden mrtev

Šibenik, 26. jan. b. Potapljači kraljevske mornarice so se spustili davi na morskno dno na mesto, kjer se je potopil rušilec »Ljubljana«. Njihova naloga je bila, da ugotovijo točno razpoko na desni strani rušilca, da ugotovijo, če so posamezni prostori na ladji popustili, v kakšnem položaju se ladja nahaja in sestavino morskega dna.

Včeraj popoldne je priplula v luko tudi pomorna vojna ladja za reševanje z vsemi tehničnimi sredstvi, s katerimi razpolaga mornarica. Ta ladja bo s pomočjo drugih ladij skušala v čim krajšem roku dvigniti rušilec. Nocoj prispe v Šibenik tudi načelnik sodnega oddelka kraljevske mornarice polkovnik Marinkovič, enako pa admiral Marjan Polič.

Včeraj so napravili seznam vseh mornarjev ter ugotovili število žrtv. Razen strojniškega narednika Griesbacherja iz Slavonije ni bilo drugih žrtv, le 10 mornarjev je lažje ranjenih. Na častnike in mornarje s potopljene rušilca »Ljubljana« sta imela krajše nagovore admiral Armin Pavič in poveljnik vojnega broda Tomič. Med častniki je bil navzoč tudi poveljnik rušilca gosp. Ahlin. Pavič in Tomič sta pohvalila častnike in moštvo za hrabro držanje pri tej nesreči. Mornarjem so začasno odredili prostore v drugem nadstropju podčastniške šole mornariškega poveljstva v Mandalini. Častnikom pa je bilo odkazano mesto na ladjah »Krivosija« in »Krkac«.

Poveljnik Ahlin je duševno zelo potr in stanuje pri svoji družini. Vsi častniki in mornarji potrjujejo, da niti pri udarcu ladje ob čeri, niti ob času same katastrofe, ko se je ladja potapljala, ni bilo nobene panike. Kakor poročajo, so pluli

vseh ostalih frontah so bili po vrsti odbiti vsi poskusi sovjetskega predora.

Tujska legija se sestavlja v največji naglici in bo poslana te dni na fronto, da podpre in zamenja finske čete, ki so že cel teden neprestano v borbi.

Moskva, 26. jan. b. S prihodom 30 novih angleških letal je bilo sestavljenih 10 novih finskih eskader, katerim bo poverjena izredno važna naloga. Zanimivo je, da so bila ta letala izročena italijanskim pilotom. Sovjetska letala se stalno poslužujejo estonskih letalskih oporišč, kar omogoča Sovjetom, da se istega dne zaradi majhnih razdalj večkrat vračajo nazaj v estonska oporišča, kjer natovori nove bombe in bencin. Finski piloti morajo pri napadih na Kronstandt zelo paziti, da ne bi prekršili nevtralnosti Estonije.

Sovjetska poročila

Moskva, 26. jan. AA. Agencija Tass objavlja sporočilo vojnega poveljstva, ki pravi, da ni bilo na bojišču nobenega pomembnejšega dogodka.

Sožalje župana dr. Adlešiča

Ljubljana, 26. jan. AA. Župan mesta Ljubljane dr. Jure Adlešič je poslal ministru vojske in mornarice, arnadmennu generalu Milanu Nediču, in poveljniku mornarice admiralu Marjanu Poliču ob nesreči rušilca »Ljubljana« tole brzojavko:

Globoko obžalujem težko nesrečo kr. velike torpedovke »Ljubljana« in njene žrtve izražam željo vsega prebivalstva, naj bi reševalna dela popolnoma uspela, da bi bila kr. torpedovka »Ljubljana« spet kmalu uvrščena v bojne vrste naše kr. marnarice.

Sožalje bana dr. Natlačen

Ljubljana, 26. jan. AA. Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen je ob nesreči, ki je zadel rušilec naše kr. vojne mornarice »Ljubljana«, poslal ministru za vojsko in mornarico arnadmennu generalu Milanu Nediču v Belgrad tole brzojavko:

Globoko obžalujem težko nesrečo, ki je zadel našo vojno mornarico z izgovorom rušilca »Ljubljana«. Naj bi reševalna dela skoraj uspela.

Vsi nemški poslani in poslanice na Balkanu poklicani v Berlin

Berlin, 26. jan. b. Iz zanesljivega vira poročajo, da so vsi nemški poslani in poslanice iz balkanskih prestolnic poklicani v Berlin na konferenco, ki bo še pred konferenco balkanskega sporazuma. Ta konferenca bo sklicana zaradi vloge, ki jo igra Balkan za dobavo blaga Nemčiji in ji zavezniki pripisujejo velik pomen.

Zagrebska vremenska napoved: Jasno. Zemunska vremenska napoved: Zjasnitev s hujšim nočnim mrazom v večji severni polovici. Zjutraj megla. Oblačno na skrajnem jugu. Novega snega ni pričakovati.

Politični zapiski

JRZ in radikalna stranka

Zaradi razprav med predstavniki JRZ in člani glavnega odbora narodne radikalne stranke je v političnih krogih razširjenih mnogo mnenj. Vsak hoče biti bolj in točneje obveščen. Na podlagi naših poizvedb pa lahko ugotovimo tole: 1. Res je, da so razgovori med predstavniki JRZ in NRS. — 2. Ni pa res, da bi od strani JRZ kdo mislil na to, da bi se stranka razpustila ali pa da se bi ustopila v radikalno stranko. — Kakor znano, so JRZ ustavili glavni odbor narodno-radikalne stranke skupno s predstavniki slovenske ljudske stranke in jugoslovanske muslimanske organizacije. Zato je jasno, da je samo mogoče, da bi se med JRZ in predstavniki glavnega odbora našel primeren način za spojitve glavnega odbora narodne radikalne stranke z JRZ. Lahko rečemo, da JRZ ostane, kakor je bila, a na drugi strani je vendar pametna politika, ako se stranka okrepi in razširi na elemente, ki so ji po ideologiji jako blizu, zlasti pa še, če se razširi na tiste kroge, ki so jo ustavili in so potem odšli med disidente.

Belgrajska »Politika« o ureditvi države

Belgrajska »Politika« od 26. januarja prinaša politični članek, kjer med drugim naglašajo razvoj dogodkov o preureditvi države, kakor pravi: »Za pred poldrugi mesecem je »Politika« pisala, da so srbski krogi skoraj soglasno prepričani, da je sporazum od 26. avgusta treba dopolniti ali prav za prav njegova načela uresničiti tudi na državni celoti, nakar naj bi se šele razpisale volitve. Končno ureditev in morda potrebne popravke naj bi izvršila ustavodajna skupščina, ko bo to mogoče. Dotlej pa naj ostane taka ureditev, kakršna bi se naredila na podlagi sporazuma od 26. avgusta. Pri tem je bilo vedno naglašeno, da mora sporazum od 26. avgusta ostati trajni temelj državne politike in da ne sme biti odvisen od strankarskih kombinacij. Nadaljna preureditev države po istih merilih, ki je po njih bila ustanovljena banovina Hrvatska, bi pomenila le okrepitev sporazuma od 26. avgusta. Srbska enota, ki bi obsegala vse banovine, razen dravske, bi pomenila najmočnejšo oporo hrvatski enoti. Dobro vskladene enote (srbska, hrvatska in slovenska) bi pomenile močno Jugoslavijo, Jugoslavija pa je prav tako potrebna Srbom kakor Hrvatom in Slovincem.« Nato list govori o resoluciji JRZ ter nadaljuje: »Ta del resolucije JRZ vnaša popolno jasnost v vprašanje volitev ter preseka možnost volitev prej, preden bi se izvršila preureditev države po načelih sporazuma od 26. avgusta. Po tem sklepu so volitve postavljene v odvisnost preureditve državne celote. Preureditev države po načelih sporazuma postaja neobhoden predpogoj za kakršnekoli volitve, kar pomeni za občinske, skupščinske in sabsorske.«

Glasiilo HSS o resoluciji JRZ

»Hrvatski Dnevnik«, ki je glasililo HSS, prinaša uvodni članek o resoluciji JRZ ter pravi na koncu: »Pobuda za preureditev vse državne skupnosti je prišla od slovenskega dela JRZ. Ni dvoma, da je zelo lahko ustanoviti obseg bodoče banovine Slovenije. Ob manjših spremembah bi naj bil sedanj obseg današnje dravske banovine. Drugačnja pa je zadeva z drugim državnim ozemljem. Treba je le pogledati na zemljepisno karto, pa vidite, kako Hrvatska ne more ostati v sedanjem obsegu. Hrvatska mora dobiti naravne meje ter ji je treba omogočiti uspešno gospodarsko življenje ter razvoj. Je pa cela vrsta krajev, ki gospodarsko in zemljepisno teže k Hrvatski. Če ne upoštevamo Slovenije, Jugoslavija nima oblike kroga z enim žariščem, marveč ima obliko elipse z dvema žariščema. Eno žarišče je Belgrad, drugo pa Zagreb. Nemogoče je kraje, ki so vezani po centripetalni sili Zagreba, ločiti od njega ter jih samovoljno spajati z Belgradom. Težnja, naj bi se od vsega državnega ozemlja zunaj Hrvatske in dravske banovine ustanovila le ena enota še pred volitvami, pa ima svoj poseben namen. Ko bi se to ozemlje ustanovilo še pred volitvami, bi postalo domena tistih elementov, ki bi, prosti hrvatskega vpliva, izvajali volitve, kakor bi jim bilo všeč, ter tako dali napačno sliko narodnega razpoloženja. Na kaj takega pa hrvatski narod nikakor ne more pristati.«

Kaj pravi zagrebški »Obzor«

Zagrebški »Obzor« prinaša članek o preureditvi države pred volitvami ter vmes govori, da je sporazum od 26. avgusta le kompromis, ki pa je bil bolj na škodo Hrvatoma. Nato pa končno pravi: »Vsekakor, če bi zdaj začeli deliti državo na tri enote, je postavljena takoj neobhodna zahteva, naj se banovina Hrvatska na novo razmeji, hrvatska politika ne more pristati na belgrajsko tezo, naj se zdaj enostavno priključi v srbsko enoto vse dežele vzhodno od banovine Hrvatske ter naj bi šele kasneje, ko bi se pokazala potreba, narodna skupščina izvršila nekatere popravke v razmejitvi.«

Preiskava zoper episkopa Platona

Kakor poroča belgrajsko »Vreme« iz Bitolje 23. januarja, je tuzlanski episkop Nektarije že končal svojo preiskavo v zadevi Platonovega govora proti episkopu dr. Nikolaju Velimiroviču. Poročevalec »Vreme« je bil pri episkopu Nektariju, katerega je povprašal, kako je s preiskavo. Episkop je bil zelo redkoben, vendar je na ponovna vprašanja odgovoril: »Nekaj je bilo, pa ni bilo vse tako, kakor so govorili. Preiskal sem zadevo ter pripravil poročilo za sveti sinod, ki bo o tem odločil. Drugače vam ne morem povedati.«

Križarji in Junaki

»Hrvatska Stražar« pod tem naslovom prinaša iz sarajevske Vrhbosne članek, ki ga je napisal urednik na naslov nekega voditelja hrvatskih Križarjev. V tem članku veli, da je voditelj s svojimi Križarji prešel v Junaka ter da tega ne more odobravati. Križarji vzgajajo duhovno elito hrvatske mladine ter so društvo Katoliške akcije. Tudi Junaki so dobro društvo. Da pa se storiti tako, kakor se dela ponekod, da so Križarji obenem Junaki. Navaja slučaj v svojem kraju, kjer so vsi Križarji vpisani v Junaka, dasi niso vsi Junaki Križarji. Tako se organizacija lepo izpolnjuje. Sicer pa — pravi na koncu: »Ne boj se! Križ je in ostane znamenje nasprotovanja, kar pa je naša lika in naš ponos!«

Osebnosti

Sodniški izpit pri apelacijskem sodišču v Ljubljani je opravil g. Ivan Polovič, sodniški pravnik pri okrožnem sodišču v Mariboru.

Po resoluciji JRZ:

Rešitev slovenskega in srbskega vprašanja naj se ne ovira!

Glasovi srbske politične javnosti in belgrajskih listov

Belgrad, 26. januarja m. Tukajšnja politična javnost je še vedno pod vtisom, ki ga je na vse kroge napravila predvčerajšnja resolucija glavnega odbora JRZ. Še danes govori vse o njej. Posamezne politične skupine so prav tako imele več sestankov, na katerih so razpravljale samo o novo nastalem položaju. Kako močno je ta resolucija odjeknila v vsej javnosti, najbolj potrjuje dejstvo, da se z njo bavi vse časopisje ter podrobno razčlenjuje člepe glavnega odbora. Vsi krogi ji pripisujejo izredno važnost ter jo smatrajo za zelo važen dogodek v notranjem političnem položaju. »Politika« pravi: Kdor hoče volitve, ta mora preskrbeti, da se čimprej ustvari srbska enota (Slovensko samoupravno enoto politični krogi že samo posebi računajo. Op. ur.) in naide širši naslon, da bi se dobila zdrava volivna situacija.

Z istim vprašanjem se peča tudi dnevnik »Pravda«. Govorijo o obeh izjavah predsednika vlade Dragiša Cvetkovića in dr. Vladka Mačka ter ugotavljajo: Politični krogi smatrajo, da sta obe izjavi formalno točni. G. dr. Maček se dejansko ni pogajal z JRZ in njeno mišljenje zanj ne mora biti merodajno. G. Dragiša Cvetković je kot predsednik

odgovorne vlade v duhu dobljenega mandata napravil sporazum, JRZ pa ga je naknadno sprejela. Toda jedno vprašanje, poudarjajo politični krogi, ni v tem, ali se bo g. dr. Maček kot predstavnik hrvatskega naroda na to, kar pravi JRZ, oziral ali ne, temveč svoje demokratsko prepričanje, v tem slučaju poševal jasno razpoloženje srbskega in slovenskega naroda.

Razmere se lahko razvijajo v tem ali drugem pravcu. Toda eno je: Prav tako na srbski kakor tudi na slovenski strani zahtevajo, da se preureditev države izvede vzporedno tako na Hrvatskem kakor tudi v Srbiji in Sloveniji, da bi to, kar so dobili Hrvati, prav tako dobili tudi Slovinci in Srbi. Doslej imajo Hrvati skoraj definitivno oblast v svoji banovini in so v njej sami gospodarji. Razen tega so dobili volilni zakon za svoj deželni sabor, medtem ko na drugi strani Srbi in Slovinci nimajo niti na papirju tega, kar so Hrvati že dobili. Iz tega je razvidno, da se tukaj ni dosegla enakopravnost, za katero so se Hrvatje borili od ustanovitve državne skupnosti. Politični krogi poudarjajo: Sedaj, ko se je rešilo hrvatsko vprašanje, ne bi bilo dobro, če bi se s hrvatske strani

ovirala ustvaritev srbskega in slovenskega vprašanja.

Z dejanjem naj se napravi jasnost!

Belgrad, 26. jan. m. V krogih jugoslovanske nacionalne stranke neprestano spletkarijo proti preureditvi države z ozirom na Slovenijo in na takozvano srbsko pokrajino. Za glavni razlog navajajo sedaj, da vprašanje srbske pokrajine še ni razčiščeno in da je treba še čakati, da bodo politični krogi prišli do jasnih pogledov. Očitno je, da je to le prazna spletkarja. Kakor so ti krogi leta in leta delali proti sporazumu s Hrvati, češ, da se razmere niso jasne, da so zamotane in težke, tako nastopajo sedaj tudi proti slovenskemu in srbskemu vprašanju.

V hrvatskem vprašanju se je ustvarila jasnost, čeravno je ti krogi niso nikdar videli. Tako je treba tudi v srbskem in slovenskem vprašanju napraviti jasnost kratkoma do dejanjem.

Važna izjava ministra dr. Kreka:

Za harmonično sodelovanje Slovencev, Hrvatov in Srbov

Belgrad, 26. jan. m. Današnji dan v prestolnici ni bil tako živahen in politično razgiban kakor včerajšnji, ko je javnost zaradi sklepov glavnega odbora JRZ dobila kar dve politični izjavi vodilnih političnih mož sedanje vladne kombinacije.

Važnejši dogodek današnjega dne je politična izjava, ki jo je dal časnikiarjem minister za gradbo dr. Krek na rednem sprejemu časnikiarjev. Najprej je minister dal časnikiarjem potrebne podatke iz svojega resora. Nato je eden izmed številnih časnikiarjev postavil g. ministru tole vprašanje:

»Smatram, da je danes najvažnejše vaše stališče o razpravi, ki se je pojavila v javnosti o resoluciji glavnega odbora JRZ in o izjavah gospoda podpredsednika vlade dr. Mačka in predsednika vlade Cvetkovića v zvezi s to resolucijo. Predsednik vlade Cvetković je točno potrdil izjavo dr. Mačka in enodušnost v vladi glede omenjenih vprašanj, medtem ko je resolucija JRZ v jedru nasprotna izjavi dr. Mačka. Zato bi bilo potrebno, da se po resoluciji in omenjenih dveh izjavah stvari postavijo vsaka na svoje mesto in da se ugotovi, katero od postavljenih vprašanj ima prvenstvo in kaj je treba najprej rešiti. Ze prej so Srbi in Slovinci izjavili, da je treba prvenstveno pred izvedbo volitev v skupščino poudariti srbsko in slovensko samoupravno enoto, ki nista sporni, kakor tudi ni sporna banovina Hrvatska. To so vprašanja, ki dominirajo v naši notranji politiki ter v srbski in slovenski javnosti.«

G. minister dr. Krek je odgovoril na to vprašanje tole:

Odgovor ministra dr. Kreka na postavljeno vprašanje

»Gospodje! Izjavljam, da predsednik vlade Cvetkovića in podpredsednik vlade dr. Vladka Mačka nikakor ne želimo komentirati. To so računski g. števci strank. Te bodo sami prijateljsko saldrali in likvidirali. Mislim, da nisem kompetenten, da bi komentiral resolucijo glavnega odbora JRZ, mislim, pa da kak komentar tudi ni potreben, ker je resolucija dosti jasna. Lepo je sedaj dejal eden Vaših kolegov, da teh dogodkov ne smemo gledati iz celotne politike zadnjih mesecev, temveč v zvezi z vso evolucijo političnega življenja.

Mislim, da še vedno živimo od srečnih in bogatih rezultatov bivanja Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla in Nj. Vis. knežinje Olge v Zagrebu. Naša in tuja javnost se še vedno peča s komentarji manifestacij hrvatskega naroda za kralja, knežji par in kraljevski dom.

Še vedno je odprta ekrinja patriotizma in domoljubja, ki se je odprla v Zagrebu pred očmi Jugoslavije in vsega sveta. Vsak dober rodoljub je lahko srečen, da je slišal hrvatske kmete, kako so iz globine duše hvaležni, da se je naše notranje-politično življenje usmerilo v politiko narodnega sporazuma in zadovoljitev osnovnih želja hrvatskega naroda. Srečni in zadovoljni narod je navdušeno odobral to novo politiko in ni nič drugega zahteval kakor to, da se na tej politiki poti vztraja in da se narodni sporazum izvede do kraja. To za dobroga poznavalca narodne duše ni nič novega. Toda za tiste, ki so nam dvajset let pridigovali in pripovedovali, da je edino centralistični režim najboljši način vladanja in upravljanja za Jugoslavijo, za te je vsak dan sedanje politike novo presenečenje. Vsak dogodek je zanje nepričakovan. Od 26. avgusta dalje se narodni sporazum stalno utrjuje. Nepričakovano je zanje, da živi banovina brez večjih težkoč, da brezhibno posluje in deluje, da se ta banovina organizira, da dela, da se je s tem narodu povrnilo zaupanje v predstavnike države in da bratska ljubezna Hrvati, Slovinci in Srbov dobiva vedno večji obseg in da strašno nasprotje in notranje trenja, ki ga je povzročil centralizem, naglo izginja. Velika in zgodovinska je ugotovitev Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla, da je politika narodnega sporazuma dala kot svoj povod duhovno zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovincem.

Toda čeprav še vedno živimo od sijaja in veličine zagrebških dni, vendar vidimo, da so se že pojavile v javnosti mnenja in predlogi, kako je treba politiko, ki je v Zagrebu dobila svojo krono ter proslavila svoje zmagovalstvo, pospešeno nadaljevati. To je politika narodnega sporazuma in politika demokratizacije javnega življenja. Zdjaj je treba urediti še druge dele države

po istem načelu z ustavo in organizacijo, da bodo tudi Slovinci in Srbi ter ves narod Jugoslavije čimprej občutili vse dobroto nove državne ureditve, da bomo spravili čimprej v celoti to vprašanje z dnevnega reda, da bo dobilo pravilno osnovo za harmonično sodelovanje Srbov, Hrvatov in Slovincem in urejeno državo. Lahko dodamo še to, da si ne moremo zamisliti niti demokratizacije javnega življenja v naši državi brez predhodne rešitve tega problema v celoti.«

Pri tem ni važno, v kakšnem vrstnem redu dobivamo zakone odnosno uredbe z zakonsko močjo, ki služijo politiki sporazuma in demokratizaciji. Toda važno je, da jih izdajamo in izvajamo tako, da bo njih izvrševanje narodu v srečo in korist. Na primer volivna borba, ki bi se v nekaterih delih države morebiti vodila brez programa, brez konkretnega cilja z ozirom na naš notranji program, ki je sedaj pereč, bi lahko pomenila veliko napako in škodo za politiko narodnega sporazuma. Državni parlament, v katerega bi zastopniki naroda in celih pokrajin in delov države prišli neorijentirani v osnovnih vprašanjih ureditve državne skupnosti, v katerega bi recimo samo Hrvati prišli zadovoljni, vsi drugi pa v negotovosti, kako se bo uredila država in kralji, ki jih zastopajo, se bojimo, da mora biti v najsrečnejšem slučaju nepoloden. Lahko bi se pa zgodilo še huje, recimo nepotrebni spori, ki jih nihče ne želi, ki ne morejo koristiti niti Srbom, niti Hrvatoma in Slovincem.

Zato pravim, da ni toliko važen čas volitev, kakor je važen cilj in namen novega parlamenta v novih volitvah. In v novem parlamentu želimo dobiti pravo sliko narodnega mišljenja, pravo strukturo politične organizacije naroda, za državo pa konstruktivno srečo za izpolnitev in izboljšanje naše zakonodaje. Mislim, da je potrebna zelo skrbna in vestna, če hočete minuciozna priprava vseh pogojev, da bi lahko dosegli ta cilj. Za pravo pa zopet smatramo, da je in ostane začasna državna ureditev po načelih narodnega sporazuma. Šele potem, ko bomo to izvedli, bomo dosegli, če Bog da, da bodo tudi Srbi in Slovinci pozdravili novo ureditev tako navdušeni, srečni in zadovoljni, kakor so sedaj Hrvati. Šele potem lahko preidemo in pričakujemo srečne rešitve druge etape, to je ureditev našega strankarsko-političnega življenja naroda.

Smatramo, da se novo strankarsko politično življenje v državi organizira z ozirom na notranje probleme, ne v borbah za in proti banovini Hrvatski, za in proti Hrvatoma, temveč za in proti državne ureditve, ali za in proti centralizmu. Prepričan sem, da bi pri taki proceduri in v takem slučaju tisti »proti narodnemu sporazumu« padel na redke bele vrane in da bi ves narod poslal v parlament zastopnike, ki bi v glavnem soglasno odobrili novo državno ureditev. Zakonsko telo in državna uprava bi mogla zelo hitro preiti to vprašanje na nadaljnje delo za izpolnitev pravnega reda in se lotiti reševanja socialnih in gospodarskih problemov. Resno je treba upoštevati, da je izvedba politike narodnega sporazuma z nadaljnjo izpeljavo naše notranje ureditve lahko izvršljiva. Mnenja so morda samo deloma različna, v glavnem se pa vsi strinjamo in vsi že vidimo, kaj je mogoče in kaj ni mogoče izvesti.

Pri izvedbi volitev v sedanjih razmerah bi pa naleteli tudi na druge očitke, ne samo notranje politične narave. Dobro izkoristiti ta čas, ko bo mogoče iti na volitve brez vsakega strahu, kaj se bo jutri zgodilo velikega v Evropi, ali je to važno za Jugoslavijo ali pa ne, to je stvar modre državne politike. V sedanjih časih je precej težko opraviti priprave, za kar bi ostala politična borba brez škode za državno celoto in je gočovo, da bi morda ureditev države še bolj dvignila našo avtoriteto in okreplila našo skupno odporno silo. Res, da moramo tudi pri tem paziti, da odstranimo vse ostrine in vse strasti in da gledamo tako na celotno življenje, kot tudi na vsako posamezno vprašanje z osnovnega stališča, da so Srbi, Hrvati in Slovinci bratska južna slovenska družina, ki urejajo svoj skupni državni dom. Pol-

ni ambicije, da dosežemo enakopravnost in da zadovoljimo vse prave narodne želje vseh krajev in delov države, bomo našli srečno in sporazumno rešitev.

Napredovanja profesorjev

Belgrad, 26. jan. m. Z ukazom kr. namestnikov oziroma z odlokom prosv. ministra so napredovali: v 3-1 ravnatelj Josip Breznik v Ljubljani, Anton Burgar v Kočevju, Franjo Mravljak v Celju; v 3-2 ravnatelj dr. Adolf Pečovnik v Ljubljani, Franjo Alič v Ptuj in profesorji: Franc Skok v Mariboru, Ivan Polovič, Karlo Kunc in Leopold Andree v Ljubljani; v 4-1 profesorji Ernest Tomec, Alojzij Zitnik in Franc Grafenauer v Ljubljani in Ernesta Nemanč v Mariboru; v 4-2 profesorja Simon Mlaček v Mariboru in Franjo Stiplovec v Ptuj; v 5. pol. skup. profesorji in učitelji večini: Marija Leben in Vladimir Zitko, dr. Ivan Perlot, Biserka Ercegovac, Desanka Božojević, Marija Planina, Josip Paumgartner, Josip Kozak in Janko Blagajne v Ljubljani, Radovan Klopčič in Franc Ravnika v Mariboru, Alojzij Poljšar in Franjo Čepina v Celju, Marij Hvala v Murski Soboti, Josip Zega v Ptuj; v 7. pol. skup. Vladimir Pilgram v Ljubljani in Olga Sterle v Kranju; v 8. pol. skup. Zorko Outrata in Ferdo Potokar v Mariboru in Pavel Jančigaj v Ljubljani.

Za sadjarje

Belgrad, 28. jan. AA. Z odlokom ministrskega sveta z dne 21. oktobra l. l. ima finančni minister pooblastilo, da da na razpolago kmetijskemu ministru kmetijski kredit 5 milijonov din, ki ga bo kmetijski minister dal v depozit PAB v Belgradu, od koder naj bi se kredit izdaljal po nalogu ministrstva za predelavo sadja. Da se bodo mogle čim večje količine sadja čim smotrnejše izrabiti, je kmetijsko ministristvo izvedlo akcijo za podpiranje predelave sadja. To predelavo bodo izvedle banske uprave po strokovnih navodilih kmetijskega ministristva.

Omenjeni kredit se je takole razdelil:

banovina Hrvatska dobi za predelavo sliv, smokov in drugega sadja in za izdelavo sadnih sokov 1.130.000 din, dunavska banovina dobi za predelavo in shrambo predvsem sliv in za izdelavo sadnih sokov 450.000 din, dravska banovina dobi za predelavo in shrambo raznega sadja, predvsem jablok, in za izdelavo sadnih sokov 450.000 din.

Rok za davčne priglasbe podaljšan

Belgrad, 26. jan. AA. Z odlokom finančnega ministra z dne 30. novembra l. l. imajo davkarje nalog, da z javnim pozivom pozovejo obvezance pridobnine, davka na poslovni promet, luksuznega davka, samskega davka, doklade za državni zdravstveni sklad, da imajo od 1. do 31. januarja predložiti davčne prijave za leto 1940. Toda pri naj-novejših spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih so se davčni obvezanci pridobnine odnosno njihove gospodarske organizacije obrnile na davčni oddelek finančnega ministristva s prošnjo, naj se ta rok podaljša, da bodo imeli več priložnosti seznaniti se s temi spremembami in dopolnitvami. Finančni minister je upošteval tehtnost teh razlogov in odredil, da se rok za predložitev prijav podaljša do 15. februarja 1940 in da se ostali roki, ki jih navajajo prejšnji odloki, podaljšajo za 15 dni.

Vojaški pakt Prednje Azije

Kairo, 26. jan. b. Zunanji odbor v Bagdadu je sprejel predlog Irana in Afganistana za spremembo pakta o nenapadanju, ki sta ga podpisala Iran in Afganistan. Sklenila naj bi se vojaška zveza, ker obe državi ne izključujeta možnosti napada od Sovjetske Rusije. Zaradi tega se bosta obe državi obrnili na vladu Egipta, ki naj bi se priključil tej vojni zvezi.

Drobne novice

Bern, 26. januarja. AA. Stefani. Z uradne strani potrjujejo da se sedaj proučuje možnost poslati gotovo število političnih osumljenih ljudi v koncentracijska taborišča. Uporabljali naj bi se za poljska dela in gradnjo cest.

London, 26. jan. b. Danes so bile v Severnem morju zopet potopljene tri nevttralne ladje, in sicer norveška tovorna ladja »Biaritz«, finska ladja »Porto« in švedska ladja »Patrian«, vse s tonažo 1200 do 1700 ton. Na »Biaritzu« je izgubilo življenje okrog 30 oseb.

K dnevu svetega Save

Danes praznuje srbska pravoslavna cerkev svojega največjega svetnika, ustanovitelja in zavetnika, po katerem se imenuje tudi svetosavska cerkev ter Srbi tudi prosvetitelja, katerega dan je praznični dan za šole vse kraljevine Jugoslavije od najnižjih do najvišjih. Sveti Sava je sicer v časih usodnega razkola potegnil tehtnico srbskega verskega genija na bizantinsko stran v razkol, toda skrbel je z vso verno za cerkveno in duhovno organizacijo srbskega naroda ter ga izobraževal v najširših plasteh. Kako malo pa se je tedaj še razlikovala vzhodna cerkev od zahodne in kako blizu so si stali eni in drugi tudi iz najbližje okolice sv. Save samega in celo on sam, je pokazala nazorno odlična razprava profesorja dr. Grivca ob času konkoridatskega boja. In če danes pravoslavni, srbski narod, eden izmed glavnih sestavnih delov naše države, ter vse jugoslovanske šole praznujejo dan sv. Save kot svoj praznik, in Hrvti poleg tega še dan škola Strossmajerja, Slovenci pa svojega Slomška, dokazujemo s tem samo enodušno, da je osnovna težnja naše države, da bodi narodna vzgoja teh narodov in vse mladine postavljena na temelje živega krščanstva, ki ga v Sloveniji in na Hrvaškem še poglobljamo z izrazitim katolištvom, kakor sta ga izpovedovala oba škola katoliške Cerkve Slomšek in Strossmajer, posebno v današnjem času, ko materializem in njegovo gmotno pojmovanje sveta napoveduje boj na nož vsakemu krščanskemu verstvu, moramo še bolj potrjevati vse religiozne in etične vezi v narodu, poudarjati duhovne temelje, na katerih stoji vsa notranja zgradba naših narodov, ki hočejo biti narod Slomškov, Strossmajerjev in sv. Save. To je: krščanski v svojem dnu, v bodočnosti kakor so bili v preteklosti. V tem smislu se pridružujemo današnjemu praznovanju zavetnika srbskega naroda sv. Save ter njegovemu praznovanju po šolah, še predvsem na univerzi z željo, da bi tudi znanost ne tajila teh osnov in pomagala zlasti med izobraženstvom utrjevati religiozno misel, idealizem krščanskih narodnih prosvetiteljev pa širiti in tako ustvarjati protiutež materializmu današnjega dne, ki grozi uničiti narod v koreninah in tudi državo z izpodkopavanjem moči, ki jo najbolj družijo vera v Kristusa.

Kardinal Maglione in Daladier na pogrebu švicarskega državnika Motte

Bern, 26. jan. AA. DNB: Danes dopoldne so pokopali Giuseppe Motte. Današnji dan je dan žalovanja vse Švice. Zastave na pol droga vise z vseh javnih poslopij. Ob 10 je iz palače parlamenta krenil pogrebni sprevod proti cerkvi svete Trojice. Več desetisoč ljudi je tvorilo špalir do cerkve v pobožni tišini. Na čelu spreveda je jahal polovica eskadrona konjenice, nato pa vojaška godba, a za njo delegacija švicarskih dijakov. Za njo so peljali voz s truplom pokojnega Motte. Za njim pa mnogostevilne vence. Za pokojnikovimi sorodniki so stopali člani zveznega sveta, bivši člani zveznega sveta, vrhovni poveljnik švicarske vojske, člani diplomatskega zbora, pokojnikov

Kako je zgorela italijanska ladja „Orazio“

Uradno poročilo
Rim, 26. jan. AA. Stefani: Prometni minister je predložil duceju poročilo o požaru na italijanski ladji Orazio. Poročilo pravi, da je na ladji nastal ogenj 21. t. m. ob 4 zjutraj, ko je ladja plula po Lionskem zalivu. Na morju je brila huda burja. Požar je nastal v motornem oddelku. Kljub vnetemu prizadevanju posadke je ogenj hitro zajel osrednjo strukturo ladje. Vse prizadevanje, da bi ogenj pogasili, je bilo zaman, posebno zaradi hudega vetra. Več italijanskih ladij je prestreglo znake SOS, ki jih je pošiljala goreča ladja. Te italijanske ladje so odgovorile, da hite »Orazio« na pomoč kljub zelo viharnemu morju. Kapitan je odredil, da ima ladja počakati prihoda teh italijanskih ladij, ker je bilo zaradi burje nevarno spuščati rešilne čolne.
Poročilo pravi dalje, da je nekaj oseb, ki so se nahajale na krmu, ogenj odrezal od mnogostevilnejše skupine, ki se je skupaj s kapitanom na-

Dvoboj med Anglijo in Nemčijo za posest romunskega petroleja

Iz Londona se slišijo grožnje, da bo Anglija odpovedala jamstvo, ako se ukloni nemškemu pritisku

»Položaj zelo resen«

London, 26. jan. t. United Press. Časopisi objavljajo sledečo razlago stališča Anglije do Rumunije v vprašanju nemških dobav romunskega petroleja:

»Pritisk, ki ga izvaja Nemčija na Rumunijo z namenom, da bi dobila od nje čim več petroleja, angleški vladni krogi opazujejo z največjo pozornostjo. Položaj utegne postati zelo resen, ako bi romunska vlada, ki si je z dekretom podredila vso romunsko petrolejsko industrijo, Nemčiji dovolila večje pošiljke petroleja, kakor pa je bilo določeno takrat, ko sta se angleška in romunska vlada sporazumeli glede dobav surovin in orožja iz Anglije v Rumunijo.«

»Poleg tega je treba vzeti v poštev tudi dejstvo, da Anglija in Francija jamčita za nedotakljivost Rumunije, odkar sta se v marcu mesecu 1939 obvezali, da bosta Rumunijo z orožjem branili, ko se je prvič pojavila nevarnost nemškega napada. Samo po sebi se razume, da bi Anglija svoje dosedanje stališče, tako v gospodarskem, kakor v političnem pogledu napram Rumuniji spremenila, ako bi romunska vlada Nemčiji dovolila izredne pošiljke petroleja, to je tiste surovine, ki jo Nemčija najbolj potrebuje za nadaljevanje vojne proti Veliki Britaniji in Franciji.«

»V romunskih vladnih krogih naglašajo, da bo itak vse ostalo pri starem, češ da so prometne zveze z Nemčijo tako težavne, da bi večje pošiljke petroleja v Nemčijo že zaradi tega bile nemogoče. Na drugi strani pa slišimo na istih mestih izgovor, da je nemški pritisk prevelik, da bi se mu mogla Rumunija upirati. Ti izgovori v Londonu v vladnih krogih niso napravili nobenega vtisa. Prav gotovo je, da Anglija ne bo opustila nobenega napora, da prepreči, da bi se Rumunija proti svoji volji uvrstila pod vpliv Nemčije.«

»Neue Zürcher Zeitung«:

»Sodelovanje med Nemčijo in Sovjetijo za ustrahovanje Rumunije«

Curih, 27. jan. t. Havas: Dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« v Londonu je glede stališča, ki ga zastopa angleška vlada v vprašanju pošiljanja petroleja v Nemčijo, dobil na mero-dajnih mestih sledeče mnenje:

»Angleška vlada do sedaj v Bukarešti ni vložila nobenega protesta. Res je le toliko, da išče nadaljnjih informacij o pogajanjih med Rumunijo in Nemčijo z ozirom na dobave petroleja. Zaveznike države, to sta Anglija in Francija, pa svoje zaskrbljenosti glede razvoja nemško-romunskih gospodarskih pogajanj ne prikrivata.

»Ako bi se izkazalo, da je Rumunija resnično pripravljena Nemčiji odstopiti več petroleja, kakor je to storila do sedaj, potem ni verjetno, da bi Anglija in Francija, ki jamčita za nedotakljivost Rumunije, to zadevo brez nadaljnjega pustili pri miru. Službeno poročilo romunske vlade sicer zagotavlja, da naj ustanovitve državnega komisarija za petrolejsko industrijo ne daje nobenega povoda za zaskrbljenost v Angliji. Toda romunsko službeno poročilo ne pove ničesar o tem, koliko petroleja bo komisar za petrolej odlej pošiljal Nemčiji.«

»V angleških odgovornih krogih tudi ne izgubljajo izpred oči dejstva, da je Sovjetska Rusija ugodila nemški želji, da naj se železniški tir, ki vozi skozi južno sovjetsko Galicijo do romunske meje, ne razširi na širino sovjetskih železnic, ampak naj ohrani širino nemških železnic. To dejstvo angleški vladni krogi približujejo najnovejšim razvojem petrolejskega vprašanja v Rumuniji in mu posvečajo največjo pozornost.«

nekdanji sodelavci, poslanci, mnogoštevilni višji častniki, delegacije 22 švicarskih kantonov in zastopstva mnogih društev z zastavami. Druga polovica eskadrona je sklenila pogrebni sprevod. Mašo je opravil msgr. Strench, baselski in luganski katoliški škof. Predsednik švicarske države je imel govor, v katerem je izkazal čast pokojnemu Motte in hvalil njegovo plodovito delo. Nato so pokojnika pokopali.

Na pogrebu sta bila med drugimi tudi predsednik francoske vlade Daladier in državni tajnik papeža Pija XII. kardinal Maglione, ki je bil osebni prijatelj pokojnega velikega švicarskega državnika.

hajala na prednjem delu ladje, mislilo, da bo požar prejel uničil ladjo, kakor bo prišla pomoč. Ker niso mogli dobiti navodil od kapitana, so spustili v morje tri rešilne čolne. Od teh treh čolnov so pozneje našli samo enega. Našla ga je neka francoska vojna ladja, ki je brodolomce prevzela. Od drugih dveh čolnov niso našli nobenega, zato se mora računati, da so osebe, ki so bile na njih, izgubljene. Ob 17 je prispela italijanska oceanska ladja »Conte Biancamano«, nato pa še druge ladje. Opolnoči so bila reševalna dela končana. Vse osebe, ki so ostale na ladji »Orazio«, so reševalci spravili na varno. Kapitan je poslednji zapustil gorečo ladjo. Prihodnji dan so italijanska in francoska vodna letala in ladje iskali ponesrečence, ki so se rešili v rešilne čolne, a zaman.

Poročilo pravi končno, da so se mornarji italijanskih ladij, ki so prihitele na pomoč, posebno pa mornarji z ladij »Conte Biancamano« in »Colombo«, odlično vedli. Vsi potniki z ladij »Conte Biancamano«, ki je prihajala z Daljnega vzhoda in iz Indije, so občudovali junaško reševanje mornarjev in način reševanja v tako nevarnih okoliščinah. Tudi nastop kapitana, častnikov in posadke »Orazia« je bil v vsakem pogledu odličen.

Koliko je nemških vojakov v Galiciji

Pariz, 27. jan. t. Reuter. Na francoskih merodajnih mestih svari, da ni treba pripisovati poročilom o premikanju nemških čet proti romunski meji prevelike važnosti. Ta poročila že sama sebe zanikajo, tako so različna. Od poročila, da je nemških vojakov v južni Galiciji samo 500, pa do poročila, da jih je 25 divizij, so bile našteje že vse mogoče številke. Francoski vojaški krogi menijo, da nemških čet gotovo ni več kot ena divizija, a jih tudi ni manj, kakor 4000 mož. Te čete nadzorujejo železniško zvezo od Przemysla skozi Lvov do romunske meje.

»Pester Lloyd«:

»Anglija grozi, da bo Rumuniji odpovedala varnostna jamstva«

Budimpešta, 27. jan. t. Ves madžarski tisk posveča največjo pozornost petrolejski krizi, ki je nastopila zaradi nemško-romunskih pogajanj o dobavi romunskega petroleja Nemčiji in zaradi odločno odklonilnega stališča Anglije.

»Pester Lloyd« objavlja v zvezi s tem dolgo brzojavno poročilo iz Londona, v katerem pravi med drugim:

»V Londonu so prišla poročila, da je Rumunija z Nemčijo sklenila celo vrsto gospodarskih sporazumov, med njimi tudi tega,

da postavlja večji del svoje železarske industrije in ves petrolej na razpolago Nemčiji. Ako bi se ta vest potrdila, tako pravijo v Londonu, bi bila Anglija prisiljena svojo politiko napram Rumuniji spremeniti, ker bi bilo povišanje petrolejskih dobav Nemčiji nezdržljivo z vojaškim jamstvom, ki ga je Anglija prevzela glede Rumunije. V Londonu smatrajo položaj za zelo resen.

Ako je nemški pritisk na Rumunijo imel zares takšen uspeh, da bo Rumunija pošiljala več petroleja v Nemčijo, kot pa v času, ko so bili sprejeti sporazumi med Anglijo in Rumunijo, potem bo Anglija svoje stališče spremenila in bo Rumuniji sporočila, da v primeru kakšnega napada na njene meje ne more več računati na angleško pomoč, ker bi nova romunske obveznosti napram Nemčiji v pogledu petroleja, ki je za vojskovanje najbolj potrebna surovina, razveljavila jamstvo, ki ga je v marcu mesecu lanskega leta prevzela Anglija glede nedotakljivosti romunskega državnega ozemlja. Rumunija bo pravočasno na to opozorjena.«

Kdo bo zmagal

Angleški poslanik Henderson in nemški minister Göbbels odgovarjata na to vprašanje

Henderson:

»Zmagalo bo bogastvo«

London, 26. jan. AA. Havas. Bivši angleški veleposlanik v Berlinu sir Neville Henderson je imel v Sledfordu govor, v katerem je dejal, da vodi Anglija borbo za življenje in smrt z 80 milijonskim narodom, ki je izredno organiziran. Naglasil je, da v takšni borbi igrata gospodarski položaj in bogastvo države pomembno vlogo. Ni nobenega dvoma, da ima Anglija odločno voljo zmagati, ker veruje v junaštvo in vztrajnost angleškega naroda. Sedanja vojna, je dejal Henderson, je vojna za demokracijo, kakršne ne pozna zgodovina. Anglija mora dokazati sama sebi, svetu in civilizaciji, da je demokracija boljša od diktature. Henderson je na kraju dejal, da niti trenutek ne dvomi, da bi angleški narod v toku te borbe okleval izpolniti svojo dolžnost.

Göbbels:

»Nemčija postane svetovna država«

Berlin, 26. jan. AA. DNB. V svojem snočnjem govoru je minister dr. Göbbels dejal, da so v sedanjih vojni, ki je bila Nemčiji vsiljena, vrženi

Kanadski parlament razpuščen

Ottawa, 26. jan. AA. Reuter. O priliki večerajnje otvoritve parlamenta je generalni guverner Kanade lord Twidsmoor v prestolni besedi, ki jo je prečital v kraljevem imenu, objavil razpust parlamenta in razpis volitev pozimi, kar je povzročilo presenečenje, ker je to velika redkost v Kanadi. Ni še določen točen dan, kdaj bodo volitve. Nato je guverner poročal o ukrepih za obrambo države ter naglasil, da mora vlada dobiti ponovno mandat od ljudstva. Kanadska vlada, je dejal generalni guverner, je stalno v zvezi z angleško vlado. Zagotovljena je varnost in obramba Kanade ter sodelovanje z zavezniki na kopnem, na morju in v zraku. V ta namen je Kanada mobilizirala vso industrijo, finance ter vse ostale vire.

Amerika poziva svoje državljane, naj hitro zapuste Švedsko

Stockholm, 26. jan. b. Ameriško poslanstvo v Stockholmu je z okrožnico opozorilo vse ameriške državljane, zlasti pa žene in otroke, da se čimprej pripravijo za odhod iz Švedske v Ameriko. Okrožnica pravi, da Švedski za sedaj ne grozi nobena neposredna nevarnost, treba pa je storiti pravočasno potrebne varnostne ukrepe.

Okrožnica ameriškega poslanstva je napravila po vsej švedski globok vtis, kajti ljudstvo se je iz nje prepirčalo, da Švedska ne bo mogla ostati

»Temps«:

»Francosko mnenje je, da je položaj za Rumunijo zelo resen«

Pariz, 27. jan. t. »Temps«, ki velja za službeno glasilo zunanjega ministarstva, objavlja o glibanju nemških čet po sovjetski Galiciji in o petrolejskih pogajanjih med Nemčijo in Rumunijo članek, ki je bil očitno navdihnut od mero-dajnih strani. Članek pravi:

»Pojava nemških čet v vzhodni, to je v sovjetski Galiciji, je v francoskih vladnih krogih kjer imajo pred oči dejstvo, da je Francija prevzela varnostne obveznosti napram nekaterim državam na Balkanu (Rumunija, Turčija in Grčija) povzročila presenečenje. Zaskrbljenost o morebitnem nemško-sovjetskem udaru na Rumunijo, ki je nekaj časa že ni bilo več, se je znova porodila. Na merodajnih mestih za enkrat še verjamejo, da imajo vsa ta poročila le namen izvajati gotove pritisk, toda res je, da se položaj Rumunije v tem ni izboljšal. Če ko so Sovjeti zasedli vzhodno Galicijo, se je njihov pritisk na romunsko Besarabijo okreplil. Ako se sovjetske-mu pritisku sedaj pridruži še nemški pritisk, je neizbežno, da bo položaj Rumunije postal izredno resen. Medtem ko bi bil napad s sovjetske strani težaven zaradi treh rek, ki bi jih bilo treba premagati, bi bil napad od severozahoda proti jugovzhodu z vojaškega stališča lahek. Sodelovanje Nemčije in Sovjetske Rusije na tem prostoru, ki obdaja Rumunijo, je takšne narave, da mora imeti najbolj daljnosežne politične posledice, in bo v kratkem nastalo vprašanje, če je Sovjetska Rusija še mogoče smatrati nevtralno državo, ne pa kot vojaško zavez-nico Nemčije.«

Romunsko opravičilo

Bukarešta, 27. jan. t. V časopisu »Argus« je izšel daljši članek, v katerem je obrazloženo stališče romunske vlade glede ustanovitve petrolejske komisariata (doktorja). Članek, ki je bil očitno napisan po nalogu vlade, skuša dokazati, da postavitev petrolejske industrije pod državno nadzorstvo ni naperjeno proti nikomur, da nobena inozemska država ne bo uživala kakšnih posebnih ugodnosti, marveč da je bil ta ukrep potreben zaradi tega, da ima država v tako hudih časih, ko so sedanjí, točen vpogled v proizvodnjo petroleja, ki predstavlja največje bogastvo države, in ki ima tudi velik vpliv na zunanjepolitične odnošaje Rumunije. Članek pravi, da bodo od tega ukrepa imele vse države nepristransko enake ugodnosti.

na tehnični interesi in usoda Nemčije, Anglije in Francije. Nemčija se je v tej borbi združila in zedinila tako, da sta vojska in politično vodstvo samo dela velikega živega narodnega organizma, ki se bori za svoj obstoj. Ker je bil nemški narod leta 1918 ogrožen in so njegovi nasprotniki le na ta način zmagali, nastopa danes nemški narod v svoji zadnji odločilni borbi pod mnogo ugodnejšimi razmerami, kajti nacionalni socializem predstavlja na najpopolnejši način voljo nemškega naroda. Vodja Nemčije, v čigar rokah se nahaja usoda vseh Nemcev, vrši veliko zgodovinsko poslanstvo, kakršno se ne ponavlja in ki je edinstveno. Upoštevati je treba vse prednosti, ki jih ima Nemčija v sedanjem trenutku, potem se že vidi, da je usoda določila, da mora Nemčija postati velika svetovna država. Vsakdo mora priznati premoč Nemčije glede inteligence in sposobnosti političnega in vojaškega vodstva kakor tudi glede edinstva in volje za zmago, ki so še nikoli v zgodovini ni pokazala tako jasno kakor danes. Ker je Hitler pred 20 leti s sedmimi tovariši nastopil pot osvojitve Nemčije in ko je uničeno državo dvignil iz slabosti in nezvesti ter jo postavil v vrsto prvih narodov na svetu, ker Adolf Hitler dviga sedaj svojo roko za zadnje dejanje rešitve časa naroda, potem je dolžnost vseh Nemcev, da imajo v njegov genij popolno zupanje.

dolgo obvarovana pred vojno, če je ameriška vlada že sedaj v skrbeh za svoje državljane. Zaradi tega je švedska vlada izdala za zgraditev zavetišč proti letalskim napadom v Stockholmu in v ostalih večjih mestih posebne ukrepe v Stockholmu je zgrajenih nekaj večjih zavetišč, kjer bodo našli zavetja tisoči meščanov. Takšno zavetišče za tisoč oseb se je pričelo graditi v samem središču mesta. V mirnem času bo zavetišče služilo kot garaža za avtomobile.

Anglija odgovorila na japonski protest

London, 26. januarja AA. Havas. Listi hvalijo angleški odgovor na japonsko noto o protestu zoper ujetje Nemcev na japonski ladji »Aemara Maru«. Diplomatski urednik »Timesa« pravi, da so angleške besede odkrite in iskrene in da temelje na načelih mednarodnega prava. Velika Britanija iskreno upa, da se bo dosegla častna ureditve tega vprašanja. Diplomatski urednik lista »Daily Mail« pa pravi, da bi izročitev britanskega odgovora mogla uvesti debato o ukrepih, ki jih velja izdati, da se prepreči ponovitev takšnega incidenta.

Pariz, 26. jan. c. Vojno sodišče v Dunkerqueu je danes obsodilo na pet let robove bivšega francoskega komunističnega poslanca Andreja Martyja, ki si je v španski državljanski vojni pridobil naslov »krvnika iz Albacete«. Marty je pobegnil v Sovjetsko Rusijo po izbruhu vojne in je sedaj skušal čez belgijsko mejo spraviti v Francijo letake s svojim podpisom.

Gospodarstvo

Naš tujski promet v letu 1939

Turistični promet Slovenije je statistično zajet v 70 (oziroma 71) krajih, kolikor je uradno priznanih turističnih postojank. — Niso v statistiki turizma zapošteni turisti, ki so obiskali odnosno bivali, čeprav tudi prijavljeni in odjavljeni, v raznih drugih krajih Slovenije.

Politična napetost v Evropi, prav za prav na vsem svetu, ki se je zadnja leta stopnjevala in je od marca 1938 dalje — kdo se ne spominja takratnih in nato sledečih, za široko javnost prenetljivih dogodkov! — skorajda sunkovito narasla, je dosegla svoj višek z izbruhom sovražnosti 1. septembra 1939. Posledice niso izostale; zajeze so neizprosno vse veje narodne pridobitne delavnosti, vidimo, še bolj občitimo jih povsod v življenju.

Tudi turizmu, za katerega vemo, da reagira izredno tankočutno na politično razvrzane in gospodarsko neurejene razmere, te posledice niso prižale.

Hudo je za turizem zlasti v neposredno pridelavi, t. j. vojskojuočih se zemljah; bolj se godi — vsaj zaenkrat — vsem drugim, t. j. nevtralnimi državam, a tudi od njih zahteva vojni moloh težke žrtve. Ogrnjen, ako ne docela ustavljen je mednarodni turizem, trpi pa tudi — tu bolj, tam manj — domači ali notranji turizem vsake turistične zemlje.

Tudi turizem Slovenije, tega geopolitično izpostavljenega križišča za mednarodne turistične tokove, se ni mogel zavarovati pred negativnimi vplivi vojne vihrne in je moral po svojem številnem obsegu, verjetno pa tudi po gospodarskem učinku nasproti predhodnemu letu nekoliko popustiti. Niso pa imeli prav številni črnogledi s svojimi vse prej kot razveseljevalnimi napovedbami; številno nazadovanje v letu 1939 se nanaša namreč izključno na inozemske turiste, dočim je zabeleženo pri notranjem turizmu napredovanje, kakor to pove naslednja razpredelnica.

	Leta 1938	Leta 1939
Število turistov		
inozemci	60.410	297.525
Tuzemci	137.383	769.637
Skupno	197.793	1.067.162

Nazadovanje za 2488 oseb in 8151 nočnin je, globalno vzeto, v resnici tako, da z njim v tej izmeri gotovo ni nikdo računal, tem manj, ako se upošteva, da je bila pozna (septembrska) turistična sezona zaradi izbruha vojne katastrofalno slaba in na njen potek niti prekrasno jesensko vreme ni imelo nobenega vpliva. Povsem zaumljivo: posredi je bila višja sila; vojna, negotovost, začetna neoriantiranost.

Da pa je celoletno stanje obiska in nočnin zadovoljivo izpadlo, za to je bil merodajen v prvi vrsti pojačani notranji turizem, t. j. povečani dotok tuzemskih turistov v Slovenijo. Ta pojav se odražal iz statistike tekom vsega leta; viden porast proti 1938 pa izkazuje zlasti december 1939, iz česar sledi, da smo imeli v tem mesecu — morda prvič po letih — dobro zimsko turistično sezono, za katero dolguje naš turizem zahvalo, ugodnim vremenskim in — vsaj v višjih legah — tudi ugodnim prilikam. Brez dvoma pa so mnogo prispevale v tej smeri tudi božične počitnice, ki so trajale od 23. decembra do 9. oziroma 10. januarja.

Ogledimo si še nekaj zanimivih in poučnih podrobnosti statistike turizma za leto 1939.

Predvsem: odkod so bili obiskovalci Slovenije v letu 1939?

Ker izkazuje osrednja statistika turizma, ki se vodi pri kr. banski upravi (za banovino) in pri ministrstvu trgovine in industrije (za vso kraljevino Jugoslavijo), turiste samo po državljanstvu, glede porekla tuzemskih turistov (po banovinah) podatki niso razvidni.

V pogledu inozemskih turistov, katerih je bilo, kakor smo posneli zgoraj, skupno 55.828, je bila na prvem mestu Nemčija; potem sledi po jakosti: Italija, Madžarska, CSR odnosno Češko-Moravski protektorat, Holandija, Anglija, Francija, Poljska, Bolgarija, Švica itd.

V primeri s stanjem v letu 1938 so dale v letu 1939 večji kontingent turistov štiri inozemske države; iz vseh drugih je dotok nazadoval.

Povprečna doba bivanja se je vzdržala na docedanjši višini in znaša pet dni po turistu. Problem, kako jo podaljšati, je torej slej ko prej odprt.

Izraba nastanitvene moči (razpoložljivih postelj, ki se oddajajo tujem po gostiščih in zasebnih stanovanjih). Po cenitvi, ki pa ni zanesljiva, znaša nastanitvena moč Slovenije okoli 17.500 postelj. Ker je bilo vseh prenočnih 1.059.011, znači, da je bil letni povpreček zasedbe vsake postelje 60 dni, kolikor traja dobra glavna turistična sezona. Povpreček trajanja bivanja turista odnosno izraba razpoložljive nastanitvene moči omogoča, da sili k izvajanju dalekosežnih zaključkov, ki bodo morali biti stalni, resen memento naši turistični politiki po zopetni konsolidaciji obih in posebej turističnih prilik. S fiskalnih vidikov bi bilo vsekakor potrebno, da se postopek pri ocenjevanju donosa turističnih gostišč in drugih podjetij v turističnih krajih že zdaj omili in upošteva v vsakem primeru dejanske gospodarske prilike; šablonoiziranje tu ni na mestu.

Statistika turizma posameznih turističnih krajev. Posamezni turistični kraji v glavnem ne izkazujejo nobenih večjih izprememb v svojem letnem turističnem prometu. Omembe vredno je, da so nekateri kraji po obisku in doseženih nočnih celotno napredovali — pač zlasti tam, koder se je smotrno izvrševalo pospeševanje turizma, v prvi vrsti umna turistična propaganda, in so bili vloženi napor in dosežen uspeh plod vzajemnega dela vseh na turizmu zainteresiranih činiteljev javne in zasebne pobude. Ni treba, da imenujemo te kraje; njih ugled sega že preko domačih meja.

Medsebojno razmerje nekaterih večjih turističnih krajev:

a) po višini nočnin: Bled (185.582), Rogaška Slatina (112.117), Ljubljana (85.000), Kranjska gora (62.825), Dobrna (62.566), Maribor (48.442), Laško (40.510), Rateče-Planica (27.292), Srednja vas v Bohinju (24.557), Radovljica-Predtrg (21.615), Jezersko (17.216), Celje (15.925), Metlika (14.259) i. t. d.

b) po jakosti obiska (Številu obiskovalcev):

Stanje Narodne banke

Povečanje zlatega in deviznega zaklada

Izkaz Narodne banke za 22. januar 1940 kaže naslednje stanje (vse v milij. din. v okrepitvi razlika v primeri z izkazom za 15. januar):

Aktiva: zlato v blaginjah, stabilizacijska vrednost 1.992.34 (+ 12.4), zlato v inozemstvu, stabilizacijska vrednost 10.8, skupna podlaga 2.003.1 (+ 12.4), devize izven podlage 751 (+ 72.25), kovanci 312.2 (— 4), posojila: menična 1.932.6 (— 35.2), lombardna 74.4 (— 2.36), skupna posojila 2.007 (— 37.6), eskont bonov državne obrambe 1.234 (+ 106), razna aktiva 2.590.1 (— 1.5).

Pasiva: bankovci v obtoku 9.598.96 (+ 20.6), drž. terjatve 185.4 (— 23.3), zirovni računi 1.064.26 (+ 60.9), razni računi 1.018.3 (+ 10.9), skupno obveznosti po vidu 2.268 (+ 48.5), obveznosti s rokom 100, razna pasiva 381.1 (+ 79.4).

Obtok bankovcev in obvezn. po vidu 11.866.98 (+ 69.1), skupna podlaga, stvarna vrednost 3.205.0 (+ 19.9), od tega zlato v blaginjah 3.187.75 (+ 19.9) milij. din, skupno kritje 27.0 (v prejšnjem izkazu 26.90%), od tega samo z zlatom v blaginjah po stvarni vrednosti 26.86 (26.85%).

Izkaz kaže znatno povečanje zlatega in deviznega zaklada: za nad 93 milij. din. Olajšanje položaja na denarnem trgu se kaže tudi v zmanjšanju eskonta in lombarda, nasprotno pa je narasla zadolženost države. To je imelo tudi za posledico zvišanje obtoka bankovcev. Med pasivi je znatno tudi povečanje raznih pasiv.

Lanski pridelek vina v Sloveniji

Lanska vinska letina je bila v Sloveniji prav ugodna. Tako kakovost kot količina sta bili prav zadovoljivi. V naslednjem podajamo nekaj številov o vinogradih in pridelku v lanskem letu ter v letu 1938.

Obraba površina vinogradov je znašala 1. 1938 27.088 ha, lani pa 27.244, pridelek pa je znašal 1938 394.481 hl, lani pa 448.017 hl. Na 1 ha je znašal pridelek 1. 1938 14.7 hl, lani pa 16.5 hl. Površina vinogradov se je od 1938 na 1939 povečala za 0.4%, pridelek na ha za 12.2%, vsa količina pa za 12.4%.

Pridobivanje vlaken iz hmeljenine

Slovenski hmeljarji priobčuje v zadnji številki prav zanimiv članek o izdelovanju vlaken iz hmeljevine. V sedanjih razmerah je tudi pri nas težko za vlakna, saj je za juto, ki jo toliko potrebujemo za vreče, zelo trda. Kolikor nam je znano, se prav zato že tudi pri nas razmišlja o tem, da bi pridobivali vlakna tudi iz hmeljevine. Mnogo tega sicer ne bo, ker ne pridelujemo dosti hmelja, toda izplačalo bi se morda vendarle in bi tako dobili morda vsaj potrebno vrečevino za hmelj, hmeljarji pa bi imeli od hmelja še to korist, da bi izkupili nekaj tudi za hmeljevine.

Hmeljevine vsebuje vlakna, zlasti v notranjem delu skorje in se zato hmeljska trta tudi ne da tako lahko odlomiti in še manj odtrgati; raztrgljivost ene same trte znaša 15 do 44 kg, pa tudi do 60 in pri nekaterih vrstah celo do 84 kg. V Angliji in Švedski so zato uporabljali hmeljevine že pred poldrugim stoletjem za izdelovanje grobege tkiva in vrvi. Tudi že v zadnji svetovni

Aparat za svetlikanje je izvrsten pripomoček za sporazumevanje vojae mornarice. Tudi podnevi je to svetlikanje dobro vidno.

Ljubljana (52.879), Bled (24.345), Maribor (17.431), Celje (12.876), Rogaška Slatina (7672), Kranjska gora (5734), Kočevje (5094), Dobrna (4058), Jesenice (4029), Laško (3896), Srednja vas v Bohinju (3613), Kranj (3452), Rateče-Planica (2816), Ptuj (2474), Novo mesto (2147) itd.

vojni so jo uporabljali v Nemčiji za izdelovanje vrvi, blaga za obleke, odej, konca za nogavice in za izdelovanje papirja, po odstranjenju vlaken pa hmeljevine za pletenje košar, zlasti takih za prenašanje nabojev. Isto je bilo tudi v bivši Avstriji.

Lani so poskusi dokazali, da se iz hmeljevine dobe uporabljiva vlakna namesto jute za izdelovanje vreč, dočim poskusi v papirni industriji niso pokazali zadovoljivih uspehov. Običajni postopki za pridobivanje vlaken pa se pri hmeljevinah ne obnesejo, ker je preveč krhka. Zato jo je treba najprej kubit eno do dve uri v raznih 1 do 2% lužinah, da se na ta način izločijo 20 do 25 cm dolga surova vlakna. Ta se nato na posebnih strojih očistijo, da jih potem lahko sama zase ali mešana z drugimi stkejo v grobo pletivo.

Za izdelovanje vlaken na veliko je treba zelo mnogo hmeljevine, ker jih vsebuje razmeroma malo. Uporabiti se dajo samo trte brez stranskih panog. Kakih 6 in pol metra dolga trta da nad 200 gramov suhih vlaken, to je 10% skupne teže. Hmeljevine za izdelavo vlaken je treba pustiti izzoriti in je najboljša tedaj, ko listje porumeni. Trte se očistijo listja in stranskih panog ter nato razrežejo v 1 m do 1 in pol m dolge kose, zvežejo v butare in zložijo v kupe, kjer lahko čakajo, dokler se ne odpošlejo v tovarno za izdelovanje vlaken. Dež in mraz ne škodujeta, pač pa je butare zložiti navzkrž, da se lahko zrači, da hmeljevine ne prične gniti. Za transport najprilavnejše butare so v velikosti 100x50x70 cm, vendar je transport še vedno precej drag, ker vsebuje hmeljevine komaj 10% vlaken. Zato je boljše, če se zvežejo v stiskalnicah, kakor na primer seno, da zavzamejo manj prostora.

V Nemčiji so že lani plačevali za svežo hmeljevine za pridobivanje vlaken po 3.50 RM, to je 50 din za 100 kg franko vagon. Sveže hmeljevine ne gre dosti na 100 kg in po tej ceni se je že izplačalo zbirati in prodajati. Pravčasno spravljene hmeljevine s hmeljišč pa bi bilo tudi v korist zatiranja raznih bolezni, škodljivcev, zlasti peronospora ter gosenice prosečne večje, ki se zadnja leta pri nas nevarno širi in proti kateri drugega uspešnega sredstva ni, kakor pravčasno odstranjevanje in uničenje hmeljevine.

Mnogo je rastlin, iz katerih se da pridobivati vlakna, pravijo, da nad 2200. V normalnih razmerah izrabljajo seveda le tiste, ki vsebujejo obilo vlaken in se zato pridobivanje bolje izplača, če pa je šla, pridejo tudi druge v poštev. Sem spada tudi hmelj, ki se sicer najbrž ne bo gojil kot rastlina za pridobivanje vlaken, v sili in pomankanju pa se da hmeljevine prav dobro izrabiti v ta namen, in tako bi dobili hmeljarji poleg kobil še drug, postranski pridelek, vlakna iz hmeljevine.

Nostrifikacija obvezne zunanjih posojil. Pripravlja se odbor za posredovanje nostrifikacije obvezne zunanjih posojil, in sicer: obeh Blairrov, Seligmanna, mednarodnega stabilizacijskega in pa predvojnih na zlate franke se glasečih se srbskih (1895). Odbor bi imel namen sodelovati s snujočimi se sličnimi organizacijami v državi, da se popeši tozadevno delo v finančnem ministru in da se končno izvede pravična nostrifikacija teh posojil. V ta namen je treba združiti vse, ki so na tem zainteresirani in skupno nastopiti. Zato naj se prijavijo vsi, tako privatniki kot denarni zavodi, da se zbere gradivo, ki je potrebno za intervencijo pri ministru. Prijave naj obsegajo: 1. ime in naslov lastnika, 2. vrsto posojila in nominalni znesek, 3. kdaj in kje je bilo posojilo kupljeno, 4. kje se nahajajo obveznice, 5. kje so se vnovčili kuponi. Prijave naj se pošljejo takoj na naslov: dr. Cerne Ivan, gospodarski konzulent, Gajeva 3, Ljubljana.

Zvišanje cen tanina. Taninski kartel je zaprosil za dovoljenje, da sme zvišati cene. Da pride glede tega do sporazuma z usnjarsko industrijo kot konzumentom, je bila ta teden v Zagrebu konferenca, katere so se udeležili zastopniki taninske industrije ter industrije usnja iz vse države. Taninske tovarne zahtevajo zvišanje cen za 22%, kar pa so zastopniki usnjarske industrije odbili, smatrajoč, da je povišanje v danih razmerah previsoko. Nato je prišlo do sporazuma, po katerem naj se uvede k dosedanjim cenam posebno draginsko doplačilo, ki znaša 18% na maksimalno ceno 9 din za odstotek franko vagon tovarna usnja pri naročilu najmanj 1 vagona. Za manjšo dobavo velja ista cena, toda franko tovarna tanina. Nadalje je usnjarska industrija pristala na izpremembo plačilnih pogojev, tako da bo ukinjen v bodoče vsak skonto. Nadalje se posebej zaračuna skupni davek ter gre v breme kupca. Sporazum velja od 1. januarja 1940 do konca aprila 1940 in tovarne tanina te nove cene tudi garantirajo kupcem, vendar samo za normalne dobave v okviru dosedanje potrebe posameznih tovarov usnja.

Dobave. Gradbeni oddelek ravnateljstva drž. železnice v Ljubljani sprejema od 1. februarja ponudbe za prevoz raznega materiala in odstranitev emeti in pepela.

Licitacija. Dne 9. in 12. februarja bo pri Upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo ročne električne orodja in raznega pribora, priprav za merjenje, dvigal, verig in vrvi.

Borze

26. januar.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 6.425.435, na belgrajski pa 7.000.000 din. Prometa v efektih je bilo na belgrajski borzi 550.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt	176.15—179.35
Pariz 100 frankov	99.55—101.85
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 goldinarjev	2349.70—2387.70
Bruselj 100 belg	747.70—759.70

Ljubljana — slobodno tržišče

London 1 funt	217.59—220.79
Pariz 100 frankov	123.03—125.33
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 goldinarjev	2902.03—2940.03
Bruselj 100 belg	923.44—935.44

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.70—14.90
----------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring

Solun 100 drahm	32.25 blago
-----------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring

Sofija 100 dinarjev	59.20—96.80
---------------------	-------------

Curih. Belgrad 10, Pariz 10.07, London 17.77, Newyork 446, Bruselj 75.40, Milan 22.51, Amsterdam 237, Berlin 178.70, Stockholm 106.15, Oslo 101.35, Kopenhagen 86.05, Sofija 5.30, Budimpešta 9, Atene 3.35, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.30, Buenos Aires 102.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 422.50—425.50

v Zagrebu 425 —427

v Belgradu 424.50—425.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 98.25 do 99.25, agrarji 51—53, vojna škoda promptna 422.50—425.50, begl. obv. 75.50—76.50, dalmatinski agrarji 70—71, 8% Bler. pos. 96—99, 7% Bler. pos. 87—88, 7% pos. DHB 100—101, 7% stab. pos. 97 do 98. — Delnice: Narodna banka 7.400—7.700, Trboveljska 240—250 (250).

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 98 den., agrarji 50—53, vojna škoda promptna 425—427, begl. obv. 73.50—75, dalm. agrarji 69.50 bl., 4% severni agrarji 52.50 bl., 6% sum. obv. 66—68, 8% Bler. pos. 95—98, 7% Bler. pos. 87 den., 7% stabil. pos. 95—97. — Delnice: Narodna banka 7.000 den., Priv. agr. banka 194 bl., Trboveljska 245—250, Gutmann 53 bl., Sladkorna tov. Osijek 140 den., Osj. livarna 100 bl.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 98 den., vojna škoda promptna 424.50—425.50 (425.50, 425), begl. obv. 76.25—76.50 (76.25), dalm. agrarji 70.25 do 70.75 (70.50), 6% sum. obv. 68—69, 8% Bler. pos. 95 den., 7% Bler. pos. 88 den., 7% pos. DHB 100.50 den., 7% stab. pos. 97.50—98 (97.50). — Delnice: Narodna banka 7.400 den., Priv. agrarna banka 193.50 den. (197).

Zirni trg

Novi sad. Vse nespremenjeno. Tendence stalna. Promet srednji.

Sombor. Pšenica: bač., okol. Novi Sad in Sombor, sred. bač. 195—197, gor. bač. 196—198, srem., slav., južna ban. 190—192, gor. ban. 196 do 98, bač. ladja Kanal, bač. ladja Begej 196—198, bač. Tisa vlačilec la. 11a 198—200, bač., ban. ladja Donava 193—198. — Oves: bač., srem., slav. 150 do 52. — Rž: bač. 155—160. — Jčmen: bač., okol. Sombor in Sremski 64—65 kg 165—170, bač. spomlad. 68 kg 190—195, baranji. spomlad. 69 kg 195—200. — Kruza: bač. stara 135—137, bač. nova 119—121. — Moka: bač. Og. Og. 300—320, 280—300, 260—280, 240—260, 210—230, 135—140. — Otrubi: bač., srem. 123—125. — Pižol: bač. beli 200—300—400. — Tendence prijazna. Promet srednji.

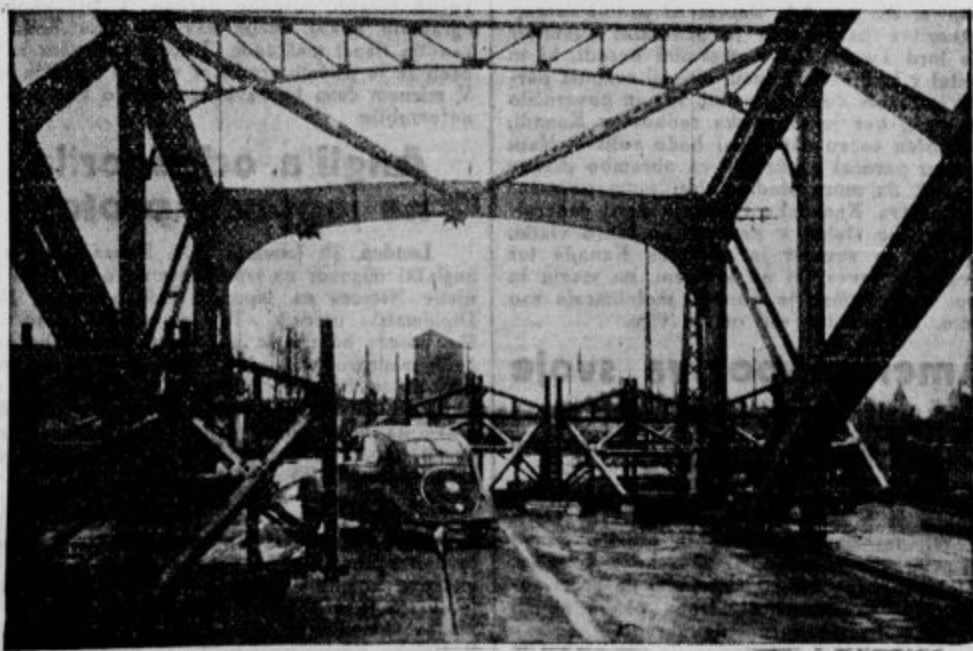
Cene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskim pridelkom v Ptuj 21. jan.: Crna pšenična moka 2.75—3 din, bela pšenična moka 3.50—4 din; govedina 7—11 din, teletina 9 do 12 din, svinjina 5—12 din, svinjska mast 22 din, sveža slanina 15—16, prekajena slanina 22 din; fižol 6 din, krompir 1.25—1.50, ječmen 2 din, slama 0.35—0.45 din, sladko seno 1—1.25 din za kg. Mleko 1.50—2 din za liter, jajca 10 kom. za 15 din.

Povišanje cen tiskarskih proizvodov. Tajništvo Zveze organizacij grafičnih podjetij Jugoslavije: Belgrad, Ljubljana, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Split in Zagreb sporoča: Dne 21. in 22. januarja 1940 je bila v Belgradu konferenca Zveze organizacij tiskarskih podjetij Jugoslavije, kjer so bile zastopane vse navedene organizacije in organizacije knjigar-narjev. Konferenca je razpravljala o splošnem stanju grafičnega gospodarstva Jugoslavije ter je ugotovila, da je radi splošnih razmer grafična stroka najbolj prizadeta, zlasti radi znanih povišanj cen papirja, kartona, lepenke, svince, barv, kemikalij in vseh ostalih tehničnih potrebščin, z zvišanjem delavskih mezd, povišanjem davkov ter z razširjenjem in povišanjem luksuznega davka. Zaradi vsega tega so vsa grafična podjetja vključno kartonaže in knjigovoznice primorane povišati cene vsem grafičnim proizvodom.

Zadruga za predelavo živalske dlake v Stražišču se pretvori v delniško družbo v Belgradu. Ministarstvo trgovine in industrije je odobril pretvoritev Zadruga za predelavo živalske dlake z omeji. jamstvom v Stražišču v Delniško družbo za predelavo živalske dlake s sedežem v Belgradu. Glavnica znaša 1 milij. din in je razdeljena na 1000 delnic imenske vrednosti po 1000 din. Vsi združniki se morajo javiti dne 26. januarja 1940 v pisarni odvetnika Nikole Vojvodiča v Belgradu, Kralja Aleksandra, da se jim združni deleži pretvorijo v delnice. Če na ta način ne bo dosežena glavnica 1 milij. din, bodo vpisali delnice drugi in sicer dne 27. januarja 1940, dne 28. januarja 1940 pa bo že ustanovni občni zbor.

Povišanje italijanskih železniških tarif. Iz Rima poročajo, da se v italijanskem prometnem ministru pripravljajo nova prometna blagovna tarifa, ki bo za okoli 20% višja od sedanje. Zadnje povečanje tarife je bilo dne 1. januarja 1936 in je znašalo povišanje od 10—35% po oddaljenosti. Od povišanja so bile izvete one vrste blaga, ki so se uvažale ali izvažale S 1. januarjem 1939 je bila zvišana potniška tarifa za 20%, tako da s sedanjim povišanjem blagovne tarife ne bo prišla tudi do zvišanja osebnih tarif. Nadalje bo prišlo še do nekaterih drugih izprememb v tarifnem sistemu, glede katerih podrobnosti še niso znane. Povišanje ima stopiti v veljavo že ta mesec.

Odkar se je začela vojna, je mesto Strassburg prazno. Vse dovorne poti so zaprte z jeklenimi pregradami.

„Velika skrivnost“

O veljavnosti katoliškega in neveljavnosti starokatoliškega zakona

Zakon, ki ga skleneta katoliški moški in ženska (ali je katoliški samo eden izmed njih) v katoliški obliki in postane pravno veljaven, je že od nekdaj deležen poveljevanja kot najveličastnejša in za vso človeško družbo najbolj blagoslovljena ustanova, pa tudi napadov kot suženjski okovi, ki oklepajo, zatirajo in duše in ne puste itd. itd. Besedni spor lansko leto o tem vprašanju še ni bil zaključen in se tudi letos ne bo zaključil. Še bodo prišli ljudje, ki bodo katoliški zakon napadali in sramotili, in še bodo prišli, ki ga bodo slavili, branili in zagovarjali — in sklepali. Eno pa je rešeno že z ustanovitvijo katoliškega zakona: da veljaven katoliški zakon razdruži šele smrt. Na tem Cerkev ne more nič izpremeniti, ker je tudi ta zakon prejel od svojega Ustanovitelja, da ga ohrani, brani skozi vsa stoletja. Nerazdružnost katoliškega zakona tako bistveno spada k nauku katoliške Cerkve, kot ves ostali božji nauk. Ni lahko do dna dometi globino te dosmrtno zveze, ki jo častno in pošteno morejo živeti le tisti, ki ljubijo in ki prejemajo stan in poklicu primerno tudi ostale zakramente.

Pa tudi s svetnega stališča je zakonska zveza nekaj posebnega, ki ima v vsakem pravu svoje posebno poglavje. Poganski Rimljani, ki so imeli čudovito izgrajen pravni red, po katerem se še danes ogleduje skoraj vsa Evropa, zlasti glede pogodb, so dejali o zakonu, da je »humani atque divini iuris communicatio« — neka skupnost božjega in človeškega prava. Sv. Pavel pa je nekako pred 1900 leti dejal o tej dosmrtni zvezi, da je »velika skrivnost« — v Kristusur.

V novejšem času pa se širi med nami, po mestih in tudi že na deželi, neko bolno mnenje, ki skuša to pravadno veličino zakona popliti in iz njega napraviti nek špas ali poskus, ki se lepega dne lahko tudi opusti. Ljudje, ki mislijo, da se razumejo na postavbe, hočejo na vsak način dokazati, da sedaj veljavno sklenjen katoliški zakon ni več tako nerazdružljiv, kakor je bil nekdaj, da je sedaj že mogoče doseči to, kar 1900 let ni bilo mogoče, da se namreč veljaven katoliški sklenjen zakon more zavesti v neke okoliščine, v katerih se more doseči, kakor da ga ni nikoli bilo in zatem skleniti nov, pred družbo enako veljaven zakon. Taki ljudje pozabljajo, da se nikdar niso poglobili v pomen in smisel svetne postave, pozabljajo, da so bili ljudje že tudi prejšnja stoletja pohotni, da se je ta ali oni večkrat v zgodovini že hotel skesati in se odkrižati žene — ali moža — in skleniti novo zvezo, do nadaljnjega; pozabljajo, da nihče ne živi v puščavi, ni živel ne s prvo ženo in ne bo z drugo, in otroci, iz prve in druge zveze rojeni, ne bodo živeli v puščavi, ampak bodo žili v šoli, k vojakom, v poklice, skratka: bodo novi člani družbe, ki je danes organizirana v državi. Pozabljajo, da danes že nihče ni več svoboden, po kateri strani ceste bo hodil in vozil, kako bo zidal ali samo popravljal hišo, koliko manj more biti prepuščen njegovi samovolji in trenutnim željam zveza, iz katere izhajajo novi člani družbe,

novi državljani. Tako daleč smo se namreč že oddaljili od puščave, tako globoko smo že vsi, od dojenčaka pa do starčka, v družbi!

Nekaj let že se množijo primeri, da nekateri skušajo trdnost veljavnega katoliškega zakona zlomiti tudi s tem, da se dajo ločiti od mize in postelje. Po veljajoči svetni postavi — pa tudi cerkveni — katoliški zakon v gotovih okoliščinah in pod gotovimi pogoji je *ločljiv*, t. j. prekine se zakonska skupnost, dasi oba zakonca še vedno ostaneta — *poročena*! Ločitev je samo zunanja, glede stanovanja, hrane, zakonskih dolžnosti in pravic, *ne sama pu ostane!* V večini takih primerov pa je ob ločitvi, za katero se gotovo skriva neko gorje, bodisi z ene ali z druge strani na obzorju že druga »zakonska« zveza, ki naj bi enemu ali drugemu nadomestila prvo. Da bi bila tudi ta druga zveza pred svetno postavo veljavna, taki ločenci navadno prestopijo v starokatoliško cerkev, kjer si dajo svoj prvi, ločeni zakon razveljaviti, povsem uničiti, kakor da ga ni nikdar bilo, in nato v starokatoliški cerkvi sklenejo nov zakon — v mnenju, da so obšli postavbo in da so spet veljavno poročeni, le z drugim ali z drugo. Od leta 1936, ko je bila v Ljubljani ustanovljena starokatoliška župnija, pa do konca leta 1938 je bilo na ozemlju dravske banovine sklenjenih 159 takih starokatoliških zakonov, ki so vsi sklenjeni z *zadržkom* »obstoječe zakonske vezi« (prejšnjega katoliškega zakona, ki je bil samo ločen). Od teh jih je 40 že razveljavljenih in s tem proglašeni za priležništvo, ostali pa so na istem potu.

Da bi starokatoliška cerkev mogla razveljavljati veljaven katoliški zakon — čeprav bi bila oba zakonca sedaj njena vernika — je namreč velika pomota. Starokatoliška cerkev sama se tega zaveda, zato v vseh tozadevnih dekretih ali odločbah pravi, da prejšnji katoliški zakon razveljavlja le »za forum starokatoliške cerkve, za državni in civilni forum pa le po predpisih, ki veljajo na odnosnem pravnem področju«. Seveda prizadeti večinoma ne vedo, ne kaj je »forum«, ne kaj »odnosno pravno področje«; dobe v roke neko listino in mislijo, da so pa sedaj drugi veljavno poročeni (kakor so prej slišali od bogve katere svetujoče strani). Toda temu ni tako. *Prvi zakon je pred državo še vedno samo ločen in drugi je pred državo priležništvo*. Vsak tak drugi, v starokatoliški cerkvi sklenjeni zakon prej ali slej pride pred sodišče, da se razpravlja o njegovi veljavnosti, bodisi da vprašanje sproži prva žena (ali prvi mož) ali otroci, ki se čutilo ogrožene v svojih pravicah, ali pa se o njem raziskuje uradoma. Za državo pač ni vseeno, koliko zakonitih žena ima kdo in koliko otrok in ali so otroci iz tega drugega starokatoliškega »zakona« prav tako zakonski kot otroci iz prvega, katoliškega. Važno je to za državo (vprašanje davčnih olajšav, pokojnine, doklad, vojske, domovinstva itd.), za občino, za šolo, za razna zavarovanja, za delodajalca in delojemalca — zakon je pač veliko vprašanje in po-

sega v jedro družbe. Zato se v primeru dveh zakonov iste osebe tudi uradoma — ako ni od drugod predloga — raziskuje, kateri zakon je veljaven, katero ženo je država dolžna priznati kot zakonito, katere otroke kot zakonske, koga je smatrati za daljne prednike in daljne potomce teh dveh, ki sedaj živita skupaj itd.

Pri nas je v veljavi še obli državljanski zakonik iz leta 1811, po katerem imajo pravico prestopiti veljavnost katoliško sklenjenega zakona samo redna sodišča in nihče drugi. Starokatoliška cerkev more zakon razveljaviti samo za starokatoliški krog, za državo obvezno pa

le redna sodišča. In ta vselej v smislu istega zakonika izreče, da se veljavno sklenjen katoliški zakon razdruži šele s smrtjo, da je poseganje v njegovo veljavnost s strani starokatoliške cerkve za državo brez učinka in brez učinka tudi nova zveza, ki je bila sklenjena v starokatoliški cerkvi pod imenom zakon, ker je bila sklenjena z zadržkom še obstoječe zakonske vezi. In to je tisto gorje, v katero padejo taki lahkoverneži. Pred državo je taka zveza priležništvo, ki se policijsko preganja, druga žena ne sme nositi moževega imena (to je kaznivo!), nima pravice do njegove pokojnine in vzdrževanja po njem, otroci so nezakonski, skratka: te zveze država ne prizna kot zakona, ampak je zanje to samo nedovoljeno skupno življenje! Zato vse prosimo, naj ne nasedajo »pravnim« svetovalec ki mislijo, da so iznašli, kako se razveljavlja katoliški zakon, ko to ni res. Kdor dvomi v veljavnost svojega katoliškega zakona, naj se obrne na redno sodišče in nikamor drugam, ker samo izrek sodišča ima učinke tudi pred državo!

SMUČARJI!

SMUK!

ULTRA - OLJE - NIVEA
ULTRA-KREMA-NIVEA

Vam uspešno varujeta kožo pred zimskimi vetrovi ter pred opeklinami sonca in mraza

General zima - prijatelj ali nasprotnik?

Termometer javlja 20-25 stopinj Celzija pod ničlo. Evropa trpi pod valom mraza kakor redko katero leto. Komaj vsaki 10 do 15 let pri naši zemljepisni širini doživimo take zime. Pravijo, da je bil l. 1929 tako hud mraz in preje v zimi iz l. 1917 na 1918. In kakor tedaj, tudi sedaj zopet stoji vojski v ledeno-mrzlem zimskem mrazu, v otrpli roki drže puško, veter pa zbada s tisoči ostrih bodic v obraz, dovoz ostaja zadaj v snegu, zmrla zemlja pa se brani, da bi se udala lopatom pionirjev. To je vojska v ledu in snegu, to je neusmiljeno posredovanje »generalov«.

Vedno je bil led in sneg. Tudi vojske so bile vedno. Torej je ta problem že zelo star in ne pomenja nobene novosti v sedanjih pozimskih vojski. To je res. V prejšnjih stoletjih so napram trdotam zime bili ljudje še bolj brez moči kakor pa danes. Zato pa so tudi v pozimskih mesecih prekinili z vojnimi operacijami. Kdor je v mladosti na šolskih klopih čital Cezarjevo knjigo »O galski vojski«, se bo morda še spominjal, da se je oddahnil, kadar je prišel do obveznega stavka: »In nato je Cezar popeljal svoje čete v zimsko taborišča«. Ta stavek je namreč pomenjal, da smo prišli do konca enega poglavja.

Običaj, da se v zimskih mesecih prekine z vojsko, je torej star tisočletja. Napoleon je pač mislil, da se mu ni treba ozirati na čezmerne težave zimskega vojaškega pohoda v s snegom pokrite pokrajine brezmejne Rusije. Zato je to svojo nepremišljenost moral plačati s tem, da se je zrušilo njegovo življenjsko delo. Od tedaj noben vojskovodja ne podcenjuje nevarnosti, ki mu prete od napada »generalov« Zime. Kljub temu, da so prometna sredstva sedaj silno izpopolnjena, voditelji armad skrbno upoštevajo strateški pomen vskovanja, s katerim navadno nastopa zima.

Moč in sila »generalov« Zime se ravno v teh tednih na posebno tragičen način kaže na visokem severu Evrope. Čeprav tudi ruski vojak razven onih, ki so doma v Ukrajini ali na Kavkazu dobro pozna zimo in je navajen hudega mraza, se vendar tokrat zima obrača predvsem proti sovet-skemu sovražniku in je zaveznik Fincev.

To pa ne samo zaradi tega, ker so Finci že iz vsega početka zavzeli strateško ugodnejše položaje. To prihaja tembolj odtod, ker je finski narod, ki živi na obrobju polarnega kroga, mnogo bolj navajen na zimo in ve, kako ji je treba gospodovati. V ta namen si je prisvojil posebno tehniko, ki jo pozna le ljudstvo, ki že stoletja živi v neprestani borbi z ledom in snegom.

Skrivno orožje Fincev, tisto orožje, ki jim je prineslo tako velike vojaške uspehe, je priprosti kos lesa in se imenuje smučke. Kdor smuča pozna

le od čisto športne strani in prebira sezname velikih mednarodnih zmagovalcev v tej športni panogi, bo le redko našel na imena finskih smučarjev. Na mednarodnih olimpijadah so Norvežani, pa tudi alpske dežele pred Finci. Toda kar odlikuje finskega vojaka, je to, da so vsi brez izjeme dobri in zelo vztrajni smučarji. Ako je kdo videl kdaj pri kakih tekmah na 50 km smučarje, ki so prihajali na cilj vsi izčrpani, potem bo lahko domel, kaj pomenja, ko beremo, da so finske patrulje večkrat napravile pot dolgo 600 km na smučeh in da so več kot 24 ur neprestano stali na smučeh in pri tem še obloženi s puško in tornistro. Tako so Finci mogli sneg spremeniti v svojo zaveznika. Prav tako dobro jim služi tudi led. Dežela 40.000 jezer, kakor Finsko večkrat imenujejo, je danes pokrita z debelo ledeno plastjo, po kateri lahko vozijo celo motorizirane čete. Toda Finci so tudi na te možnosti računali. Nekatera jezera, ki bi za to prišla v poštev v prid sovražniku, Finci razstreljujejo tako s topovi, kakor tudi z dinamitom in s tem preprečujejo sovjetskimi četam prodiranje po zamrzlih jezerih.

Prav slično vlogo kot zaveznik bi mogel igrati led tudi na kanalih in rekah Holandije in severne Belgije, če bi prišlo do vojnih dogodkov. Tudi tam je danes vse poplavljenno ozemlje najboljše varuh proti sovražnemu napadu. Kajti cela pokrajina je pod ledom, v katerega pa so na ogroženih mestih vdelane dinamitne patrone, ki bi jih v trenutku potrebe zažgali in tako led razstrelili.

Pa tudi v pokrajinah, kjer vlada zmernejše podnebje, si znajo moderne armade pomagati, da si zimo napravijo za svojo zaveznico. Italija in Francija imata cele polke alpscev, ki tvorijo elitne čete celotne pehote. Zanimivo je, da je sedanjih vrhovni poveljniki zveznih armad na zapadu general Gamelin bil v svoji mladosti častnik pri alpskih lovcih in je že tedaj spoznal važnost smuča za gorske vojaške operacije. Kdor torej zna izrabiti prednosti, ki jih nudi zima, se mu ni treba bati njenih presenečenj in tako celo zima lahko postane dobrodošel zaveznik.

Msgr. Vološinu zaplenjeno premoženje

Kakor poroča francoski list »L'Aube« iz Bu dimpešte, so madžarske oblasti v prid države zaplenile premoženje prejšnjega ministrskega predsednika v Karpatski Ukrajini, msgr. Vološina. Vološin živi sedaj v protektoratu in sicer je dobil nastanitev v nekem vzgojnem zavodu.

Belo lrvje na boječih žičnih ovirah spremlja vojske, ko se izmenjajo za stražo.

Dr. Ante Trumbić kot človek in nesebičen ter dosleden politik

Zanimivo predavanje gospoda profesorja dr. Josipa Nagya, ki ga je imel na komemoraciji društva dalmatinskih Hrvatov, prirejeni v Zagrebu dne 19. pr. m. na čast spomina pok. dr. Anteja Trumbića, in objava gospodov dr. Frana Barca, Ivana Meštrovića, Pavla Ostovića in Zlatka Turkovića v zagrebških novinah o izročitvi imovine bivšega Jugoslovanskega odbora — med drugim denarne vsote 1.284.786 din — Jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti v Zagrebu, kot poseben zaklad JO, mi daje pobudo, da tudi od svoje strani doprinesem nekaj podatkov v karakterizacijo osebnosti pok. dr. Trumbića kakor človeka in nesebičnega in neizprosno doslednega politika. Imel sem namreč čast in srečo, da sem za časa svetovne vojne in mirovne konference skozi celih 5 let kot član Jugoslovanskega odbora in še posebej od 1917 leta pa do zaključka delovanja tega odbora, kakor upravljatelj njegove blagajne, sodeloval ter bil v tesnih stikih z omenjenim pokojnikom kot predsednikom JO.

Z ozirom na to in še posebej glede na to, da je pok. dr. Trumbić zastavljal svoje sile in velike duševne zmožnosti z vso vno in ne le za hrvatske, marveč istočasno tudi za slovenske narodno-politične interese in stremeljenja, smatram kot Slovenec za svojo častno dolžnost, da hvaležno predstavim svetli lik pokojnika tudi slovenskemu narodu — v večnj njegov spomin.

V teku omenjenega pelletnega sodelovanja s pok. dr. Trumbićem sem imel dovolj prilike, da sem mogel spoznati njegov privatni in politični značaj.

Dr. Trumbić je bil v svojem privatnem življenju človek blagega in mehkega srca, kakor politik pa je bil neizprosno dosleden, trd ko jeklo in skrajno nesebičen.

Kot človek je namreč očetovsko skrbel za prečanske člane JO (za druge je skrbela srbska vlada), kadar in v kolikor bi jim bila pošla v pro-

pagandi iz domovine prinešena denarna sredstva. V takih primerih je namreč odredil, da jim je odborova blagajna priskočila na pomoč. In ko so se omenjeni odborniki po dokončanem svojem sodelovanju v odboru vračali v domovino jim je nakazoval iz odborove blagajne primerno pomoč za potne stroške in za prve potrebe v domovini. — Tako je pok. dr. Trumbić — človek — skrbel za svoje sotrudnike v emigraciji. Za svoje in svoje soproge osebne potrebe pa ni hotel prejemati iz blagajne JO niti pare. Ko je pa v zadnjih časih svojega delovanja v odboru sam padel v denarne težave, si je raje pomagal z izposojevanjem denarnih sredstev pri svojih dalmatinskih prijateljih, kakor da bi obremenjeval blagajno JO, ki je sicer bila zalagana z zadostnimi denarnimi sredstvi, ki so pritekala v prvi vrsti od strani dalmatinskih Hrvatov iz Severne in Južne Amerike, Avstralije, Nove Zelandije itd. Kakor je razvidno iz goraj omenjene izročitve preostanka denarnih sredstev JO v roke Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, bi blagajna JO bila mogla z lahkoto prenašati tudi tako breme. S tem pa, da pok. dr. Trumbić ni hotel prejemati kakršnosibodi pomoči iz blagajne JO, do katere je imel več ko vso pravico, se sme trditi, da je v lastno breme povečaval denarna sredstva blagajne JO.

Na tem mestu je še potrebno omenjati, da pok. dr. Trumbić ni v nobenem primeru zahteval denarne pomoči od srbske vlade za potrebe JO, ter da je namreč tudi prečanskim članom odbora vedno priporočal, da naj se ravno tako ne obračajo za denarno pomoč do nje za svoje osebne potrebe. Dosledno je namreč nastopal stališče, da ne bi nikakor smelo izgledati, kakor da bi bili prečanski člani odbora vodili v inozemstvu propagando za zedinjenje Hrvatov in Slovencev s predvojno Srbijo kakor neki plačani agentje srbske vlade, iz kakih osebnih interesov, marveč da so se iz svoje svobodne volje žrtvovali za idejo osvobodjenja svoje podjarmljene domovine in za zedinjenje s predvojno Srbijo — v potrebi le s pomočjo denarnih sredstev, ki so jih jim stivali na razpolago njihovi ožji rojaki in rodoljubi.

Tako načelno in dosledno izjavljano stališče pok. dr. Trumbića se vleče tako v malem kakor v ve-

likem, kakor rdeča nit skozi vse njegovo delovanje in njegove napore za časa vojne in mirovne konference, kakor tudi za časa po vojni, v borbi za hrvatsko avtonomijo, ter jasno razsvetljuje njegovo pravilno in dosledno izjavljano politiko.

Temu stališču, v nasprotju z idejo zedinjenja hrvatskih in slovenskih zemelj s predvojno Srbijo iz naslova aneksije, se imajo tudi Slovenci zahaliti, da bodo tudi oni dosegli avtonomijo v sklopu skupne države, konsolidirane z avtonomijo bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Prehajam na vprašanje imovine JO, izročene v smislu dispozicije pokoj dr. Trumbića z dne 12. maja 1938 Jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti v Zagrebu.

Omenil sem v uvodu tega članka, da sem leta 1917 prevzel upravo blagajne JO. Bilo je to na željo pok. dr. Trumbića, ki me je zaprosil, da iz blagajniških dnevnikov, ki so jih pred menoj vodili nekateri člani odbora, sestavim točno knjigovodstvo z vsemi bilanci in od vsega začetka financiranja odbora. Prevzemši ta posel sem uredil s pomočjo gospodov Pavla Ostovića in Zlatka Turkovića odborove knjige ter sestavljal pregled prejemkov in izdatkov, vse od 21. aprila 1915 do vključno 30. junija 1919, kakor tudi obli pregled stanja imovine za vsako leto in na zaključni dan.

Na zadnji seji JO, ki je bila pod predsedovanjem pok. dr. Dinka Trinajstića (pok. dr. Trumbić je namreč takrat opravljal dolžnost ministra za zunanje zadeve), je pa bilo zaključeno, da se ima vsa odborova imovina (blagajniški saldo, pohištvo, arhiv in biblioteka) izročiti pok. dr. Trumbiću v upravljanje, shrambo in razpolaganje.

Prepis omenjenega pregleda bilanc vseh uprav JO (Rim, London, Zeneva in Pariz), podpisani od tedanjega predsednika JO pok. dr. Trinajstića in od mene, je bil poslan s pismom od 23. sept. 1919, ravno tako podpisani, gospodu Pašku Baburici v Valparaiso (Chile), bivšemu predsedniku tamonjske »Jugoslovanske narodne obrane«, ki se mu je JO imel v prvi vrsti zahvaliti za redno prejemanje zadostnih denarnih sredstev, brez katerih ne bi bil v stanu opravljati svoje uspešne propagande v zemljah Antante.

Če primerjam pok. dr. Trumbiću od JO iz-

ročeni denarni saldo, pomnožen z bančnimi obrestmi, naraslimi do dne izročitve Jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti, z denarnim saldom, izkazanim tega dne, vidim, kako vestno je pok. dr. Trumbić s sodelovanjem že omenjenih gospodov Pavla Ostovića in Zlatka Turkovića upravljaj zaupani mu denar JO.

Pri tem mi je pa še omeniti, da pok. dr. Trumbić ni ne za časa svetovne vojne in mirovne konference imel v roki blagajne JO in, v kolikor mi je znano, tudi po vojni ne, ter da je v kolikor ni bilo govora o tekočih izdatkih, samo naročal blagajni, katere vsote je bilo izplačevati za izredne potrebe JO. Kakor sem pa že prej omenil, za svoje in svoje soproge vzdrževanje ni dvigal iz blagajne JO niti pare.

Vse to smatram za dolžnost povedati, ne da bi s tem hotel braniti čast pok. dr. Trumbića, kar bi bila le žalitev za njegov svetli spomin, marveč povem vse to le zaradi tega, da se enkrat ožigosam podlost insinucij, priobčenih meseca julija 1922 v belgradskem »Radikalu«, v katerem je pok. dr. P. namigaval, kakor da bi pok. dr. Trumbić bil upravljatelj številne milijone, ne da bi komu položil račune. Pravim, da še enkrat žigosam, kajti reagiral sem s sopodpisom gospoda Zlatka Turkovića na omenjene insinucije s člankom, poslanim uredništvu »Radikala« s pismom od dne 11. avgusta 1922.

Ravno sem dokončal ta članek, ko sem imel priliko poslušati v radiu veličastne manifestacije hrvatskega naroda o priliki obiska Nj. kr. Vis. kneza namestnika in Nj. kr. Vis. knežinje Olge staroslavnu mestu Zagrebu, katerih, na žalost, pok. dr. Trumbić ni bilo sojeno doživeti. Upravičeno se pa more reči, da so te manifestacije bile tudi apoteoza njegovih zamisli o ureditvi Jugoslavije, konsolidirane in močne znotraj in navzven na temelju zadovoljive upravičenih zahtev hrvatskega naroda, kateri bo naravnim potom morala slediti tudi zadovoljive upravičenih zahtev slovenskega naroda, za katerega osvoboditev se je pok. dr. Trumbić za časa svetovne vojne in mirovne konference tudi boril in zavzemal, za kar je tudi slovenski narod dolžan ohraniti mu časten spomin.

Dr. Gustav Gregorin.

Droline novice

Koledar

Sobota, 27. januarja: Janez Zlatoust, cerkveni učenik.
Nedelja, 28. januarja: Druga predpostna nedelja. Peter Nolasco, spoznavalec; Prikazovanje Neža.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl v 66. letu svojega življenja g. Jakob Leder, nadzornik proge v p. Pogreb bo v nedeljo 28. t. m. ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti v Salezijanski ulici 11 (Kodeljevo) na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnostne novice

— Poroka. V Celju sta se posročila Ivan Štruc, tajnik na okrajnem načelnstvu v Slov. Konjicah, in Viktorija Kapun, poštna uradnica v Slov. Konjicah.

Šola herojev

Trois de St. Cyr. Roland Toutain, Jean Mercanton, Helene Perdriere — KINO MATICA 21-24 ob 16., 19. in 21. uri
Najaktualnejši francoski film o neomejeni požr.ovalnosti in heroizmu mladih mož

— Zopetna upeljava ukinjenih vlakov na progi Slov. Bistrica—Slov. Bistrica-mesto. Pričeniš od ponedeljka, 29. jan., dalje vozijo na progi Slov. Bistrica—Slov. Bistrica-mesto zopet dnevno redno mešani vlaki z odhodom iz Slov. Bistrice ob 5.57, 11.15 in 15.07 ter prihodom v Slov. Bistrico-mesto ob 6.10, 11.28 in 15.20 ter v obratni smeri z odhodom iz Slov. Bistrice-mesto ob 6.24, 13.32 in 16.17 in prihodom v Slov. Bistrico ob 6.37, 13.45 in 16.30.

— V nedeljo, 28. jan., vozita na progi Tržič—Kranj—Tržič potniška vlada št. 8517 in 8518. Potniški vlak št. 8517, ki odhaja iz Tržiča ob 19.9 in pride v Kranj ob 19.35, in vlak št. 8518, ki odhaja iz Kranja ob 20.27 in pride v Tržič ob 20.58. S tem je omogočena udeležencem zimskošportnih prireditev v Tržiču zveza v Kranju na vlak št. 917 in 919 proti Ljubljani ter na vlak št. 918 proti Jesenicam. Prav tako ima vlak št. 8518 proti Tržiču zvezo od vlaka št. 917 z Jesenic in vlaka št. 918 iz Ljubljane.

— Velik sneg v konjski dolini. Ker že več dni sneži, je v konjski dolini zapadlo okrog 80 cm snega. Na Pohorju ga je mnogo več 1 m. Promet je zelo oviran. Mariborski avtobus od torka na sredo ni vozil, ker cesta od Maribora do Celja ni še preorana. Malih osebnih avtomobilov sploh ni več videti, ker v tem snegu nikamor ne morejo. Zato je te dni v Slov. Konjicah nenavaden mir na cestah, medtem ko je sicer avtomobilski promet nenavaden gost, bodisi osebnih, bodisi tovornih. Tudi sicer običajni dotok ljudi iz pohorskih obronkov in konjske gore je popolnoma izostal, kar se pozna po trgovinah in uradih. Ljudje, celo v bližnji okolici ne zapuščajo bližnje hiše, zaradi česar imajo poštarji, financarji, orožniki in drugi, ki morajo po svojih uradnih poslih, izredne težave, ko morajo delati gazi po okoliščini.

— Podružnica Slomškove družbe za radovljjski okraj ima v petek, dne 2. februarja ob pol 15 v ljudski šoli na Jesenicah svoje zborovanje s predavanjem o učnih enotah.

— Razpis službe banovinskega zdravnika v Žužemberku. Občina Žužemberk opozarja gg. zdravnike, ki se zanimajo za zdravniško službo na deželi, da je razpisano mesto banovinskega zdravnika zdravstvene občine Žužemberk. Rok za vlaganje prošnje pri kr. banski upravi v Ljubljani je do 8. februarja 1940. Mesto banovinskega zdravnika v Žužemberku, ki je s svojo zeleno, bistro krko gotovo eden izmed najlepših kotičkov naše Doljenske, je v zdravniškem pogledu hvaležno in idealno tem bolj, ker so naši kraji precej oddaljeni od mestnih centrov in bolnišnic, dasi ima Žužemberk redno avtobusno zvezo s postajo v Stični. Prebivalstvo je večinoma navezano le na pomoč svojega domačega zdravnika. Stanovanje je pripravljeno, primerno veliko in parketirano v posebni hiši. Tekom letošnjega leta se

Kaj pravite?

»Straža v viharju« piše:

»Poznamo lističe, ki bi se vedno hoteli živeti od dobrovernih slovenskih naročnikov, pa brskirajo celo največje slovenske stvari in si iz svoje žabje perspektive celo drzno prezirajo dvajsetletne napore našega voditelja. Med te slovenske lističe spada tudi »Slovenija«. Ze dolgo časa sem ta zvitorepka, ki jo v veliki meri podpira slovenska duhovščina, kaže svojo ljubezen do levičarskih podrigov naše kavarniške »kulture«. Ko pa je slovenski narod slavil dvajsetletnico svoje univerze, je ta neslovenski listič z zloganim naslovom temu največjemu slovenskemu slavu letošnjega leta posvetil nekaj skritih vrstic na — zadnji strani, pri tem pa zamolčal promocijo slovenskega voditelja za častnega doktorja. Vse to pa n. pr. »Slovenija« ni zmotilo, da ne bi ob stopenjselstetnici »Zupanove Mice« posvetila vodenika z mastnim vložkom slavospeva marksističnemu »skulturniku« našemu dr. Kreftu. Ta slovenski »Krtelac«, znani junak iz »Veselega vinograda«, v zadnji številki »Ljubljanskega Zvonca« v članku o isti »Zupanovi Mici« na dolgo in široko zmerja »Mračno reakcijo«, ki da že iz Trubarja dalje zavira slovensko kulturno rast.

Druga taka tiskana smet je »Naša misel«, list liberalnih akademikov Kramerjeve smeri. List tiste akademske kaste, ki ji je naša slovenska univerza najmanj pri srcu in za katero ta kasta ni še nikdar z ljubeznijo kaj podelila, ko so katoliški akademiki vsa leta stali na straži za njen obstoj in so bili za njeno rast in izpopolnitev. In ta listič si drzne, potem, ko je njegova kasta ob veličastni proslavi dvajsetletnice stala ob strani prav tako kot pri delu zanj, posvetiti skoraj celo borno številko mahanju proti slovenskemu narodnemu roditelju, brez katerega slovenske univerze sploh ne bi bilo in bi pozneje brez njegove stalne opore težko kljubovala viharjem, ki so jih pomagali pihati tudi duhovni očetje naše liberalne akademske kaste.

Na koncu pravi »Straža v viharju«, da smo Slovenci res slabi, neodločni, obsirni in nezreli, da ne pomedemo s takimi listi med nami!

bo začel v najožji bližini stanovanja graditi zdravstveni dom, kjer bo imel banovinski zdravnik še poseben, stalen fiksum. Z ozirom na to, da so dentisti danes le še v mestih, bi bil zdravnik, ki se razume na zobotehnična dela, še posebno zaželen.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

— Prepir zaradi posestva. V mali vasi Gabrovci pri Slov. Konjicah je prišlo zaradi zemlje do uboja. Marija Čebular je imela namen izročiti svoje posestvo sinu Jožetu, ki pa ne prebiva pri njej marveč v Zagrebu. To ni bilo po volji njenemu sinu Francu Čebularju. Ta se je zavzemal za to, da bi posestvo dobil drugi brat Karol, ki prebiva in dela doma. Zaradi teh navzkrižnih želj in teženj je pri večerji prišlo med njimi do prepira, v teku katerega se je Franc Čebular, ki je bil pijan, silno razburil. Začel je po sobi metati kuhinjske posode in kozarce. Nato pa se je spravil nad svojo mater Marijo in sestro Alojzijo, ki je poročena z Mihaelom Adamičem, in ju začel pretepati. Oba zakonca Adamiča sta mu ušla in hitela klicati sosede na pomoč. Toda nihče ni pomagal hotel-vstati. Tako sta se sama vrnila. Franc Čebularja sta našla v kuhinji, kjer je naprej razbijal posodo. Ko se je ravno lotil Adamičeve posode, ga je ta pozval, naj vendar da mir. Toda Čebular se za to ni zmel, marveč je začel tepiti svojo sestro Alojzijo. Adamičovo ženo, Mihael Adamič ga je miril dalje, vendar brez uspeha. Čebular je celo zgrabil za kuhinjski nož in hotel z njim nad oba Adamiča. Toda Mihael Adamič se je posrečilo, da mu ga je izbil iz rok. Zda sta se oba spoprijela. Mati Marija in žena Alojzija sta priskočili na pomoč in tako so se vsi ruvali po kuhinji, dokler niso vsi štirje padli po tleh. Takrat pa je Mihael Adamič zgrabil za železen lonec in začel tolči po glavi Čebularjevi. Tako se je pretep končal. Franc Čebular je nato odšel in hodil še ves teden okrog. Proti koncu tedna se mu je za začelo blesti in je osmi dan umrl za posledicami teh udarcev, zaradi katerih je dobil vnetje možganske mrežne. Orožniki so Adamiča aretirali.

Po državah

• Poljski begunci v nevarnosti. Pred dnevi so se po Medmurju razširile vesti, da je v Dravi utonilo več poljskih begunccev, ki so pribežali čez mejo. Ta vest pa k sreči ni resnična. Stiranjast poljskih begunccev je pribežalo iz Madžarske čez Muro med Dekanovci in Novakovi. Ze blizu našega brega pa je pod njimi počil led in pet begunccev je padlo v vodo. Kmetje so jim pa hitro priskočili na pomoč ter jih rešili. Poljski begunci so nato prišli v vas Gardinovec, odkoder so jih čez Čakovce poslali poljskemu konzulatu v Zagreb.

• Preiskava o smrti generalnega ravnatelja Eda Markoviča. Te dni je bil v hiši dne 18. decembra 1939 ustrelenega generalnega ravnatelja PRIZAD-a Eda Markoviča lokalni ogled. Policijski agent Marko Markovič, ki je generalnega ravnatelja z večimi streli ubil in bil tudi sam ranjen od strela, je na licu mesta opisal dogodek. Marko Markovič je streljal na dvorišču, medtem ko so njegovi tovariši vdrl v hišo. Nenadoma so se hišna vrata od znotraj odprla in mož v nočni obleki je stopil ven. Hitel je k električni svetilki, da bi jo prižgal. Markovič mu je zaklical: Stoj! in ga zgrabil za rame. Mož — bil je Edo Markovič — ga je sunil nazaj in potegnil iz žepa samokres ter dvakrat ustrelil proti policijskemu agentu. En strel je Marko Markoviča zadel v levo roko. Policijski agent je nato štiri ali petkrat ustrelil proti Edu Markoviču. Ta je bežal proti hiši,

Po snežnih zametih katastrofalne povodnji V Bosni prebivalstvo beži pred povodnjo

V Zenici in okolici je zaradi hitrega nastopa južnega vremena nastala velika povodenj. Reka Bosna je silno narasla in poplavlja velike komplekse zemljišč. Prebivalstvo je bilo že ponoči opozorjeno s strahovitim gromenjem pokajočega ledu in je začelo bežati iz hiš na obrežja. Voda je prodrla v številne hiše. Prebivalci so zbežali kar v nočnih oblekah. Bosna je več metrov nad normalo. Pri železniškem mostu so se nagrmadile velike plošče ledu in groze, da porušijo most. Ker je razdrta industrijska proga železarnice, v železarno samo pa je vdrla voda. Je ustavljeno delo v tovarni Jugoslovanskega Celika, kjer delajo Siemens-Martinove peči. Pred mostom vasi Bilješevu je voda nagrmadila toliko ledenih plošč, da most ni mogel več vzdržati hudega pritiska in se je zrušil. Enako se je zrušil tudi most v Zavodovcih, čez katerega je peljala industrijska proga Šipadova. Mostovi v Begovem Hanu in Nemih so prav tako ogroženi in vsak čas pričakujejo, da jih bodo ogromni valovi odnesli. V planinskih vaseh okrog Zenice leži poldrugi meter snega. Številni tropi volkov krožijo po vaseh in delajo škodo. Enajst volkov je napadlo stajo kmeta Paprinoviča v vasi Kovanič in mu razgrajalo pet debelih svinj. Zaradi povodnji in visokega snega kmetje ne morejo v Zenico, da bi si mogli kupiti potrebno hrano.

Mostarski rudnik zalit

V mostarskem premogokopu je prišlo do katastrofalne poplave. K sreči ni človeških žrtv. Do poplave v premogokopu je prišlo zaradi strahovitih vremenskih katastrof. V premogokopu se je nabralo nad 30.000 kubnih metrov vode, tako, da bodo morali to vodo črpati z motornimi sesalkami, kar bo trajalo najmanj tri dni. Iz mostarskega

Proti nevarnosti

okuženja po ustni du-plini jemljite okusne

Oglas reg. S. br. 15510, 27. V. 1939.

pa se je kmalu zgrudil na tla. Marko Markovič tega ni več videl, ker je stekel na cesto, kjer je dvakrat ustrelil, da bi prikladal pomoč. V teku preiskave so bile zaslišane že vse priče. Njihove izjave pa se ne strinjajo.

• Tekma s smrtjo. Iz Tetova v južni Srbiji poročajo: Pretekli terek je Gjorgje Simonovič, oskrbnik koč na Popovi Šapki, vodil več smučarjev, ki so nekaj dni bivali v koči, proti vasi Lisicu. Šel je z njimi, ker je divjal hud snežni vihar in je bila nevarnost, da bi smučarji sami zašli. Šele proti večeru je družba prišla v Lisac. Smučarji so se podali naprej v Tetovo, Simonovič pa se je obrnil nazaj proti koči. Spremljal ga je pes volčjak, ki ga je vzel s seboj. Simonovič je prišel v bližino koč, ko se je naenkrat pojavil pred njim volk. Pes se je takoj vrgel na zver in v naslednjem trenutku sta se obe živali, druga v drugo zagrizeni, valjali po snegu. Simonovič, ki ni imel nobenega orožja pri sebi, je na svojih smučeh hitel proti koči. Tu sta se mu pa postavila na pot dva druga volka, pripravljena na skok. Simonovič se jima je hitro ognil in drčal po strmem pobočju navzdol, zasledovan od obeh sestradanih zveri. Bila je prava tekma s smrtjo. Padec bi pomenil gotovo smrt. V dolini teče mala reka. Simonovič se je hitro odločil in skočil v vodo ter brodil do srede vode, ki k sreči ni bila globoka. Volkova sta pridrzela do brega, v vodo se pa nista upala. Psi, ki je srečno ušel prvemu volku in hotel slediti svojemu gospodarju, sta lačni zveri pred očmi gospodarja razgrala. Nad eno uro je moral Simonovič do pasu v vodi vztrajati, dokler volkova končno nista odšla. Nato je od mraza ves trd, pribredel do brega in se z zadnjimi močmi privlekel do koč, kjer se je nezavesten zgrudil. K sreči je bil med smučarji v koči zdravnik, ki ga je spravil k zavesti.

• Razbojniki ogrožajo hrvatske vasi. V novembru in decembru preteklega leta so se v bjelovarskem okraju kar vrstili hudi zločini, ki so med ljudmi omajali zaupanje v varnost življenja in imovine. Ropi, umori in drzni vlomni so bili na dnevnem redu. Prebivalstvo je bilo razburjeno in ogroženo. Ves trud orožnikov, da bi izsledili in prijeli zločince je bil zastoj. Šele ko je bil 6. decembra na grozen način umorjen Blaž Kuštelaga, oče štirih otrok, je padel sum za umor na 23letnega delavca Dušana Pavloviča, ki je pred leti tam služil in so ga ljudje v kritičnem času spet videli v vasi. Orožniki so takoj začeli zasledovati Pavloviča in njegovega tovariša Ivana Pječava ter ju preganjali kakor zveri. Oba sta pred orožniki bežala. Ko sta videla, da bosta prijeta, sta skočila na tovarni vlak, ki je peljal mimo. Menjala sta tovarne vlake in ta o pripotovala v Vrhovine v Liki. Čez nekaj dni sta se vrnila v bjelovarsko okolico, da bi nadaljevala z zločini. Po dolgem zasledovanju se je orožnikom posrečilo, da so oba zločince prijeli. Priznala sta celo vrsto razbojstev in vlovov ter tudi umor Kuštelaga. Pavlovič je tudi vojaški ubežnik.

• Zadnji črnogorski hajduk prijet v Albaniji. Črnogorec Vojvodič je pred tremi leti ubil svojega sorodnika, nato pa pobegnil v gore, kjer je dobil še dva tovariša in je z njima strahoval kmete po Črni gori. Orožniki so ga pridno zasledovali, toda jim je vselej ušel, navadno v Albanijo. Od tam se je vračal v Črno goro in se skrivaj po gozdovih. Pred mesecem dni so ga nekje opazili in številni orožniki so ga začeli zasledovati. Bil je že obkoljen, — izdajale so ga sledi v snegu — toda se mu je kljub temu posrečilo pobegniti čez mejo v Albanijo. Tam so ga prijeli italijanski karabinerji in razorožili, nato pa izpustili. Slučajno ga je videl v Skadru neki jugoslovanski mornar, ki ga je poznal že od prej. Ko se je ta mornar vrnil na Sušak, je to povedal našim oblastem. Na zahtevo naših oblasti so italijanske oblasti v Albaniji prijele Vojvodiča in ga bodo kmalu izročile naši državi, kjer bo prejel zaslužen plačilo. Vojvodič je zadnji črnogorski hajduk.

Na Hrvatskem

sneg še vedno dela težave

Po hrvatski pokrajini še vedno sneži in zato promet še vedno ni normalen. Vlaki na epilski progi vozijo še vedno samo med Splitom in Kninom ter med Zagrebom in Gračacem. Pri Zrmanju piha orkanska burja, snežni zameti so visoki nad tri metre. Na sušaški progi je položaj nekoliko boljši, promet ni ukinjen, vendar pa železničarji le z velikimi napori vzdržujejo promet. Med Bakrom in Skrljevem je promet zaradi orkanske burje ustavljen in se ne ve, kdaj ga bo spet mogoče obnoviti. V Zagrebu imajo tudi velike težave s snegom. Najprej je odmetavalo sneg okrog tisoč delavcev, pa je menda zmanjkalo denarja in odmetava sedaj sneg samo tri sto delavcev. Predmestja so še vsa natrpana s snegom.

V Illici je metal sneg z neke strehe fotografski pomočnik Stjepan Klaič. Pri tem pa je padel na pločnik, kjer je obležal mrtev. Slame je bilo popolnoma odrazano od Zagreba. Sedaj se je posrečilo cesto toliko očistiti da speat lahko vozijo avtomobili. V Pierotijevi ulici se je zaradi težkega snega zrušila streha, nakar se je podrla vsa zgradba. K sreči v zgradbi ni bilo nikogar. Materijalna škoda je velika.

Ljubljana, 27. januarja

Gledališče

Drama: Sobota, 26. jan.: »Profesor Klepec«. Red B. — Nedelja, 27. jan. ob 15: »Kupčija e smrtjo«. Izven. Znižane cene; ob 20: »Na prisojni strani«. Izven.

Opera: Sobota, 26. jan.: »Rusalka«. Premiera. Premierski abonma. — Nedelja, 27. jan. ob 15: »Frasquita«. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenac; ob 20: »Nižava«. Izven. Znižane cene.

Rokodelski oder

Jutri ob 5 popoldne bo v Rokodelskem domu ponovitev narodne veselice a petjem »Micki je treba moža«. Vstopnice se bodo dobivale jutri dopoldne od 10 do 12 in popoldne od 4 do 5 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12. Ker bo konec igre že krog 7 zvečer, vabimo k prav obilni udeležbi tudi vse okoličane.

Radio Ljubljana

Sobota, 27. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Zdal veseli spet bodimo, plošče lepe izberimo — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Zdal veseli spet bodimo, plošče lepe izberimo — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Slov. narodne pravljice (bere Mileva Boltar-Ukmarjeva); b) Cicibanove prigode (Izvajajo članice Narod. gledal. v Lj.) — 17.50 Pregled spreda — 18 Za delovst igrar Radij, orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Zveza naše in bolgarske likovne umetnosti (M. Katič, novinar, Zgb) — 19.40 Objave — 20 O zunanjih politikah (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Pisane raznoterosti. Vesel večer s sodelovanjem znancev in neznancev — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Rad. orkester. Nedelja, 28. jan.: 8 Jutranji pozdrav (plošče) — 8.15 Tamburaški sepet — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Veseli španki napravi (plošče) — 9.45 Verski govor (dr. Ignacij Lenček) — 10 Prenos cerkv. glasbe iz stolnice — 11 Smučarske tekme gorenske Zimskošportne podzveze v Tržiču (prenos reportaže slalom-tekem) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Radijski orkester — 14 Naše zborovske pesmi (plošče) — 17 Kmet. ura: Živalske kužne bolezni, nevarne za človeka (dr. Zibert Simon) — 17.30 Plošče — 18 Poročila o smučarskih tekmah v Tržiču — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Vladimir Jovanović in srbska tkzv. realistična poezija (Siniša Kordić, Bgd) — 19.40 Objave — 20 Pevski zbor »Gospodstviški zvon« — 20.45 Vesel popoldanski koncert. Sodelujeta: Radijski orkester in Radij. komorni zbor. Dirigent D. M. Šijanec — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Plošče.

Drugi programi

Sobota, 27. januarja: Belgrad: 20.30 Ork. kr. garde — Zagreb: 20.30 Violina — 21 Zab. konc. — Bratislava: 19.30 Koračnice — Sofija: 20 Ork. in zbor — 21 Valčki — Angleške postaje: 22.30 Ork. in zbor — Beromünster: 21 Harmonikarji — Budimpešta: 22.10 Ork. konc.

Prireditve in zabave

Prosvetno društvo Trnovo pripravi v nedeljo 28. t. m. ob 20 na društvenem odru veselice v treh dejanjih »Detektif Meglar«. — Predprodaja vstopnic na dan uprizoritve od 10—12 dopoldne. Veselega smeja bodo deležni vsi udeleženci zabavne prireditve, ki bo v nedeljo 28. t. m. ob 5 popoldne v dvorani deškega vzgajališča na Selu. Izbran in zanimiv spored je porok za veselo razpoloženje. Pridite tudi vi za nekaj urle v naš veseli krog, kjer se vam bo srce odprlo in streslo v radostnem smehu, ki nam je vsem potreben v teh mračnih dneh.

Stolna prosveta in Poselska zveza prirediti s svojim iglarskim osebjem jutri, v nedeljo, 28. januarja popoldne ob 5 v franciskanski dvorani zelo zabavno Goldonjevo komedijo »Stric Ihta«, ki so jo svojedobno že večkrat z velikim uspehom igrali na raznih odrih. Kdor se hoče pošteno nasmejati, naj ne zamudi te ugodne prilike. Vstopnice po 10, 8, 6 in 4 din se prodajajo danes in jutri v trafikah Soukal, Pred škofijo, dve uri pred predstavo pa pri blagajni »Pax et bonum«.

Cerkveni vestnik

Cerkev sv. Terezije D. J. na Kodeljevem. Jutri bo v naši cerkvi celodnevno češčenje. Najsvetejše se izpostavi zjutraj ob 6, nato sledi prva maša. Maše so še ob 7, 8, 9, 10 in 11. Sklep celodnevne češčenja bo ob 5 zvečer. Najprej je govor, nato pete litanije srca Jezusovega, zahvalna pesem in blagoslov. Vabimo vse okoličane, da prihajajo moliti najsvetejši Zakrament.

Obenem praznujemo praznik sv. Janeza Boske. Ob pol 9 govor nato slovesna sv. maša. Cerkveni govor in slovesno sv. opravilo bo imel mestni župnik g. Košmerl. Po sklepni pobožnosti bo zvečer ob 6 v gledališki dvorani letni shod združenstva in akademija na čast sv. J. Bosku. Vstop je prost, toda le z vabil, ki so bila te dni razposlana.

Predavanja

Predavanje Pedagoškega društva. Drevi ob 18 bo v dvorani Mineraloškega inštituta predavanje prof. Venčeslava Čopča »Državljska in narodnostna vzgoja«. Vsi, ki se zanimajo za naše domače pedagoške probleme, ste vljudno vabljeni. Vstop prost.

Sadjskaro in vrtnarsko društvo podružnica v Dravljah vabi na predavanje, ki bo drevi ob 19 v šoli v Zgornji Šiški. Predavanje bodo spremljale filmske slike. Vstop prost.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravil v soboto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni višji zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korytkova ul. št. 18, telefon št. 36-24.

Anekdota

Rudyard Kipling je v časopisu, na katerega je bil naročen, bral pomotno vest o svoji smrti. Seveda ga je to zelo iznenadilo, ker niti bolan ni bil. Sedel je za pisalno mizo in napisal uredništvu časopisa sledeče pismo:

»Vaš list piše, da sem umrl. Ker ste o vsaki stvari vedno izvrstno poučeni, mora biti tudi ta vest resnična. Zato Vas prosim, da me erte kot svojega naročnika, kakaj v teh okoliščinah Vašega časopisa seveda ne morem več potrobovati.«

LJUBLJANA

Zahvala časnika

Na včerajšnji odborovi seji ljubljani, sekcije Jugoslovanskega novinarskega združenja je prireditveni odbor podal likvidacijsko poročilo o novinarskem koncertu 1. dec. 1939. Prišlo je na podlagi tega poročila do soglasnega sklepa, da je tudi to sezono novinarski koncert imel v moralnem in umetniškem pogledu izredno velik uspeh, na katerem so bili deležni vsi sodelujoči umetniki po svoji požrtvovalnosti, predvsem pa po svojem krasnem in visoko kvalitetnem izvedanju: solistka-koloraturka gđ. Sonja Ivančičeva, gg. operna pevača Zana Fanel in Vekoslav Janko, violinist g. Leo Pfeifer, dirigent g. Anton Neffat, nadalje Akademski pevski zbor pod vodstvom dirigenta g. Fr. Marolta in vojaški orkester 40 p. p. Triglavskega pod vodstvom kapelnika g. podpolkovnika Ferda Hercoga.

Vsem tem sodelujočim, ki so omogočili tako lep uspeh koncerta, izreka podpisani odbor iskreno in toplo zahvalo.

V Ljubljani, dne 25. januarja 1940.

Odbor ljublj. sekc. Jugosl. nov. združ.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob pol 5. in 8. uri dvojni spored

Potepušček

SZÖGGE SZAKAL in OTTO WALBURG z malim pevcom MICOM

V zemlji brez zakona

Poljoč cowboy DICK FORAN

POZOR! Danes ob pol 5. uri dijaška predstava po znižanih cenah din 3:50.

I Maša za turiste in smučarje bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

I Novinarske nameštenske legitimacije. Vsi v Ljubljani bivaajoči novinarji se opozarjajo, da si oglekrijo na mestnem poglavarstvu (domovinski oddelek) predpisane nameštenske (novinarske) legitimacije. Zadnji rok za predložitev take prošnje z dokumenti je 31. januarja.

I Sentjakobčani! Danes bo zadnji večer propagandnega tedna, ki je posvečen najmlajšim Sentjakobčanom, od 6. do 12. leta. Na sporedu so igrice, petje, govori, skioptične šale in zabava pri domingah, bolhi itd. Starši, pošljite svoje sinove na ta večer!

I Nedeljske povratne karte. Tujskoprometna zveza sporoča, da veljajo nedeljske povratne karte po znižani ceni tudi za vlak P-914 za Gorenjako, četudi odhaja iz Ljubljane že ob 11.43. Omenjena vozna olajšava velja nemreč ob sobotah šele od 12. ure dalje; v predmetnem slučaju pa velja ista že za gornji vlak, v času od 12. do 13. ure ni nobenega vlaka za Gorenjako. Ker izgleda, da izletniki tozadevno niso dovolj poučeni, prosimo, da jih o tem informirate.

I Sneg, ki se razstreha vsipa na ceste, morajo hišni posestniki odpeljati na svoje stroške, posebno jih pa opozarjamo, naj nujno odkopljejo sneg iz obcestnih kadunov, da bo mogla voda ob južnem vremenu odtekat. Ob sedanjem velikem snegu moramo veliko večino hišnih posestnikov pohvaliti, da so zelo hitro in vestno očistili hodnike snega, sedaj jih pa še prosimo, naj z enako uvidenostjo hodnike tudi posipajo proti poledici. Mestna uprava s priznanjem ugotavlja, da se hišni posestniki zavedajo svojih dolžnosti in se potrudijo ustrezno predpisom, da ni pritožb in nesreč ter s tem zmanjšajo tveganje.

I V Stritarjevi ulici šte. 6 v Ljubljani, pri franciškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

Izredno lep in zabaven pevski film, ki ga preveva muzika mesmrne Pucinijske opere „Madame Butterfly“

Maria Cebotari

Luzie English — Paul Kemp in drugi

Danes premiera! Ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union, tel. 22-21

Premiera Madame Butterfly

I Smučanje in sankanje po Poti na Orle, torej na golovski poti od Hradeckega ceste do zadnje nove hiše, je strogo prepovedano in policijsko kaznivo, ker smučarji in sankarji ogrožajo pešce in delajo škodo.

I Za mestne reveže je daroval 1000 din g. dr. Juraj Kallay, zobozdravnik v Beethovnovi ul. 14; g. Vera Papež, Nunška ul. 21, je pa poslala 500 din v počastitev spomina pokojnega soprog; v spomin pok. g. Pavla Novaka je darovalo prijateljsko omizje 420 din; g. Marija Kramaršič, vdova podpolkovnika v p., Mišičeva cesta 21, je pa darovala za staro cukrarno 100 din mesto venca na grob pok. industrijalca g. Josipa Kunca; g. K. Glišič je daroval poln kovčeg raznega starega perila in obleke. — Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom revežev najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpisanih.

I Prostov. gasilska četa Ljubljana—severni del prirediti ob priliki svojega običnega zbora v

nedeljo, dne 28. t. m. ob pol 9 dopoldne v Mavričevi dvorani (nasproti kavarni Majcen) predavanje »Požarna zaštita pred letalskimi napadi«. Predaval bo gasilski inšpektor g. inž. Dolenc Franc. Vabimo bezgrajsko občinstvo, da se poučnega in zanimivega predavanja v čimvečjem številu udeleži. Odbor.

Izlet na Kurešček. Prijave Putnik.

I Vojni prostovoljci, člani okrajne organizacije Zveze vojnih prostovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani, se obveščajo, da bo 21. redni letni občni zbor dne 11. februarja t. l. na predvečer 10. februarja pa bo zaupni članski sestanek. O prostoru in uri običnega zbora ter sestanka bo pravočasno objavljeno v časopisu in z okrožnico. — Uprava.

I Slavna pevka Maria Cebotari poje »Madame Butterfly«. Ime slavite pevke Marije Cebotari je kinobiskovalcem dobro znano iz njenih prejšnjih lepih filmov »Petrograjski elavček« itd. Danes in naslednje dni pa bo znamenita pevka po daljšem odmoru spet nastopila v Ljubljani, in sicer v vlogi »Madame Butterfly« v krasnem muzikalnem in pevskega filma »Premiera Madame Butterfly«. Ta film, ki ima za muzikalno osnovo Pucinijsko opero »Madame Butterfly«, je bil izdelan v Rimu s sodelovanjem najboljših umetnikov. Glasbeni del izvaja orkester kr. rimske. opere. Film ima vsebino, zajeto iz sedanjosti, iz življenja mlade pevke ter ima poleg svoje resnosti in dejanju tudi svojo komično, zabavno noto in to zelo močno poudarjeno. Dokaz temu sta Lucie English in odlični komik Paul Kemp. »Premiera Madame Butterfly« je na sporedu v kinu Union.

MARIBOR

Pred sodniki zaradi smrti svoje žene

Državni tožilec obtožuje moža, da je ženo do smrti izstradal

Mariborsko okrožno sodišče se ni obravnavalo takega slučaja, kakor je bil današnji, pri katerem je sedel na zatožni klopi premožen mariborski posestnik, ker ga je državni tožilec obdolžil, da je zakrivil smrt svoje žene. Obtožen je bil 54letni vpokojeni policijski nadstrahnik ter lastnik 400.000 din cenjene premoženja Josip Kuzy iz Frankopanske ulice št. 14 v Mariboru. Državni pravdnik je prav nazorno opisal svojo obtožbo:

Josip Kuzy se je poročil, ko je bil star 34 let, za ženo pa si je izbral vdovo Eleonoro Farič, ki je bila 21 let starejša, kakor ženin. Gotovo ni poročil svoje žene iz ljubezni, ki je med 34letnim možem in 55letno vdovo skoraj izključena. Bolj kakor ženo se mu je dopadla njena lepa dvonadstropna hiša na Frankopanski cesti 14 z velikim vrtom ter krasno vinogradno posestvo v Košakih. Pri poroki je res ženo podelila svojem mladem možu sosesstvo vseh neprimernosti. Kuzy je postal s tem stvarno lastnik lepega premoženja, ker njegova žena od svoje poroke dalje ni imela nobene ebseve več v hiši. Žena se je sicer takemu postopanju upirala ter je nekaj časa poskušala celo, da se reši moža z ločitvijo. Nekajkrat se je odločila za ta korak, ki bi jo bil rešil velikega trpljenja, toda ni ga upala do konca izvesti. Končno pa je imela leta 1932. le toliko poguma, da je vložila tožbo, v kateri je zahtevala razveljavitve ženišne in dedne pogodbe. Navajala je, da si je njen mož prilastil vse gospodarstvo, da sam razpolaga z dohodki in da ji noče dajati niti pojasniti od hiše in od posestva, da se stalno ogroža

prostora napolniti. V senatu so bili dr. Čemer kot predsednik, Rebuta in dr. Grmovšek kot prisodnika, Kukovič kot zapisnikar. Obtožbo je zastopal državni tožilec Sever. Obtoženec je zelo tiho odgovarjal na predsednikova vprašanja, da se je jedva alšoval. Izjavil je, da se ne čuti krivega, da je za ženo dobro skrbel, v bolnišnico pa je ni dal, ker mu je vrtar dejal, da nimajo prostora. Bal se je, da bi ležala v bolnišnici na hodniku ter prezebala. Vse to pa, kar ga dolžijo priče, je laž in govore vse le iz maščevanja.

Nato je sodišče zaslislalo dva zdravnika, ki sta pokojno Eleonoro Kuzy pregledala še na njenem domu. Dr. Zirnagst, ki je bil prvi pri njej, je izpovedal, da je naročil hčerki obdolženca, naj spravijo bolnico v bolnišnico, hčerka pa je izjavila, da oče strokovno za bolnišnico ne bi hotel plačati. Tudi dr. Darazio jo je preiskal ter hotel poslati v bolnišnico, pa so mu izjavili, da ima dobro oskrbo. Mestni fizik dr. Novak jo je pregledal v oskrbnišnici, pa je bila takrat že tako elaba, da ni mogla več govoriti.

Zanimivo je opisal policijski nadzornik Lovrenčič svoje poizvedbe. Policija je bila najprej opozorjena na stanje Eleonore Kuzy z nekim nepodpisanim lističem, ki so ga ljudje našli na cesti ter ga oddali na stražnici na Frankopanski ulici. Na podlagi tega je šel potem nadzornik v Kuzyjevo stanovanje. Žena je ležala v postelji, obrnjena proti steni ter ga ni pogledala. Dejala je, da ji mož da jesti, kadar gre in kadar se vrn. Na vprašanje, če jo v stanovanje zaklepa, se odvrnila, da jo mora, ker bi drugače vse pokradli. Potem, ko je nadzornik odšel, pa so stranke pripovedovale, da je pokojnica vprašala, če odhaja policist sam. Ko so to potrdile, se je hotela obleči ter oditi za njim, da mu vse pove. Nato sta bila zaslišana kot priči dr. Jurečko, ki je podal obdukcijski izvid in dr. Pavlič, ki je izjavil, da je izvirala oslabelost od nezadostne prehrane. Močno sta obremenjevali obtoženca obe priči Rozman in Glazerjeva.

Razprava je trajala do pol 2 popoldne. Poslušalci so vztrajali v nabit polni dvorani do konca. Ko se je pojavil senat po kratkem posvetovanju v sodni dvorani, je bila napetost zelo velika. Senat je razglasil razsodbo, da je Josip Kuzy oproščen vsake krivde. Sodba je pri poslušalcih izzvala glasno kritiko, državni tožilec pa je napovedal revizijo.

I Otvoritev novih prostorov angleškega kluba v Mariboru. V Krekovi ul. 14 je dobil mariborski angleški klub nove prostore, ki so praktični in zelo okusno urejeni. V četrtek je bila otvoritev teh prostorov. Zbrali so se odlični predstavniki mariborske javnega življenja, med drugim tudi ravnatelj English Reading Room iz Zagreba, mr. Frodsham, tukajšnji francoski konzularni zastopnik dr. Rapotec, tajnik mariborskega francoskega kluba prof. Gasparin, ravnatelj Putnika Loos, zastopnik pujskega angleškega kluba g. Bratkovič in drugi. Uvodoma je imel predsednik angleškega kluba prof. dr. Kotnik lep nagovor, v katerem je orisal dosežanje klubovo uspešno delo in poudarjal potrebo novih prostorov. Nato je govoril učitelj angleščine mr. Bough, ki se je prisrčno zahvalil vsem za veliko klubovo pridobitev. Ravnatelj mr. Frodsham iz Zagreba je izročil pozdrave zagrebškega angleškega konzula mr. Rappa, ki budno zasleduje delo mariborskega kluba.

I Podzveza katoliških nameščen vabi vse katoliške nameščenke na redni sestanek, ki bo v torek, 30. januarja ob 19 v Domu, Slomškov trg 12. Iskreno vabljeni!

I Dijaški fantovski odsek opozarja vse člane — redne in podporne — na važen sestanek v dijaškem lokalu ob pol 10 dopoldne. Zvečer obvezna telovadba za vse člane.

I Zečev smrti. V Puškinovi ulici 9 je umrla vdova po podpolkovniku gospa Ema Satran, stara 59 let. — Na Tržaški cesti 39 je pokosila smrt 63 letno soprogo upokojenega železničarja Heleno Valentič. V Slovenski ulici 40 je umrla 85 letna zasebnica Marija Gradišnik. — V Orožnovi ulici je umrla mati mariborskega trgovca gospa Terezija Weixl, vdova po nadučitelju, stara 87 let. — Naj v miru počivajo!

I Obrtniški družabni večer bo 27. januarja v Narodnem domu.

I Mariborski avtobusni promet v lanskem letu. Mestni avtobusni promet je lani vzdrževal 7 podoželskih prog, 4 mestne in 2 sezonski progi. Vsi avtobusi so napravili lani 561.175 kilometrov ter so prevozili 1.249.038 potnikov. Od svojega početka 26. decembra 1926 pa do konca pretečenega leta je mestni avtobusni promet prevozil vsega skupaj 6.442.495 kilometrov. Ob koncu 1939 je imel avtobusni promet 24 avtobusov, od katerih

WALLACE BEERY in MICKEY ROONEY

Vesela potepuha

(Greh preteklosti)

Dva najmočnejša karakturna igralca, privrati zajedno na filmskem platnu! — Ganljiva filmska drama dvojice ljudi, ki jih je kruta usoda povezala v skupnem potepuškem življenju

Premiera danes 16., 19. in 21. uri

Kino Sloga Telefon 27-30

I Mickey Rooney in Wallace Berry v filmu »Vesela potepuha«. Tudi v Ljubljani si je pridobil mladi Mickey Rooney toliko simpatij, da velja za najbolj priljubljenega junaka filmskega platna. Še večja pa bo radost kinoobiskovalcev, če jim povemo, da bo topot nastopil Mickey Rooney v družbi sijajnega, karakternega igralca Wallacea Berryja. Ta skupni nastop Rooneyja z Berryjem dokazuje, da štejejo danes filmski producenti Rooneyja že kot umetnika velikega formata, med najbolj čislane zvezdnike na filmskem nebu. Film se imenuje »Vesela potepuha« in bo predvajan v kinu Slogi, kjer je M. Rooney prav za prav že doma, saj so bili v Slogi predvajani vsi njegovi odlični filmi. Široki krogi Mickey Rooneyevih oboževalcev bo našel v »Veselih potepuhih« v kinu Slogi mnogo zabave, veselja in razvedrila.

je bilo nabavljenih po letu 1936 20, pred tem letom pa 4.

I Združenje pekovskih mojstrov v Mariboru opozarja svoje člane, zlasti podoželske mojstre, da vložijo do konca tega meseca pri pristojnih davčnih uradah prijavo za odmero pridobnine. Po uredbi o spremembah zakona o neposrednih davkih niso mali pekovski obrtniki več v krajih izpod 20.000 prebivalcev pavšalirani, kakor so bili dosedaj.

I 2000 din vreden gonilni jermen so odnesli tatovi iz Lirzerjevega mlina mlina v Mlinski ulici. Jermen je bil dolg 12 metrov, širok 16, debel pa 1 cm.

I Zdivjal, ker so mu rešili življenje. Na dravskem mostu se je odigral v četrtek popoldne razburljiv prizor. Po mostu je pritalav močno vinjen možakar, ki se je na sredini naenkrat povzpel na ograjo ter se hotel strmoglaviti v reko. V zadnjem trenutku je priskočil nek pasant ter ga potegnil nazaj, pa ga skoraj ne bi mogel obvladati, ker se mu je hotel mož s silo iztrgati ter se pogrti v vodo. Na pomoč so prišli še drugi ljudje, ki so nasilnega kandidata smrti držali, dasi jih je zmerjal na vse pretege ter kar divjal. Potem ga je stražnik odvedel v policijske zapore, da se prespi in pride k pameti.

Gledališče

Sobota, 27. januarja ob 20: »Konto X«. Red C. Nedelja, 28. jan. ob 15: »Via Mala«. Znižane cene. Ob 20: »Zaroka na Jadranu«. Znižane cene.

Celjske novice

I »Čudeži« v Ljudski posojilnici. Prosvetno društvo priredi jutri v nedeljo ob 4. pop. v veliki dvorani Ljudske posojilnice s sodelovanjem FO in DK ljudsko igro »Čudeži«. Vstopnina zelo nizka.

I G. Janko Mlakar v Celju. Pod okriljem KPID v Celju bo predaval na prosvetnem večeru v torek, dne 30. januarja ob 8 zvečer v veliki dvorani Ljudske posojilnice Celjanom priljubljeni predavatelj in humorist g. Janko Mlakar. Tema predavanja je »Iz mojega narbrtnika«. Vabljeni!

I Apel na dobra srca. Osemletni fant brez staršev nima obleke, da bi obiskoval šolo. Prosi dobra srca, da bi mu kdo poklonil primerno, rahleno obleko. Darove sprejema podružnica »Slovenec« v Celju.

I Dežurno službo za člane OUZD bo imel jutri, v nedeljo g. dr. Cerin Josip, Prešernova ulica 1.

I Drsalne tekme v Celju. Drsalna sekcija SK Celja bo priredila v kratkem večje drsalne tekme, na katerih bodo nastopili vsi najboljši drsalci SK Ilirije. Na tem propagandnem nastopu v Celju bosta nastopila najbrže tudi državna prvakinja Silva Palmotova in seniorski prvak Thuma, nastopila pa bodo tudi seveda domači drsalci, nova prvakinja gđ. Sernečeva Vlasta in Presinger. Tekme so bile predvidene že za danes in jutri, pa so zaradi nastopajočega južnega vremena preložene za mesec februar. Točen čas in datum bomo sporočili pravočasno.

I Celjska mestna občina razpisuje dobavo opreme za laboratorij mestnega fizikata. Poudrbe je vložiti do 5. februarja.

I Na Franklovem pri Celju je padla v kuhinji 30letna žena posestnika in gostilničarja Žerovnik Marija in si zlomila desno nogo pod kolonom.

I Nesreča ne počiva. V Ivenci pri Vojnku ses je opekla pri štedilniku po obeh nogah 76letna občinska reva Korošec Antonija. V Dobriču pri St. Andražu pri Velenju je slamozeznica pri delu odrezala dva prsta na levi roki 11letni Praprotnik Terezija. V Vrhu pri Zalcu je padel na pragu in si zlomil desno roko v zapestju 16letni sin posestnika Dimec Josip. V Gaberjih pri Celju si je zlomil desno roko v zapestju pri telovadbi 5letni Vojska Adolf. V Prekorju pri Skofji vasi je padel s kolesa 18letni sin posestnika Bornšek Jože in si zlomil levo nogo pod kolonom.

Slovenj Gradec

I Na občnem zboru gasilske čete Slovenj Gradec je bil izvoljen za načelnika g. Ferdo Černe, tuk. odvetnik, za delegata v župno skupščino pa bivši nar. poslanec g. Ivan Theuerschuh. Dosedanji načelnik bivši tuk. šolski upravitelj in sedaj šolski nadzornik Maribor levi breg g. Leopold Kopac pa je bil na občnem zboru izvoljen za častnega predsednika čete.

I Smuške tekme FO. V nedeljo popoldne je priredil FO tekmo mladcev in naraščaja v smuku in teku. Od mladcev je tekmovalo 7, od naraščaja pa 12 članov. V smuku je bilo dolga proga 1 km in v teku 3 km za mladce, za naraščaj pa v smuku 700 m, v teku 1.5 km. Od mladcev je dosegel v smuku 1. mesto Križaj Rado v 2.25, 2. Smolčnik Fika v 2.40, 3. pa Šoster Edi v 2.45 min. V teku 1. mesto Križaj Rado v 12.45, 2. Šoster Edi v 13.30 in 3. mesto Smolčnik Viktor v 14.15. V kombinaciji Križaj Rado I. mesto v 15.10 min, Šoster Edi II. v 16.12 in III. Smolčnik Viktor v 16.55. Od naraščaja je dobil v smuku 1. mesto Barl Franc v 0.37 m, 2. Konečnik Maks v 0.40 m, 3. Nabernik Feliks v 0.50 m. V teku Barl Franc 1. mesto v 8.56, 2. Konečnik Maks v 9.26, 3. Nabernik Feliks. V kombinaciji 1. mesto Barl Franc, 2. Konečnik Maks, 3. Nabernik Feliks. Prihodnje nedeljo bodo tekme članov FO.

Sneberje-Zadobrova

I Dramatični odsek Pevskega društva Sneberje-Zadobrova priredi v nedeljo, dne 28. januarja t. l. ob pol 4 igro »Dobri vojak Svejk«. Igra se godi za časa svetovne vojne. Vstopnice v predprodaji pri tov. Avžiču.

Jutranje delo v letalskem taborišču, ko morajo letala skrbno očistiti ivlja.

KULTURNI OBZORNIK

Jože Kastelic: Prve podobe

Kot prva knjiga Literarnega kluba v Ljubljani za leto 1940 je izšla pesniška zbirka pesnika Jože Kastelice: **Prve podobe**, ki je bila dotiskana, kot je napisano na zadnji strani, z novim letom 1940. Jožeta Kastelica poznamo kot pesnika že iz naših revij, predvsem iz Doma in sveta, pa tudi iz Ljubljanskega zvana. Uveljavil se je tudi že kot klasični filolog z raznimi ocenami iz svojega strokovnega predmeta. Tudi ta zbirka njegovih pesmi izpričuje njegovo klasično estetsko usmerjenost v notranjem ritmu, ne sicer v shematično enakomernem metrumu rimske prozodije, temveč v tako raznovrstnem in tenko uglasenem svobodnem ritmu starogrških lirskih korov, kjer ne igra vloga ne metrum ne rima, temveč notranja simetrija posameznih besed, notranja rima, ali teracija in kadenca stavka. Kastelic je namreč po svoji pesmi že razstrel iz pristno romantičnega pesniškega izraza, ki se še ni omejeval v zaprti formi kitičnosti in rim ter enakomernih ritmov, temveč je vsa forma pesmi lik njegovega notranjega ekspresionističnega gledanja na sebe in svet, ki si išče sproščenosti tudi v obliki. Toda njegova lira se tudi že uglaša v bolj disciplinirano obliko v zadnjem delu, kjer se vsa izraža že v novodobnem sonetu. Toliko o njegovi zunanji obliki, ki ustreza popolnoma njegovemu notranjemu doživljanju. Snovno pa je Kasteliceva zbirka različna. V celoti pa je z uvodno pesmijo posvečena človeškemu bratstvu in miru ter s tem postavljena v današnje sodobnost. Sicer pa razpada v tri dele. Prvi del vsebuje ljubavne pesmi, preplete pesmi ljubezenske lirike, brivost in lepote, sprejemom in svidenju, ločitev, zaves, razodetij in pomoči drug drugemu, vse v polni lepoti srebnega ozračja, meseca, cvetov ter disav, izražajočih občutja dveh, ki v naročju žive pokrajine iščeta svojo usodo kot sredi vesoljstva, na ozadiju resonance vsega stvarstva, v sredini sveta. Tišina, milina in sladkost sladkega, nikakor pa ne sladkobnega doživljanja, toda že pod slutnjo žalosti, boleznin in smrti. To se kaže v zadnjih pesmih tega cikla, v Pogovoru, ko si dekle pripravljiva svatbeni prt, fant pa prt za mrtvaško spajanje, in se konča z zadnjo pesmijo, eno najlepših v zbirki »Nocoj«, ki je resnični, tudi notranji popoln vreden pendant Murnovi baladi o Damjanu — resnična balada bolnega človeka.

Kako polno se bero taki verzi kakor je n. pr. naslednji opis dneva:

Trava šumi od tisoč nevidnih bitij
in zrak je poln dvojic in ljubezni pijanini.
Na kamenu bije z vijugastim, prožnim telesom
zvit gad ob skalo.
Grm — stoglasen ptič — cvrči.
Breze so bele haljice skrile
pod valom svojih kipečih las.
ali
Na tvojem čelu mir gori,
pri tebi slonim kot stražar in klic.
Večerne zvezde sijó s teme
nevidnega neba,

Jasmin opaja
pota, lan cvete.
Na zibki bodočnosti
se zibljeva sredi sveta.
Mesec vzhaja.

Drugi del vsebuje objektivnejše pesem, pesem, ki se dotika predmetov izven človeka, toda vedno in vselej z globljo mislijo o stvarstvu in

človeku v njem. Ni to impresionistična pesem o pokrajini, noči, razgledih in obzorjih, kakor je deloma naslov tem pesmim, temveč je vsa duhovno potopljena v smisel sveta, bolesti, Družine naroda (očitanja) in časa (Dies irae).

Ko veter dobro govori:
kar se danes mož živi,
smo si tujci, brez srca
in otroke v srd sveta
žena z radostjo rodi

Najlepše pesmi v tem ciklu so tiste, ko »duh zemlje stopa vanj«, kakor je v pesmih Doma ali Večer, eni najboljši v zbirki sploh. Te pesmi so uglasene bolj na miselno plat po verzu »moja misel je vse pretehtala — vse je prelahko!« Kako ekspresionističen je njegov pogled na svet, kaže najlepše pesem, ki jo je navdahnila Jakopičeva podoba Zeleni pajčolan in ki podaja v prav Jakopičevih mističnih barvah občutja in njihov začetni duhovni smisel obnem. Tako so njegova občutja ob zvonjenju avemarije, ob noči, večeru, ko se sklanja k zemlji:

Po nebu mesec plava,
še je v čolnu luč,
duhovi se k zemlji sklanjajo,
mene z njo skupaj vidijo —
dobro, dobro...

ni več razlike
med menoj in njo...

Tretji del pa je en sam cikel sonetov, posvečenih Albinu Jermanovi, ter »pada med najlepše sonetne cikle sonetov tako po svoji uglasenosti, močnosti in neizrabljenosti izraza, kakor tudi novih figur, podob, ki jih je Kasteliceva poezija polna. S temi soneti se je Kastelic pridružil polnovredno drugim najnovjšim pesnikom, ki ne vidijo v sonetih samo besedne virtuoznosti, temveč tudi miselnost globine, čiste občutje in pesniške komparacije, kakor je n. pr. gotsko uglaseni zadnji sonet, ki morda moti samo z zadnjo besedo, ki je obnem tudi zadnja beseda v knjigi.

Jože Kastelic se je dobro predstavil s svojim prvim cikelom sonetov, ki je zbirko izdal. Kastelic bo v slovenskem pesniškem razvoju poveljnemu rodu vezal ekspresionizem z duhovnim realizmom in še dlje — z najnovjšim impresionističnim in realističnim rodom. Kakor ga ta zbirka kaže že pri izhodišču, pri katerem se bralca moti marsikaj preveč miselnega abstraktna pranta ali neroden simbol (Prošnja), ki se lahko spremeni v banalnost, je vendar zrela podoba pesnika, ki resno poimuje svoj poklic in je tudi dal svojevrstno, osebnostno podobo svojega doživljanja sveta. Po tehnični izrazi in pesniškega figurativnega oblikovanja kakor tudi po svojstveni mračni pa tudi v mesečini se lesketajoči podobi sveta, radosti nad naravo, ki jo izpodjeda bridkost in misel na

bežni, trdi, strti tek
življenje, življenje moje,
ki je zavrglo luč in svet
in samo šlo umirat v svet,

po tem svojem doživljanju, ki ga je zajel polno v to knjigo prvih podob, bo ta zbirka lepo predstavljala nov ton v našem pesništvu ter se po pomembnosti dostojno uvršča k podobni, a lahkotnejši, bolj ženski osvetljavi sveta pri Tauferjevi. id.

Maša Sl.

Pred današnjo premiero Dvorčakov »Rusalka«

(Vtisi skušnje.)

Za vsakogar, ki je imel kdaj priliko prisostvovati skušnji za uprizoritve dela, ima njegovo nastajanje, materializacija iz mrtvih tiskanih besed in not v oživitvenje, poseben čar. Kakor vse, kar se poraja iz misli v materijo, je napon moči in volje, je boj in zadovoljstvo ustvarjanja. Kdor zna zasledovati, kako polagoma nastaja od dne do dne iz prvih skušnje predstava, ima vtis, ko da vidi zoreti sad, vidi, kako postopoma menja obliko in barvo, dokler končno ne dozori.

Prav tako je z nastajanjem umetnine. Kdor je videl prve poskuse (v operi so zasedene glavne partije večji del z našimi najmlajšimi močmi, ki jim je treba predvsem v igalskem oziru odpirati pravo pojmovanje partije) in njihov napredek, mora biti vesel našega opernega naraščanja. Heybalova v naslovni vlogi Dvorčakove Rusalke, je postavila poleg velike volje do dela, vso doto, ki jo prinaša kot lepo obetajoča začetnica: naravni material: glas, talent za igro, lep pojav in mnogo razumevanja za režiserjeve zahteve glede pojmovanja vloge. Vidalijska v partiji knežne in Lupša kot povodni mož, sta oba postavljena pred nehalne naloge: operni režiser (Debevec) mora postaviti upravičene zahteve, da dobi partija poleg pevke strani tudi po pojmovanju vsebine, igalsko, čim bolj izvedena.

In tako dobi človek, ki sedi pri skušnji v parterju, vtis, da so vsi od navedenih, preko Kogeljeve kot Ježi-babe do Franca, od vil, do zadnjih epizod, že v pravem vzdušju te melodijozne, pravljicne opere, polne hrepenenja, ki obdaja različne svetove korog megle, da kolobarijo po kaosu, se dotaknejo drug drugega v izpolnitvi, se zlijejo ali v dotiku stro: V Dvorčakovi »Rusalki« občutimo v glasbi in dejanju ta valoviti nemir sladkega in usodnega hrepenenja: pravljicni svet (Rusalka), ki si sam, ni dovolj — hrepeni po združitvi s človekom (princom) navzdol; človeški sanja po višjem — pravljicnem — demonični svet (Ježi-baba) pa meša usode po nekaj tajinstvenih zakonih, ki se jim ne more nihče zoperstaviti.

Izmed tistih, ki poslušajo opero pri predstavi, je zelo malo ljudi, ki slutijo, koliko dela je vložnega v posamezne prizore in kako težko je ustvariti v izrazu tajinstvenost pravljicnega sveta, nadnaravnega, iz človeške domišljije ustvarjenega, in kot nasprotje k temu realni človeški svet. Med čisto, nadzemsko ljubeznostjo, ki jo predstavlja »Rusalka« in nagonso ljubeznostjo, katero predstavlja knežna, koleba princ, in njegovo hrepenenje, ki ga priteza zdaj ena, zdaj druga sila, se trga med obema. Za tem, na prvi pogled čisto pravljicni motivom, je skrit prastari konflikt vsega človeštva: kako ga nagon vleče nižje k slabšemu, čeprav hrepeni v višine.

Vprizoritve »Rusalka« pa ni samo zaradi zasedbe partij vredna velike pozornosti, tokrat igra izredno važno vlogo inscenacija, ki zahteva od inscenatorja, oz. gledališkega slikarja posebno žive domišljije. Tekom let smo se naučili ceniti sposobnosti mojstra Skružnega, ki je prav v tišini in včasih premalo upoštevan naslikal že veliko šte-

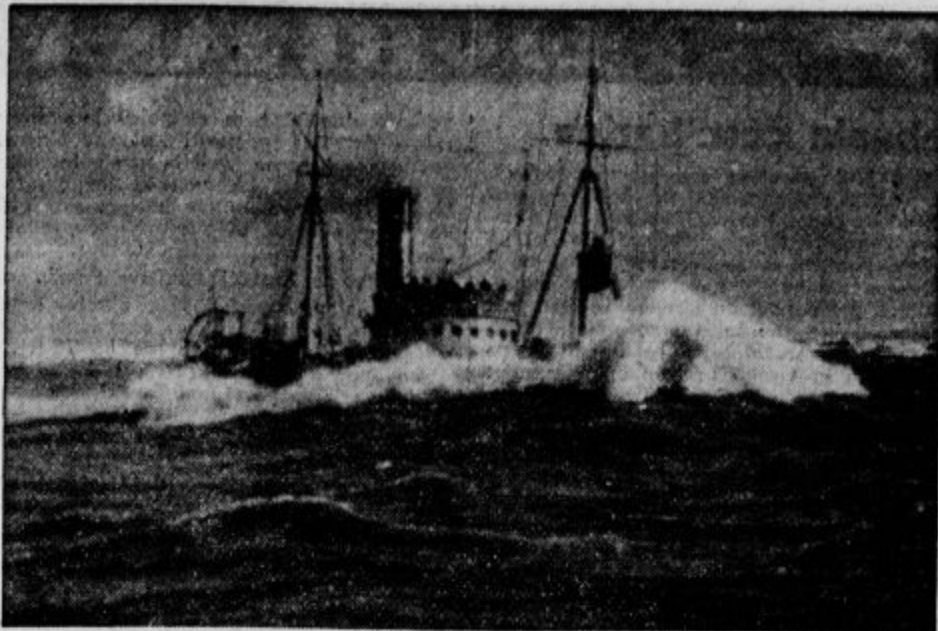
vilo res prekrasnih inscenacij. Naš mojster, rodom Čeh, ustvarja s posebno ljubeznostjo in razumevanjem inscenacijo za pravljicne igre. »Rusalka«, opera velikega hrepenenja iz čeških dobav, je motiv, v katerem se lahko razvija njegova slikarska invencija v sozvočje barv in oblik, v posebnem navduhu. Opera je umetnina, pri kateri uživa poleg sluha predvsem oko, v estetskih lepotah. »Rusalka« bo lahko s subtilnostjo lirskih nastojev v glasbi in interpretaciji in temu izrazu odgovarjajočo inscenacijo prinesla v operni spored za uživanje neznožkanih umetnin lepo pridobitev. Muzikalno vodstvo opere je v rokah dirigenta Nika Stritofa.

»Kres«, glasilo Zveze fantovskih odsekov v Ljubljani, je letos začel izhajati v prenovljeni obliki kot štirinajstrednik ter ne več kot mesečnik. Postal je živahnejši in pestrejši; na eni strani bolj organizacijski, na drugi pa idejno borbenejši, kakor terja današnji svetovni položaj in čas. Z lepimi uvodnimi načelnimi članki uvaja urednik naše fante v cerkevno leto in delo v tem času, tako n. pr. ravno za predupni čas svetuje odpoved alkoholu (temu služi tudi citat iz Slovskega na str. 29). Potem sledi organizacijska poročila, živahni dopisi fantov, ki so pri voljnih ali pa doma ter se tako z dopisi oglašajo svojim bratom, kar naj se še poživijo. Vmes pa je veliko manjših člankov o komunizmu, o potrebi večjega tovarštva, o katoliškem časopisu in Katoliški akciji, o glavni nalogi našega stoletja, ki je pokristjanjenje kulture. Telovadba, šport in poročila o novih knjigah izpolnjujejo prostor. Za leposlovje skrbijo pisatelji Ivan Čampa, ki piše novelo iz spomlad pred majniško deklaracijo »Ivan Novak«. List, ki izhaja vsakih štirinajst dni in ga urejuje prof. Fr. Jesenovec, stane letno 20 din (oz. pod skupnim ovojem 18 din!) — Upravništvo in ga Rakovniku, Ljubljana VIII.

»Monatshefte für NS Sozialpolitik«. V Nemčiji izhajajo že šesto leto mesečni zvezki o tem, kakšni problemi so v nemškem socialnem življenju sedaj najbolj v ospredju. To revijo izdaja Nemška delovna fronta, urejuje jo pa Franz Mende, ki je voditelj socialnega urada nemške delovne fronte.

V zadnji decembrski številki objavlja revija na prvem mestu članek o takozvani evobodni kupni moči v vojni. Zelo važne socialne probleme, ki so v zvezi z nemško zasledbo Poljske obravnava v posebnem članku Werner Kahl in sicer v članku »Delovno pravo na Poljskem«. O zavarovalni zaščiti vpoklicancev v vojsko piše dr. Ernest Nöbling. Sleda članki o borbi proti tuberkulozi, o načinu delitve živiležnih kart, o pokojniškem zavarovanju vojnih obveznikov in dodan je še obsežen knjižni pregled. — Vsaki številki je še dodana posebna priloga, ki obsega določbe o delovnem času v vojnem času, prav tako pa je še dodana obširna priloga, ki prinaša vsa navodila za zaupnike v delavskih obratih.

Popravek. V poročilu o Detelovi Trojki je tiskarski škrt napravil iz Radivoja — Slavoljuba, iz klenega — lenega, zaradi — zavedno, uvoda — naroda, razsvetljujejo — razmislijujejo, kar bo seveda bralec sam lahko popravil.

Stražna ladja na morju, ki budno pazi na vsakršno premikanje sovražnih sil.

Pariške knjižnice morajo spel odpreti svoje dvorane

Ko je v septembru 1939 izbruhnila vojna, so v Parizu pričakovali, da bo treba kaj kmalu zapreti vse dvorane številnih knjižnic francoske prestolnice. Največja knjižnica — Bibliothèque nationale — je takoj prvi dan objavila, da sme v njene dvorane dnevno samo sto oseb. Toda že po prvih tednih je nastal naval na narodno knjižnico tolik, da so se razni ljudje, ki so hoteli v knjižnico, nastavljal že zgodaj zjutraj v vrsto pred glavnim vhodom, da bi prišli tako na vrsto. Policija je morala postaviti tja posebne reditelje, ki so po vrsti spuščali čitatelje skozi glavni vhod. Ta ne navadni pojav se je v naslednjih tednih še bolj uveljavljal, ko je postal naval na knjižnico tolik, da se je vrsta oseb, ki so hotele v knjižnico, raztegnila že več sto metrov daleč.

Zato so morale oblasti že po prvih tednih vojne zvišati število dovolilnic tistim, ki lahko tudi med vojno obiskujejo glavno knjižnico. Najprej je bilo to število zvišano na 150, sedaj pa je naraslo že na 200.

Druge manjše študijske in ljudske knjižnice so prav tako morale v zadnjih tednih podaljšati uradne ure, to je čas, ko so dvorane knjižnic odprte.

Kdo je povzročil požar na parniku »Orazio«

Ko so francoske vojne ladje reševale potnike z gorečega italijanskega parnika »Orazio«, je francoska vojna mornarica aretirala med potniki več sumljivih osebnosti. Tako je francoska vojna mornarica odvedla pred francoska sodišča devet sumljivih potnikov iz Srednje Evrope, in sicer osem židov in nekega zdravnika, ki je potoval v Ameriko iz češkomoravskega protektorata. Na parniku je bilo 49 izseljenecov iz Srednje Evrope, ki so odhajali v Južno Ameriko.

Seveda sedaj krožijo zelo različne domneve o tem, kako je prišlo na parniku do eksplozije, ki so povzročile požar. Tako je neka agencija razširila vest, da je francoska vojna ladja ustavila italijanski parnik in ga neke med Genovo in Barcelono preiskovala nad štiri ure. Šele ko so francoski pregledovalci zapustili parnik, je nastal požar. Seveda hoče ta vest precej zahrbtno vreči odgovornost za požar na ramena francoske mornarice.

Verjetno je, da je nekdo med vožnjo parnika nekaj podtaknil med stroje, da je parnik nato zgorel po sedmih eksplozijah, ki so si sledile v nekaj sekundah.

ŠPORT

Tržič je pripravljen za sprejem gostov

III. izlet gorenjskih smučarjev bo v resnici ena največjih zimskošportnih prireditev zadnjih let. 355 tekmovalcev se je prijavilo in sicer 90 seniorjev za alpsko kombinacijo, 70 juniorjev za veleslalom, 15 žensk za veleslalom, za tek na 18 km bo 20 tekmovalcev, na 5 km 60 ter na 3 km 40. Za ekoke pa je prijavljenih 20 seniorjev ter 40 juniorjev. Med prijavljeni so naši najboljši smučarji kakor Praček, Heim, Znidar, Čop, Cizelj, Gajšek, Starman in drugi. Pri tekmah bo sodelovalo 14 klubov. Danes bo slovesen sprejem zastopnikov vojaških in civilnih oblasti v Tržiču, ki je ves v zasedavah.

Tržič se je kar najbolje pripravil na ta praznik, tako, da bo vsak udeleženec odšel z najboljšimi vtisi od te lepe zimskošportne pokrajine. Domačini z merodajnimi činitelji občine na čelu, so se za stvar na vso moč zavzeli ter se složno oprijeli dela, da bo izlet izpadel v zadovoljstvo vseh gostov in tekmovalcev. Tudi finančna plat je bila zadovoljivo rešena, četudi je delala v začetku precej ekribi. Isto tako je zadovoljivo rešeno stanovanjsko in prehranjevalno vprašanje, tako, da bo vsakdo lahko lepo prenočeval in se dobro ter poceni najedel v Tržiču.

Samo pridite v Tržič vsi prijatelji bele narave in zimskega športa, kajti tako velikopotezne prireditve ne bo kmalu v tem prijetnem gorenjskem kotičku.

Samo še dva Nurmijeva rekorda

Kdo ne pozna Paavoa Nurmija, tega »tihega Finca«, ki je celo desetletje kot fenomen izvojeval na tekaških zmago za zmago. Nurmijev bil in je še danes oni lahkoatlet, ki ga občuduje ves svet in ki ga posnema zlasti športna mladina. Toda čas gre svoja pota naprej in se je od večkratnega olimpijskega zmagovalca že takorekoč odtrgal, namreč v toliko, v kolikor se tiče njegovih svetovnih rekordov, kajti danes veljata samo še dva njegova rekorda. Nekateri so bležali na zeleni mizi, ker se na nekaterih progah ne vodijo več mednarodni svetovni rekordi, drugi so pa bili zopet na tekaških samem izboljšani. Te so sicer zopet postavili svetovni mojstri v lahki atletiki, toda današnja tekašišča imajo tudi svojo zaelugo pri tem. Ostal je samo fantastični svetovni rekord v teku na eno uro, ki ga je postavil Nurmijev 28. oktobra 1928 leta, ko je pretekl 19.210 m ter rekord na deset milj s časom 50:15. Kljub temu, da je enurni rekord nekaj neverjetnega, je vendar mogoče, da ga bo že v doglednem času kdo zboljšal. Toda vseeno ostane Nurmijev učitelj in svetovalec Mackijev in drugih finskih zvezdnikov Nurmijev nekdajni veliki mojster, kateremu bodo še poznejši športni rodovi pletli vence. V naslednjem prinašamo pregled Nurmijevih svetovnih rekordov in onih, ki so danes v veljavi:

Nurmijevi svet. rekordi:	Sedaj:
1500 m: 3:52,6	Lovelock 3:47,8
1 milja (1609 m): 4:10,4	Wooderson 4:06,4
2000 m: 5:24,6	San Romani 5:16,7
3000 m: 8:20,4	Höckert 8:14,8
2 milj: 8:59,6	Mäki 8:53,2
3 milj: 14:07,4	Mäki 13:42,4
5000 m: 14:28,2	Mäki 14:08,8
4 milj: 19:15,6	ee ne vodi več
	10 m Hollo 19:01,0
7500 m: 22:22,0	ee ne vodi več
5 milj: 24:06,2	ee ne vodi več
6 milj: 29:36,4	Mäki 28:55,6
10.000 m: 30:06,2	Mäki 29:52,6
	ee ne vodi več
15.000 m: 46:49,6	10 m Hollo 46:45,4
10 milj: 50:15,0	še ni zboljšan
20.000 m: 1:04:38,4	Zabala 1:04:00,2
pol ure: 9:57 km	ee ne vodi več
	Salminen 9:56 km
ena ura: 19.210 km	še ni zboljšan

Podvezina prvenstvena tekma v skokih v Liscach pri Celju

Smučarski klub v Celju priredi dne 2. februarja smučsko skakalno tekmo za prvenstvo Mariborske zimskošportne podveze in za prvenstvo Celja. Start ob dveh. Tekmovanje bo na Jul. Kugyjevski skakalnici v Liscach pri Celju, ki dovoljuje skoke do 40 m. Pravico tekmovalca imajo vsi verificirani člani JZSZ. Tekmuje se po pravih in pravilnikih JZSZ. Prijave za tekmo je poslati najpozneje do 1. februarja 1940 na naslov Smučarskega kluba Celje.

Vesti športnih zvez, klubov n društev

STK Moste. Občni zbor bo v nedeljo dne 28. t. m. ob pol 8 dopoldne v gostilni gosp. Bajca. Na prošajo se člani, da se obtegneta zboru sigurno in točno udeležijo. Izrazi, ki se niso vrzili spodnje opreme, naj to stori še danes. Opremo je oddal pri gospodaru, Zaloška 147.

Kolesarsko in motoklasično društvo »Sava« v Ljubljani sporoča članstvu, da se vsi XV. redni letni občni zbor na svečnico, dne 2. februarja v gostilni pri Amerikancu, Florjanska ulica točno ob 10 dopoldne.

ASK. Danes ob 13 redna seja »Akademskoga športnega kluba« v Akademskem domu. Za člane upravnega odbora in načelnike sekelj udeležba strogo obvezna.

Vse, ki se zanimajo za sodniške izpite iz alpske kombinacije, abimo v torek popoldan ob 3 v Akademski dom, kjer nam bo predaval g. Guidovec.

V nedeljo zjutraj ob 7 priredi »ASK« skupni izlet smučarjev v Zlebe, kjer bo začetniški in nadaljevalni tečaj. Zbirališče na postaji pol ure pred odhodom vlaka. Pridite polnoštevilno!

Snežne razmere

Poročilo Tujkoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSZ 26. januarja 1940.

Rateče-Planica 576 m: —6, oblačno, 90 cm snega, pršile, skakalnica uporabna.
Kranjska gora 810 m: —5, oblačno, 70 cm snega, sanjalske in drsališče uporabno.
Dovje-Mojstrana 360 m: —3, oblačno, 74 cm snega, pršile, skakalnica uporabna.
Se. Križ nad Jesenicami 1000 m: —4, oblačno, 8 cm snega, pršile.
Pokljuka 1300 m: —3, oblačno, mirno, 14 cm snega, pršile.
Bohinjska Bistrica 512 m: —6, oblačno, mirno, 120 cm snega, pršile, skakalnica uporabna.
Dom na Komni 1520 m: —10, oblačno, 225 cm snega, pršile.
Dom na Voglu 1510 m: —10, oblačno, 225 cm snega, pršile.
Tržič 496 m: —3, oblačno, 80 cm snega, pršile, skakalnica uporabna.
Dom na Kravcu 1700 m: —10, oblačno, 130 cm snega, pršile.
Kočna na Veliki planini 1538 m: —9, oblačno, 110 cm snega, pršile.
Kureček 833 m: —5, oblačno, 60 cm snega, pršile.
Pohorski dom 1030 m in Maciborska kočna 1050 m: —8, oblačno, vetrovno, jug, 50 cm snega, pršile.
Peca, 1634 m: —5, oblačno, 150 cm snega, pršile.
Rimski vrelci 330 m: —6, oblačno, 62 cm snega, pršile.

ZFO

III. smučarske tekme Zveze fantovskih odsekov v Bohinju in Dovjem-Mojstrani

Ena največjih zimskošportnih prireditev v tošnji zimi bodo brez dvoma tretje smučarske tekme, ki jih priredi Zveza fantovskih odsekov v Bohinju in v Dovjem-Mojstrani. Prav za prav bosta to dve prireditvi. V Bohinju bodo tekme v nedeljo, 4. februarja v alpski kombinaciji (smuk in slalom ter smuk za starejše člane nad 38 let starih), v Dovjem-Mojstrani pa bodo tekme v soboto in nedeljo 10. in 11. februarja v klasični kombinaciji (tek in skoki) ter štafetnem teku in samostojnih skokih. Lični plakati, ki jih je izdala ZFO, vabijo širok Slovenije na ta fantovski praznik, pri katerem bodo tekmovali naši najboljši smučarji. Za tekme v obeh krajih vlada med fanti veliko zanimanje in izgleda, da bodo letošnje tekme prekašale vse prejšnje smučarske tekme ZFO. Prijatelje naše mladinske organizacije vabimo, da pohite dne 4. februarja v Bohinju, 10. in 11. februarja pa v Dovjem-Mojstrano.

Vrsta nemških letal vrši nadzorovalno službo nad morjem.

Tudi živali se vojskujejo med seboj

Tudi med živalmi se razvijajo borbe, ki so včasih zelo krvave in ki se končajo tudi s pravim pokoljem med živalmi raznih vrst. Živali pa se bore med seboj predvsem zato, da si ali zavarujejo obstanek, zagotove nadoblast ali pa da si pribore tisti prostor, ki je potreben za njihov obstanek. O tej borbi med živalmi se je v prirodoopisju že mnogo pisalo in razpravljalo.

Najprej moramo ugotoviti, da se razvijajo borbe predvsem med živalmi in zvermi raznih vrst. Med temi moramo zopet ločiti dvoje vrst živali in sicer take, ki si z borbami zagotavljajo obstanek in nadoblast, pa so za splošni razvoj harmonije v naravi zelo potrebne in tiste živali, ki se bore z vsilo za svoj obstanek, pri tem pa niso skoraj nič koristne za splošni razvoj v naravi.

V bistvu mora vsako bitje v naravi iskati zase najprej dovolj sredstev za prehrano in sicer zase in za svoj zarod. Živali si priskrbujejo ta sredstva na ta način, da napadajo čisto tak plen, ki si ga ne bi mogle priboriti brez borbe. Prav tako se morajo istočasno že same braniti proti temu, da ne bi postale plen druge močnejše vrste živali. Ti razlogi za borbo so torej popolnoma upravičeni in zakoniti, dasi so največkrat borbe zelo krute in neusmiljene. Glad lahko pritira živali in zver do silnih meja poguma in drznosti. V tem oziru so najbolj poučen zgled pač tolpe volkov, ki v zimskih mesecih v severnih deželah vdirajo tudi v vasi in večja ljudska bivališča ter tam napadajo ne samo domače živali, ampak tudi ljudi. Glad jih lahko privede celo tako daleč, da se volkovi po brezuspešni gonji spravijo nad prvega volka, ki opeša in ga raztrga.

Med žuželkami je borba za obstanek skoraj nevidna in tiha. Slabše bitje je obsojeno na nečastni konec brez prave borbe. Toda mnogo hujša je borba med živalmi, ki so na najvišji stopnji živalske lestvice. Borbe med temi orjaki spremlja samo zatelo ječanje tistega, ki postaja žrtev in zadnji smrtni boj traja včasih zelo dolgo. Planinski orel si mora dnevno prinesti v gnezdo živo žrtev, ki jo nato raztrga s svojim strašnim kljunom; dejanje, ki je neobhodno potrebno za obstoj in njegov življenjski obstanek. »Pravica do življenja« je med živalmi enako načelo, da obvelja zmeraj tisti, ki je močnejši in ta zakon je tudi pravičen, dokler gre za to, da se ohranijo posamezne vrste živali.

Toda med živalmi niso samo take, ki branijo svoj življenjski obstanek in obstanek svoje živalske vrste. Med njimi je tudi mnogo takih, ki žive

na ta način, dasi organizirajo življenjski obstanek na stroške drugih živali ali pa morajo zanje delati cele kolonije drugih živali. Do takih borb te vrste pride čisto pri čebelah, ko se nad roj pridnih in zdravih čebelic vsuje sosedni izstradani roj. Kadar napada tak nesrečni roj svojega sosedu, tedaj se med obema rojem razvije prava bitka, ki ima tudi svojo strategijo. Često se zgodi, da zmaga napadeni roj, vendar koliko čebelic je moralo za to zmago žrtvovati svoje življenje.

Tudi mravlje imajo mnogo sovražnikov med ostalimi mravljinjaki v istem gozdu. Često se zgodi, da sosedno mravljišče napade sosedu samo zato, da bi ga zaslužilo. Kadar tako mravljišče napade sosedno, tedaj se to izvede po načelih »bliskovite vojske«. Ujete mravlje odvedejo zmagovalke kot plen in sužnje v svoje domovanje.

Znane so tudi borbe med srnjaki tako na jesen; borba med dvema tekmečema se odigra navadno ob navzočnosti srne-neveste, ki mirno čaka na tistega »ženina«, ki bo zmagovalec v strašni borbi. Premaganec mora oditi v nekakšno izgnanstvo in kot samec končati ostale dni svojega poraza.

Vse te borbe se razvijajo pod plaščem narave. S takimi borbami se v naravi čisto dosegajo ravnotežje, kajti s prevelikim številom živali ene vrste bi trpele pomanjkanje živali druge vrste. S takimi borbami pa se med živalmi ohrani neko stalno enako številčno stanje in ni nikdar moč govoriti med njimi o tako zvani »preobledenosti«.

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

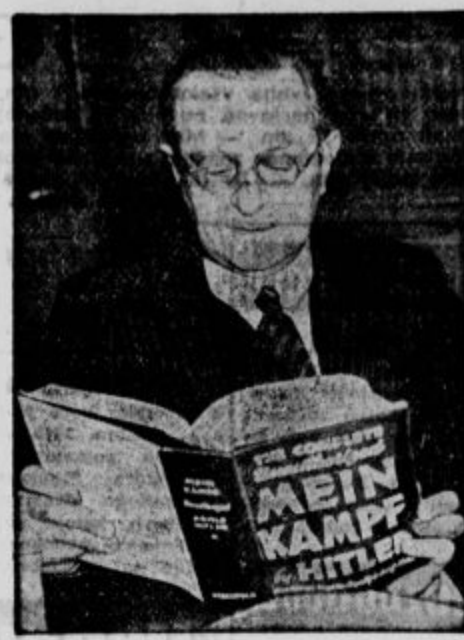
Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji v letu 1939

Javna bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu je v letu 1939 sprejela 2654 bolnikov, iz leta 1938 jih je ostalo 104, skupaj torej 2758. Od teh je bilo ozdravljenih 1815 bolnikov (65,84%), zboljanih 724 (27,26%), neozdravljenih 71 (2,67%), umrlo jih je 46 (1,73%). V oskrbi za leto 1940 sta ostala 102 bolnika. Povprečno dnevno stanje je bilo 128 bolnikov. V letu 1939 je bilo 46.893 osebni dni in odpade na vsakega bolnika 17 dni. Bolnišnica ima trenutno na razpolago 150 postelj. Bolniško osebje sestoji: 2 zdravnika, 20 redovnega osebja in 16 civilnega osebja. V letu 1939 je bilo izvršenih 793 raznih operacij, 620 rentgenskih pregledov ter okrog 900 mikroskopskih in drugih preiskav.

Solčava

Na naslov poštnega ravnateljstva: Sicer smo Solčavani in tudi drugi, ki jim je usoda določila, da si tukaj kruh služijo, zelo potrpežljivi ljudje — ker tukaj nas v to prirodo prisili — toda razmere in nered, ki vlada pri poštoavtomobilskem prometu, kar se ponavlja redno vsako zimo, so take, da presega že vse mere potrpežljivosti. V Solčavi, kjer je sedež raznih uradov, kot: župni in občinski urad, oddelek finančne kontrole, orožništvo in vod graničarjev, največkrat v zimi nimamo dnevne pošte, ampak vsak drugi ali tretji dan, tako da dobimo časopis šele tretji ali celo četrti dan, ker avtobus ne more voziti zaradi visokega snega, oziroma »zaradi slabega motorja«. To so stalni izgovori šoferjev in upravnikov pošt, toda taki izgovori so smešni in nimajo prav nobene podlage. Če namreč avtobusno podjetje mesta Solčava more vzdrževati promet z mnogo večjim vozom kot pa je poštni, in sicer ponoči, bi tudi pošta z mnogo manjšim vozom lahko vozila, posebno še, ker vozi sredi dneva. Tudi tovorni in še celo luksuzni avtomobili vozijo, samo pošta ne more. Če je pa motor slab, naj se pa na to progo odredi drug voz z močnejšim motorjem. Če pa zaradi snega in dokler se ta ne preorje, res ne more voziti avtobus, naj pa pošta uprava preskrbi sani in konje, s katerimi naj tistih par dni prevaža dnevno pošto, saj še ni dolgo, ko je bilo to še v modi. S finančne strani pa tudi nič nemočnega ni, saj je osebne prometa, posebno po-

Lord Lothian, ki ga je angleška vlada nedavno imenovala za poslanika v Washington.

zimi, ko kolesa in motorji počivajo, vedno dosti. Sicer pa nimamo namena s tem dajati navodil, kako se naj promet vzdržuje in naj se to zaradi nas uredi kakor hoče; nam je je samo do tega, da se pisemski, paketni in osebni promet do Solčave redno in vsakodnevno vzdržuje. To zahtevamo in bomo zahtevali tako dolgo, da bomo to dosegli. Pri davkih se nam prav nič ne spregleda, če nimamo tistih ugodnosti kot drugod; če pa imamo dolžnosti iste kot drugi, pa hočemo imeti tudi pravice iste. Če pa ravnateljstvo pošte in telegrafa misli, da to ni mogoče, naj pa progo opusti in odda prevoz pošte privatnikom, saj imamo domačina avtopodjetnika g. Pavla Urha, ki bi radevoljo prevzel progo in garantiral za redno vsakodnevno zvezo in dostavo pošte, če ne z avtom, pa s konjem. Prosimo ravnateljstvo, naj se to nemudoma uredi. — Solčavani.

Francoski general Weygand

Od tistih dob, ko je Italijan Mazarin vodil francosko politiko in je saski volivni knez poveljeval francoski armadi, je imela Francija še večkrat vodilne državnike in visoke civilne in vojaške uradnike, ki so bili inozemskega pokolenja in so se v Franciji brž in do dna vživeli, tako da so posvečali svoji drugi domovini vse svoje moči in ji mnogo koristili. In ker je imela Francija s to adaptacijsko politiko take odlične uspehe, se ni odvrnila nikdar, do današnjih dni ne, od te politike.

General Maxime Weygand je eden najnovejših in točnih zgledov za privlačnost, ki je prej in zdaj Francija vplivala z njo na bistro umno mladino vseh držav. General, ki mu je zdaj 73 let, je po rojstvu Belgijec in je kot mlad kadet prišel v Pariz, da bi se ondi izšolal na vojaški akademiji. Njegovi učitelji so postali pozorni na njegovo darovitost in so ga opozorili, naj se »po-francozi«. Ko je Weygand s častniško diplomom v žepu zapustil vojno akademijo, je bil že francoski državljani.

Brez posebnosti je potekala njegova častniška življenjska pot. Svetovne vojne se je udeleževal poleg velikega maršala Focha: Weygand je bil njegov generalstabi častnik. Večkrat je bil skupaj z dvema mladima polkovnikoma, ki ju je kasneje dobil na čelu francoske armade, in ki sta: Gamelin in Georges. Leta 1919. so ga poslali na čelo francoske vojske misije na Poljsko, da bi pomagal urejevati poljsko armado. Pod njegovim vodstvom so bile l. 1920. prepredene ruske čete in je mlada poljska država prestala svojo prvo krizo. Čez tri leta nato so Weyganda poslali kot državnega namestnika v Sirijo, v novo francosko mandatno deželo, kjer so bili hudi nemiri. Weygand je ondi tako dobro poskrbel za red in varnost francoske avtoritete, da so mu po povratku dejali le še »orientalski strokovnjak«. Zato je bil poklican v najvišji vojni svet in je bil kmalu njegov podpredsednik. Leta 1931, tik preden je stopil v pokoj, so ga izvolili v zbor »40 nesmrtnikov«, v francosko akademijo.

Leta 1939. je izbruhnila vojna. Weyganda so iznova poklicali; spet se je oblekel v uniformo. Dali so mu v roke poveljstvo čez orientsko, v Siriji ustanovljeno armado zaveznikov, saj je še zmeraj na glasu kot strokovnjak Orienta; še prej pa se je pri pogajanjih za angleško-francosko-turško zvezo odlično izkazal.

Tako je ta mali general koničastega, mišjega obraza, ki ima zaradi sivih brk nekak učenjaški izraz, spet postal eden od načelnikov francoske armade. Čeprav še zmeraj po belgijsko zavija, kadar govori, in pravi za število »70« — »septente« — po belgijsko, namesto »soixante-dix« (šestdeset), kakor je pravilno francosko, je Weygand dandanes stoodstotni Francoz. Davna francoska politika proizvajanja bistroumnih inozemcev se je spet izvrstno obnesla.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Kje je Atlantik najbolj globok?

Ameriška križarka »Milwaukee« je pred kratkim namerila največjo do sedaj znano globino v Atlantskem morju. Ta globina znaša 8743 metrov in je 60 milj severno od rta Engano, vzhodno od Hispanole. Preje največja znana globina je pri Puerto Rico in znaša 8381 metrov.

Še mnogo večje globine pa so znane iz Tihega morja. Tam so namerili blizu Filipinskih otokov globino 10.450 metrov. Na splošno pa velja, da je povprečna globina Atlantskega morja 3750 metrov. Zanimivo je, da je Severno ledeno morje bolj globoko in meri povprečno 5600 metrov. Črno morje je globoko le 2600 metrov, medtem ko je Sredozemsko morje mestoma globoko tudi nad 4000 metrov.

Poplačana vztrajnost

V Združenih državah ima le tisti pravico voditi civilno letalo, ki je visok vsaj 1 meter 57 cm. Neka gospodična, Kathleen Hildebrandt, iz Kansasa pa bi silno rada postala letalka in se je že mnogo časa v ta namen vadila. Ko pa je prišla pred komisijo, ni bila potrjena, ker je njena višina bila le 1 m 55 cm. Toda 19 letno dekle si je znalo pomagati. Pričela je s silno vztrajno telovadbo, potem pa si je izmislila še posebno vajo. Na noge si je dala navezati težke uteži, naker se je oprijela veje na drevesu in se do onemoglosti vsak dan gugala sem in tja. Njena vztrajnost je bila poplačana. Že po nekaj tednih takih naporov telovadbe je zopet prišla pred komisijo, ki pa jo je tokrat potrdila, ker se je vnetela letalska kandidatinja medtem potegnila za dobra dva centimetra.

V Franciji love vohune

Policija je v Chateauf-Thierryju že dalj časa opazovala tuja, ki je živel sicer zelo revno, vendar ni nikdo mogel navesti, s čim se prav za prav bavi. Policija je zato te dni izvedla pri njem preiskavo in našla več potnih listov, vendar pa je bila njegova slika v teh potnih listih zelo različna in ni popolnoma odgovarjala njegovim podatkom. Našli so tudi razne pobotnice, ki so dokazale, da je imel mož v pariških bankah naložene zelo velike vsote. Prav tako sedaj preiskujejo njegovo obilno dopisovanje z raznimi osebam, ki žive v Parizu.

Rakitnica pri Dolenji vasi

Blaž Merhar — 75 letnik. Tiho in neopazeno bo proslavljeno 75 letnico svojega življenja naš ugledni vaščan Blaž Merhar. Če danes pogledamo, kako ponosen in prožen je njegov korak, kako še krepak njegov smeh in kako lepo doneč njegov glas, mu jih še nihče ne bi prisodil 75. Veselo mu je potekalo njegovo življenje, čeprav mu ni bila

njegova življenjska pot z rožicami posuta. Oglejmo si malo njegovo življenje! Rodil se je naš slavljenec 27. januarja l. 1865 v Rakitnici. Oče mu je zgodaj umrl, zato je moral z materjo-vdovo že kmalu prijeti za delo. Izučil se je čevljarstva, ki je že precej stara obrt pri njegovi hiši, saj je naš Blaž sam čevljaril nad 50 let. Ko je mladi Blaž samostojno zagospodaril — čez nekaj mesecev bo obhajal tudi 50 letnico poroke — mu je bila prva skrb, kako si bo namesto stare bajte postavil novo zidano hišo in prikupil še kaj zemlje. Bilo je treba izredno pridnih rok, ki pa jih je Blaž Merhar tudi imel, da si je mogel s svojim zaslužkom postaviti tako lepo hišo. Nešteto krat so rakičniški vozniki »že konjčke lotrali«, ko je pri Blažu Merharju se vedno brlela luč. Potrpežljivo je vlekli dreto v zgodnje jutranje ure, če je hotel ustreči vsem svojim strankam. Za oddih pa si je privoščil lepe sprehode po gozdu s puško na rami. Vsak Ribničan ve, da se po žilah našega Blaža pretaka pristna lovška kri, ki mu še danes ne da miru. No, saj ima za seboj že lepe lovske trofeje: ubil je že medveda in divjega prašiča, navadne divjačine in divjega kobiljaka. Potrpežljivo zna marsikateri lovski doživljaj povedati iz svojega 50-letnega »jaganja«. Se danes ne more naš slavljeneec zatajiti, da je z dušo in telesom član zelene bratovščine. Zelo veseli bodo njegovega današnjega jubileja njegovi pridni otroci. 6 otrok je lepo vzgojil in vsi so dobro preskrbljeni. Najstarejši sin France pridno gospodari doma na posestvu, nadaljuje pa po očetu tudi čevljarstvo obrt. Ne smemo pa pozabiti povedati, da je naš Blaž trdna in zdrava dolenska korenina, lepega značaja, ki išče v veri prave tolažbe. Redno se udeležuje vseh verskih prireditev — lani je bil na kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani — in redno zahaja vsako prvo nedeljo v mesecu kot apostolski mož k mizi Gospodovi: Je pa tudi vnet čitalec vsega našega dobrega časopisja, ki ga še danes redno čita. Naj Bog živi našega Blaža še mnoga leta tako čilega, zdravega in veselega, kot je danes ob 75 letnici — njegovim otrokom v ponos in nam vaščanom pa v veselje!

Četa belih konj, 40 jih je, ki so jih vojaki vzeli zaradi bele barve na belini snega. Baje so to mali bosanski konjički, ki so se dali izvrstno dresirati za na bojišče.

Huda zima po vsej Evropi

Letošnja huda zima je silno težko zadela vse države Evrope. Celo tam, kjer zime nikdar niso bile prehude, je bilo v zadnjih decembrskih dneh in v prvi polovici januarja zelo mraz. V Firencah je bilo tako mrzlo, da je prišlo do motenj v cestnem železniškem prometu. V Milanu so tri osebe zaradi mraza umrle. V Trstu so bile več dni vse šole zaprte, ker je brla tako burja, da ni bilo mogoče puščati otrok na ulice.

V Madridu je zmrazil severni medved

Prav huda je bila zima letos v Španiji. V slavnem mestu Avili je živo srebro zdrknilo na 20 stopinj pod ničlo. Ceste in prelazi so zasneženi. V pokrajini Segoviji so se tolpe sestradanih volkov približale čisto blizu vasem in cestam in tam lovile svoj plen. Po sedmih letih je zopet enkrat snežilo v sončni Andaluziji. V Madridu so bile vse ceste zasnežene ali pa pokrite z debelo plastjo ledu. Na madridskih ulicah so se tokrat prvič v zgodovini pojavile tudi smučke.

Še večje začudenje in vznemirjenje je vzbudila vest, ki se je nekega jutra razširila po mestu, da je v madridskem živalskem vrtu zmrazil edini severni medved, ki ga je imela Španija. Severni medved je v Madridu že tako pozabil na klimo svoje rodne domovine, da ga je odnesla prva hujša zima, ko je živo srebro zdrknilo na 10 stopinj pod ničlo. To bi ga pomilovali njegovi »tovariši« s severa, ki tam v svobodi sedaj lepo mirno prenašajo tudi 60 stopinj pod ničlo. Toda

zlobni jeziki so tudi v Madridu skušali rešiti čast severnega junaka in začeli ugotavljati, da je njegove smrti kriv čuvaj živalskega vrta, ki je to zimo tako nemarno prenašal, da je pozabil hraniti severni ponos madridskega živalskega vrta.

Veliki snežni meteži na Madžarskem

Silni snežni meteži zmeraj hudo razsajajo na Madžarskem, kjer se čez nepregledne poljane takoj raztegnejo veliki snežni zameti. Madžarska železniška uprava je do skrajnosti omejila ves železniški promet in v tujno vozi v vsako smer samo po en dnevni brzovlak. Brzovlak Rim—Budimpešta je obital v snegu in so ga morali skoraj 24 ur odkopavati.

Škofja Loka

Prebivalstvo fare Leskoveca vlnudno prosi merodajne činitele, da bi poskrbeli za to, da se cesta Hotovlje-Ropčnica-drž. meja preorje in očisti snega. Tu ob tej cesti imamo carinarno, obmejno stražo in župni urad, pa zaradi zatrpne ceste ostajamo brez pošte. Onemogočen je dovoz mleka v mlekarino in dovoz nujno potrebnega blaga v trgovine. Ob cesti pa stoji na stotine kubičnih metrov drv, ki zastojajo čakajo na odvoz. Prizadeti nujno prosimo, da se v bodoče tudi naša cesta redno očisti snega ko se je doslej vedno čistila cesta v Sovodnji.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; žensitovanski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka pešitna vestica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Absolventka
gospodinjke sole želi mesta kot pomoč gospodinjic v boljši družini. Ijor bi se rada bolj izurila v kuhinji. Gre tudi v Zagreb ali Beograd. — Naslov v vseh poslovalnicah »Slov.« pod št. 1082

Službodobe

Prodajalko
izveščano za delikateso ali začetnico takoj sprejem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pošte« št. 1059.

Služkinjo

pridno, pošteno zmožno vseh gospodinjstkih del, sprejem. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Industrijski kraj 1017«

Mesarski pomočnik

zamošten, dober sekač, z dobrimi spricavali, pošten, dobi takoj službo. Plača dobra. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sekač« št. 1058.

18-letnega fanta

sprejem za kmečka dela Andrej Kregar, strojno mizarstvo, št. Vid n. Lj.

Mesto oskrbnika

Mariborske koč oddamo s 1. aprilom 1940. Samo pismena pojasnila daje podružnica Slovenskega planinskega društva v Mariboru, kamor je poslati samo pismene ponudbe do 15. februarja.

Denar

Dve knjižici
Hranilnice kmečkih občin v Ljubljani, za 13.500 din in za 152.000 din proda Krajevni šolski odbor v Javorju pod Ljubljano. — Ponudbe odboru ali upr. »Slovenca« pod št. 916.

Hranilne knjižice

3% obveznice in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

Kupimo

Vsakovrstno zlato srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Franciška ulica 3.

Posredstva

Prodaj
več parcel in večjo njivo za takojšnje plačilo. Oddajte naslov oglašnemu oddelku »Slovenca« pod »Krasen razgled« št. 91. (p)

Dvonedstropna trg. hiša
velika, v sredini mesta Celja, s trgovskimi lokali in velikimi skladišči na prodaj. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Kapital« (p)

Hišico

z malim lokalom v okolici Celja prodam. — V hišici je električna razsvetljava. Poleg hiše je lep zelenjadni vrt, vsega skupaj je 1920 kv. m. — Naslov v podružnici »Slov.« v Celju pod št. 28.

Vnajem

Valjčni mlin
na vodno moč vzamem v najem ali kupim. Navesti podrobno razdaljo od kolodvora, vodno moč, koliko je strojev, najemino ali kupno ceno. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 1055.

Stanovanja

ODDAJO:
2-sobno stanovanje
komfortno, oddam. Riharjeva ul. 1, Mirje.

3-sobno stanovanje
v pritličju, z vsem komfortom, nasproti kina v št. Vidu n. Ljublj. št. 37, oddam.

SOBE

Uradnica išče čedno sobo z oskrbo ali brez pri dobri družini. Ponudbe z navedbo cene upravi »Slovenca« pod »Čista soba«.

STROJI

Vsakovrstne stroje za obdelavo lesa! posebno 3 in 4 stranske skobelnice, najboljše kvalitete, izvanredno kratkoročno dobavljiva
Perer Angelo, d. z. o. z.
Ljubljana, Pražakova ulica 8

FORTUNA

Elektro univerzalni stroj v vsako mizarstvo delavnic!
Dobava iz zaloge

RESITELJ

Din 7000 — Mizarstvo mojster Grm, Videm - Dobropolje, piše: Zahvaljem se vam za dobavljeni stroj Fortuna. Na stroju izvelim vsa pohišvena dela in stavbna dela in je res resitelj male obrti.

PETER ANGELO
d. z. o. z.
Ljubljana, Pražakova 8

Prodamo

Jajca, cvetje
dobite pri Baloh, Kolodvorska 18, dvorišče. (l)

Najugodnejši nakup
moških oblik nudi Presker, Sv. Petra a. 14, Ljubljana.

Naravno vino
zanesljivo, in domačo slivovko dobite pri Sotelskih, Gradišče 10.

Fižol za kuho
dobite poceni pri Sever et Komp., Gosposvetska cesta 5. (l)

la suhe slive
debele, 25 kg 135 din. — la orehe, tanke lupine, 165 din franko poština; razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Damske smuči
dobro ohranjene, in damske smučarske hlače (za manjšo postavu) prodam. Rožna dolina, Cesta IX, št. 29.

Smuči

kompletne spalicami za otroke 150 D. za odrasle od Din 195 — dobite pri

Banjal, Ljubljana
Miklošičeva cesta 20

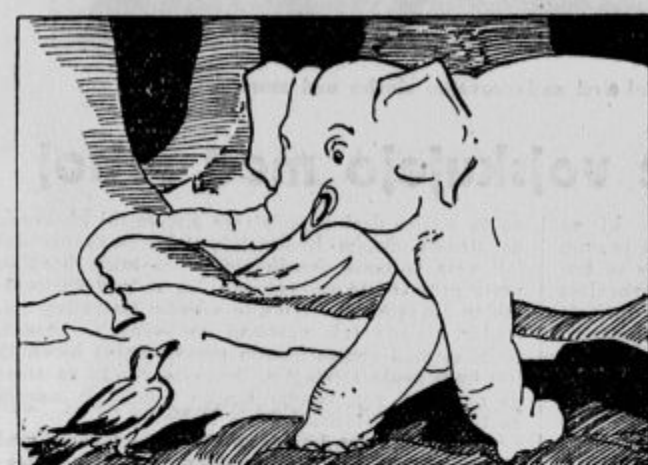
Mreže za postelje
izdeluje in sprejema rabljene v popravilo največje Alojz Andlovic, Gregorčičeva ulica št. 6 (pri Gradišču).

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(255) Blizu mesta je bila koza s kozico, poleg njiju golobček in še papiga, ki so preudarjali, kje bi bilo dobiti kaj vode, a nihče ni mogel kaj nasvetovati.

(256) Slednjič je dejal golob: »Vprašal bom modrega slona, in kmalu so bili pri slonu in so ga vprašali za svet. »Tudi jaz že ves dan tuhtam to reč,« je Sambo odvrnil jako prijazno, »in zdaj bom opravil še eno pot. Če mi še to ne bo uspelo, bom sklical zvečer vse živali na zborovanje.«

Vajenci

Vrtnarskega vajenca sprejem. — Raner K., vrtnarstvo - Maribor - Dalmatinska 7.

Auto-motor

Tovorni avtomobil
5 tonski, s prekučnjakom, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Tovorni avto« 1068.

Poizvedbe

Ušla sta
dva mlada psa rdeče barve (Setterja). Izročila naj se proti nagradi na Resljevi cesti 9-L.

Razno

Gumbalce, gumbce, plise,
monogramne, entel, ašur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Franciška ulica

Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Čitajte »Slovenca«

Glasba

Gramofon
His Masters Voice, dobro ohranjen, in nekaj plošč, prodam. Rožna dolina, Cesta IX, št. 29.

Oglejte si

nove vzorce manufakture
pri Trpinu, Maribor, Vetrinjska 15

ZAHVALA. Vsi, ki ste kakorkoli izkazali svojo ljubezen in dobroto v življenju in ob smrti naši ljubljani sestri, teti in svakinji

m. Tekli Praprotnik
uršulinki in učiti. na mešč. šoli

sprejmite našo najtoplejšo zahvalo. Bog povrni!

Ljubljana, Trbovlje, Novo mesto, M. Sobota, dne 25. januarja 1940.

Rodbine: Praprotnik, Zmave, Prezeli, Beg, Jurčec, Ditrich

„SLOVENEČ“

na 10 straneh, je največji, najboljši in najbolj razširjeni slovenski dnevnik!

VAŠE VINO

NOVO in STARO štiti pred pokvaro
Kaiserjev „BISULFATOR“
aparati za obvarovanje vina pred kalnostjo, skisanim in kvarjenjem. — Staro in novo kalno vino boste temeljito očistili s patent
Kaiserjevim „ELKA“ filtrom
Zahtevajte takoj brezplačne prospekte
„BISULFATOR“
LIJUDVIT KAISER, veletrgovina vina
Zagreb, Trg Kralja Petra 1.

POHIŠTVO!

E. ZELENKA

tovarna pohištva, tapetništvo in vse stanovanjske opreme

MARIBOR, Ulica 10. okt. 5

Ob prenovitvi trdnice nam je danes mogoče po izredno nizkih cenah nuditi najnovejše modele spalnic, jedilnic, kaučev, madracov, preprog itd. Obrnite se zaupljivo na nas in prepričate se sami o nizkih cenah in solidni izdelavi. Dobite pa tudi vse na obroke!

Lov z letalom

»Nikar se ne čudimo, ako pride komu na misel, da bi jih ukradel! Tako je izrazil vtis, ki so ga nanj naredili. »Kaj pa zdaj? Jih boste zopet z letalom nesli lastniku nazaj?«

»Nak, jaz že ne!« se odzove Finch. »Vas bi radi naprosili, da jih spravite v blagajno, dokler ne pošlje lastnik ponje.«

»No, to se pa lahko naredi,« odgovori Eyre. »A tu je vaša večerja.«

Najprej mora ta stvar na varno, prej se je ne pritaknem,« reče Finch in Eyre mu smeje se prikima.

Vsi skupaj so šli ven. Eyre je poklical službočnega uradnika in ta je smaragde slovesno zaklenil v blagajno, njim pa napisal potrdilo. Potem so se vrnili v Eyrovo stanovanje in sedli k večerji. Lačni so bili vsi trije, zlasti pa Finch, ki razen nekaj prigrizkov ni od zajutka dalje še nič užil.

»Gospod Eyre, prav lepa hvala za izvrstno večerjo,« reče Finch nazadnje, ko vstaja od mize. In pa hvala Bogu, da je zdaj naše iskanje v kraju!«

»Vsa stvar se ni v kraju!« ugovarja Jock. »Kaj pa Red?«

»Kaj hočeš z njim? Saj je pri Timovih na varnem!«

Jock je bil v zadregi. »Kaj bo, če ga zavohala policija?«

»Potem mu kajpada ni pomagati,« reče Eyre. »Sicer je pa ukradel smaragde, in če pride v ječo, bo samo pravičnik!«

»Ne sme priti v ječo!« je zardel Jock od odločnosti. »Vidim, da me ne razumete, kaj hočem. Red mi je prijatelj! Več ko enkrat me je rešil. Pa tudi zločinec ni! Sicer pa — saj ne vem, naj vam povem ali ne — tudi ni kradel zase! Za nekoga drugega je, ki ga ljubi mnogo bolj kot sebe.«

Finch je stisnil ustnice. »To je kajpada ne-

kaj drugega. Kraja pa je navzlic temu. Zoper zakon ne moremo nastopiti! Kaj pa misliš, naj bi storili, Jock?«

»Vrnimo se takoj k Timovim in ga odpeljimo v njegovo skrivališče v Yorkshiru!«

51. Lepa gospa.

Vsi trije so strmeli v Jocka. Končno se je zganil Finch: »Jock, ne misli, da morda ne držim s teboj! Ako res želiš, takoj odinemo.«

Tim pa pravi: »Jock, Finch ima naporen dan za seboj. Saj je preletel kakih osem sto milj in kot bolnik! Tudi ni misliti, da bo morda policija še nocoj prišla v Gludyr. Ali ne bi bolj kazalo, da malo oči zatismo pa takoj ob zori odinemo, kajpada če nas ima gospod Eyre kam dejati?«

»O, se bo že naredilo, seveda,« pravi Eyre. Jock pa malo pomisli in reče: »Prav lepa vam hvala, gospod Eyre! Timov predlog bo kar dober. Ako jutraj zgodaj odletimo, najbrže se ne bo prepozno.«

»Ali ne bi še Merepitu telefonirali, da so smaragdi najdeni?« reče Finch.

»Le,« odgovori Jock, »in prosite, naj pošlje koga ponje! Samo o Redu mu nič ne povejte!«

Finch prikima in odsepa k telefonu. Čez deset minut je že nazaj.

»Govoril sem z njim in bil je zelo prijazen. Povedal sem mu, da smo smaragde dobili in jih spravili v tukajšnje blagajno. Zelo rad bi izvedel vse, kako in kaj, pa sem mu odgovoril, da tako dolge zgodbe ne morem po telefonu pripovedovati. Zato nas vse tri vabi, da pridemo v soboto v London k njemu na malico. Obljubil sem mu, da pridemo. Je vama prav?«

»Potem se bo pa že dalo urediti,« se odzove Jock in vsi odidejo spat.

Jock je bil prvi pokonci, pa v svojo žalost videl, da je nebo sivo in močno vetrovno. Sicer pa po stajnem, a izdajalskem sončnem zahodu ni kaj boljšega pričakoval. K sreči vsaj deževalo ni. Popili so čašico kave in z Monoparom

odrinili. Eyre jim je tudi še povedal, da sta Lovella lepo na varnem in da je dva moža poslal po Finchevo letalo.

Tudi veter jih je bolj podpiral ko oviral, kajti sprevrgel se je v severovzhodnik. Zato so malo po osmih že pristali na planoti pred Gludynom. Stari Ballard jih je prišel pozdravit. Bil je utrujen in zasrbljen.

»Kako je Redu?« prvi hlastno vpraša Jock. »Slabo, gospod Jock. Z ženo sva že mislila, da ne bo preživel noči. Gospod Randall je pa še tu.«

Jock je prebledel. Stekel je v hišo. Randall je bil v sprejemnici.

»Je kar dobro, Jock,« je rekel mirno. »Mu je že odleglo. Nočem pa tajiti, da me je že zares skrbelo. Mislim sem že poslati po zdravnika, pa sem rajši brzojavil njegovi materi.«

»Materi?« ostrmi Jock.

»Da. V njegovi suknji sem našel neko njegovo pismo. Blizu Londona živi. Danes enkrat pride.«

Jock je zbral svoje misli. »Zdaj že vem: ona je tista oseba, ki ji je hotel preskrbeti denarja. Ampak, gospod Randall, nastala bo grozna zmešnjava. Kako naj pred njo skrijemo, v kakšni zvezi je Red z dragulji?«

Tedaj vstopi tudi Finch, ki sta ga opirala Tim in Ballard. Ballard je šel pripraviti zadržek, Finch, Randall in fant pa so stopili v knjižnico, da se pogovorijo, kaj ukreniti.

»Jock, poslušaj!« spregovori Finch. »Vsi dobro razumemo, zakaj si prizadevaš Reda rešiti ječe, in se s teboj strinjamo. Rešil te je že večkrat iz smrtnih nevarnosti, zato mu tudi mi želimo, da se ječi izogne, saj so smaragdi zopet dobljeni.«

»To je res,« reče Randall, »vsi smo Jockovih misli.«

»Nekaj drugega pa je zakon,« nadaljuje Finch. »Zakon je zakon in ako pride stvar na dan, bo Redu trda predla. Pa tudi mi se bomo težko zagovarjali, ako ga bomo zoper zakon

ščitili. Sicer se jaz zase posledic ne bojim, a vendar bi rajši poiskal kak drug izhod, če ga je mogoče najti.«

»Saj ga že imamo!« reče Jock. »Smaragde sta imela Lovella! Pri njima smo jih našli.«

»To je že res,« prizna Finch. »Res je pa tudi, da prideta pred sodišče, in takrat nam vse pokvarita.«

»Saj ju ne bodo takoj zasliševali,« pritiska Jock. »V tem času Reda že kam skrijemo.«

»Dva ali tri dni ga ni mogoče prevažati,« ugovarja Randall.

»Kdaj pa bi utegnili zaslišati Marka in Jasperja?« vpraša Tim.

»Najprej ju bodo zaslišali, potem pa vtknili v preiskovalni zapor,« pojasni Randall. »Vaju in Fincha bo pa policija poklicala za priče.«

»Potem — potem bomo morali pa vse povedati tako, kakor je,« vzdihne Jock.

»Bojim se, da bo res tako in nič drugače,« pravi Randall počasi. Nato pa gre pogledat Reda.

Jock pa je hodil gor in dol. Ni mogel ostati na istem mestu. Timu je jelo že vse presedati.

»Veš kaj, Jock? Pojdva rajši malo na zrak! Kaj če bi šla po tisto čudno staro svinčeno skodelo, ki si jo odkopal?«

Odšla sta. Hudo je pihalo, deževalo pa ne. Po vrhovih pa sta se komaj obdržala na nogah, tako močan je bil veter. Okoli polne sta dospela do stare utrdbe in dobila svinčeno skodelo na istem mestu kjer jo je bil skril Jock.

»Zelo je stara,« pravi Tim, ko jo ogleduje. »Morda je pa na tem kraju še kaka druga.« Stopi proti vlažnemu kotu in jame z nožem brskati po tleh. Jock pa je jedel jabolko, ki ga je prinesel s seboj, in gledal Tima. Naenkrat pa začne Tim nekaj s težavo vleči na dan.

»Cel podnos sem dobil,« zavpije veselo. »Pridi mi pomagati!« Kopala sta še celo uro in spravila na dan še pet čaš in dvanajst velikih težkih krožnikov.

LJUBLJANA

Zahvala časnika

Na včerajšnji odborovi seji ljubljani. sekcije Jugoslovanskega novinarskega združenja je prireditveni odbor podal likvidacijsko poročilo o novinarskem koncertu 1. dec. 1939. Prišlo je na podlagi tega poročila do soglasnega sklepa, da je tudi to sezono novinarski koncert imel v moralnem in umetniškem pogledu izredno velik uspeh, na katerem so bili deležni vsi sodelujoči umetniki po svoji poštovitosti, predvsem pa po svojem krasnem in visoko kvalitetnem izvajanju: solistka-koloraturka gđ. Sonja Ivančičeva, gg. operna pevača Zana Frael in Vekoslav Janko, violinist g. Leo Pfeiffer, dirigent g. Anton Neffat, nadalje Akademski pevski zbor pod vodstvom dirigenta g. Fr. Marolta in vojaški orkester 40 p. p. Triglavskega pod vodstvom kapelnika g. podpolkovnika Ferda Hercega.

Vsem tem sodelujočim, ki so omogočili tako lep uspeh koncerta, izreka podpisani odbor iskreno in toplo zahvalo.

V Ljubljani, dne 25. januarja 1940.

Odbor ljublj. sekc. Jugosl. nov. združ.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob pol 5. in 8. uri dvojni spored

Potepušček

SZÖGGE SZAKAL in OTTO WALBURG z malim pevcem MICOM

V zemlji brez zakona

Pojdi cowboy DICK FORAN

POZOR! Danes ob pol 5. uri dijaška predstava po znanih cenah din 3:50.

1 Maša za turiste in smučarje bo jutri v kapeli Vzhajne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

1 Novinarske nameštenske legitimacije. Vsi v Ljubljani bivaloči novinarji se opozarjajo, da si oskrbijo na mestnem poglavarstvu (domovinski oddelek) predpisane nameštenske (novinarske) legitimacije. Zadnji rok za predložitev take prošnje z dokumenti je 31. januarja.

1 Sentjakobčani! Danes bo zadnji večer propagandnega tedna, ki je posvečen najmlajšim Sentjakobčanom, od 6. do 12. leta. Na sporedu so igrice, petje, govor, skiptične šale in zabava pri dominah, bolhi itd. Starši, pošljite svoje sinove na ta večer!

1 Nedeljske povratne karte. Tujskoprometna zveza sporoča, da veljajo nedeljske povratne karte po znižanih ceni tudi za vlak P-914 za Gorenjsko, četudi odhaja iz Ljubljane že ob 11.43. Omejena vozna olajšava velja nemreč ob sobotah šele od 12. ure dalje; v predmetnem slučaju pa velja ista že za gornji vlak, ker v času od 12. do 13. ure ni nobenega vlaka za Gorenjsko. Ker izgleda, da izletniki tozadevno niso dovolj poučeni, prosimo, da jih o tem informirate.

1 V Stritarjevi ulici šte. 6 v Ljubljani, pri franciskanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvaliteta optika.

1 Sneg, ki se razstreha vsa na ceste, morajo hišni posestniki odpeljati na svoje stroške, posebno jih pa opozarjamo, naj nujno odklopijo sneg iz obcestnih kadun, da bo mogla voda ob južnem vremenu odtekat. Ob sedanjem velikem snegu moramo veliko večino hišnih posestnikov pohvaliti, da so zelo hitro in vestno očistili hodnike snega, sedaj

jih pa še prosimo, naj z enako uvidevnostjo hodnike tudi posipajo proti poledici. Mestna uprava s priznanim ugotavlja, da se hišni posestniki zavedajo svojih dolžnosti in se potrjujejo ustreži predpisom, da ni pritožb in nesreč ter s tem zrušenih glob.

1 Za mestne reveže je daroval 1000 din g. dr. Juraj Kalay, zobozdravnik v Beethovnovi ul. 14; g. Vera Papež, Nunska ul. 21, je poslala 500 din v počaščenje spomina svojega pokojnega soproga; v spomin pok. g. Pavla Novaka je darovalo prijateljsko omizje 420 din; g. Marija Kramaršič, vdova podpolkovnika v p., Mišičeva cesta 21, je pa darovala za staro cukrarno 100 din mesto venca na grob pok. industrijalca g. Josipa Kunca; g. K. Glišič je daroval poln kovčeg raznega starega perila in obleke. — Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom revežev najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranin.

1 Prostov. gasilska četa Ljubljana—severni del priredi ob priliki svojega obnovega zbora v nedeljo, dne 28. t. m. ob pol 9 dopoldne v Mavričevi dvorani (nasproti kavarni Majcen) predavanje »Požarna zaščita pred letalskimi napadi«. Predaval bo gasilski inšpektor g. inž. Dolenc Franc. Vabimo bežigraske občinstvo, da se poučnega in zanimivega predavanja v čim večjem številu udeležijo. Odbor.

1 Izlet na Kureček. Prijave Putnik.

1 Vojni prostovoljci, člani okrajne organizacije Zveze vojnih prostovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani, se obveščajo, da bo 21. redni letni občni zbor dne 11. februarja t. l. na predvečer 10. februarja pa bo zaupni članski sestanek. O prostoru in uri obnovega zbora ter sestanka bo pravočasno objavljeno v časopisu in z okrožnico. — Uprava.

1 Slavna pevka Maria Cebotari poje »Madame Butterfly«. Ime slovite pevke Marije Cebotari je kinobiskovalcem dobro znano iz njenih prejšnjih filmov »Petrograjski slavček« itd. Danes in naslednje dni pa bo znamenita pevka po daljšem odmoru spet nastopila v Ljubljani, in sicer v vlogi »Madame Butterfly« v krasnem muzikalnem in pevskem filmu »Premiera Madame Butterfly«. Ta film, ki ima za muzikalno osnovo Puccinijevo opero »Madame Butterfly«, je bil izdelan v Rimu s sodelovanjem najboljših umetnikov. Glasbeni del izvaja orkester kr. rimske. opere. Film ima vsebino, zajeto iz sedanjosti, iz življenja mlade pevke ter ima poleg svoje resnosti v dejanju tudi svojo komično, zabavno noto in to zelo močno poudarjeno. Dokaz temu sta Lucie English in odlični komik Paul Kemp. »Premiera Madame Butterfly« je na sporedu v kinu Union.

1 Smučanje in sankanje po Poti na Orle, torej na golovski poti od Hradskega ceste do zadnje nove hiše, je strogo prepovedano in policijsko kaznivo, ker smučarji in sankarji ogrožajo pešce in delajo škodo.

1 Mickey Rooney in Wallace Berry v filmu »Vesela potepuha«. Tudi v Ljubljani si je pridobil mladi Mickey Rooney toliko simpatij, da velja za najbolj priljubljenega junaka filmskega platna. Se večja pa bo radost kinobiskovalcev, če jim povemo, da bo topot nastopil Mickey Rooney v družbi sijajnega, karakternega igralca Wallaca Berryja. Ta skupni nastop Rooneyja z Berryjem dokazuje, da štejejo danes filmski producenti Rooneyja že kot umetnika velikega formata, med najbolj čislane zvezdnike na filmskem nebu. Film se imenuje »Vesela potepuha« in bo predvajan v kinu Slogi, kjer je M. Rooney prav za prav že doma, saj so bili v Slogi predvajani vsi njegovi odlični filmi. Široki krogi Mickey Rooneyevih oboževalcev bo našel v »Veselih potepuhah« v kinu Slogi mnogo zabave, veselja in razvedrila.

Izredno lep in zabaven pevski film, ki ga preveva muzika mesmrtno Puccinijeve opere »Madame Butterfly«

Maria Cebotari
Lucie English — Paul Kemp in drugi

Danes premiera!
Ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union, tel. 22-21

Premiera Madame Butterfly

Pred sodniki zaradi smrti svoje žene

Državni tožilec obtožuje moža, da je ženo do smrti izstradal

Mariborsko okrajno sodišče se ni obravnavalo takega slučaju, kakor je bil današnji, pri katerem je sedel na zatožni klopi premožen mariborski posestnik, ker ga je državni tožilec obdolžil, da je zakrivil smrt svoje žene. Obtožen je bil 54letni vpokojeni policijski nadstrážnik ter lastnik 400.000 din cenjenega premoženja Josip Kugy iz Frankopanske ulice št. 14 v Mariboru. Državni pravdnik je prav nazorno opisal svojo obtožbo:

Josip Kugy se je poročil, ko je bil star 34 let, za ženo pa je izbral vdovo Eleonoro Farič, ki je bila 21 let starejša, kakor ženi. Gotovo ni poročil svoje žene iz ljubezni, ki je med 34letnim možem in 55letno vdovo skoraj izključena. Bolj kakor žena se mu je dopadla njena lapa dvonadestopna hiša na Frankopanski cesti 14 z velikim vrtom ter krasno vinogradno posestvo v Kosakih. Pri poroki je res žena podelila svojemu mlademu možu sosesstvo vseh nepremičnin. Kugy je postal s tem stvarno lastnik lepega premoženja, ker njegova žena od svoje poroke dalje ni imela nobene esbde več v hiši. Žena se je sicer takemu postopanju upirala ter je nekaj časa poskušala celo, da se reši moža z ločitvijo. Nekajkrat se je odločila za ta korak, ki bi jo bil rešil velikega trpljenja, toda ni ga upala do konca izvesti. Končno pa je imela leta 1932. le toliko poguma, da je vložila tožbo, v kateri je zahtevala razveljavljenje ženitne in dedne pogodbe. Navajala je, da si je njen mož prilastil vse gospodarstvo, da sam razpolaga z dohodki in da ji noče dati niti pojavnosti od hiše in od posestva. da jo stalno ogroža in zlostavlja in da ji ni zvest. Nedvomno bi z bila uspešna s svojo tožbo, toda ko je začel sodišče z raziskovanjem prič, je tožiteljica nenadoma iz neznanega vzroka tožbo spet umaknila.

Začetkom leta 1939 je Eleonora Kugy težko zbolela. Navezana je bila na posteljo, oskrbo pa ni imela. Njen mož je odhajal zjutraj na posetbo v Kosake ter je pušal ženo samo brez nadzorstva v nezakurjenem stanovanju, da se v drgetela od mraza. Radi oslabelosti si ni mogla pomagati, pa tudi drugi ljudje niso mogli k njej, ker je mož pri odhodu stanovanja vselje zaklenil, žena pa ni imela ključa. Stranke, ki so stanovali v hiši, so vedele za bedno stanje uboge žene. Nekatere so Kugyja opo-

zarjale, naj pokliče zdravnika, ta pa jim je nekoč zabrušil: »Kaj ji bo zdravnik, kaj mislite, da ji bo dal trideset let nazaj?«. Odkrito pa si stranke niso upale nastopiti proti hišnemu gospodarju, ker so se bale, da bi jim odpovedal stanovanje. Ljudi je bilo groza, kaj se je vse dogajalo. Priče pripovedujejo, kako so elisale, da je Kugyeva žena toliko po vratih ter kričala, da je lačna in da noče umreti od gladu. Drugi so spet elisale, kako je Kugy preklinjal po svojem stanovanju, zmerjal ženo ter butal z njo ob vrata. Ko je Kugyeva žena nekoč prišla z nabavno knjižico k mesarju, se je vsa tresla ob pogledu na meso ter za božjo voljo prosila mesarja, naj ji da nekaj mesa, ta pa je odvrnil, da ji ga na knjižico sme dati le za 3 dinarje, ker je tako naročil njen mož. Vse to se je dogajalo v hiši zelo dolgo, končno pa so začele prihajati na oblaetva prijave brez podpisa, v katerih se opozarja na trpljenje uboge žene. Uvedena so bila poizvedovanja, toda policiji si stranke v hiši niso upale ničesar obtežnega izpovedati, pa tudi uboga žena sama je bila tako ostrašena, da je na vsa vprašanja samo molčala.

Končno pa je posegel vmas mestni fizik, na katerega odredbo je bila Eleonora Kugy dne 9. marca lanskega leta sprejeta v bolnišnični oddelek mestne oskrbnice. Tukaj so ji nudili vse nego, dobila je, kar si je zaželela, toda vse je bilo zastonj. Prestano trpljenje jo je tako oslabilo, da je dne 20. marca umrla. Ko so jo sprejeli v oskrbnico, je tehtala ta odrasla žena manj, kakor otrok, namreč samo 25 in pol kg. Fotografija, katero so napravili, jo prikazuje kot popoln skelet obdan z uvelo kožo. Po smrti so jo stehali še enkrat ter je imela tedaj le 19 kilogramov. Vzrok smrti je pokazalo raztelesenje: eplošna oslabelost, ki je po zdravnikovem mnenju povzročila pomanjkljiva oskrba.

Za današnji razpravo je vladalo izredno zanimanje ter so ljudje razpravno dvorano do zadnjega prostora napolnili. V senatu so bili dr. Čemer kot predsednik, Rebuta in dr. Grmovšek kot prisednika, Kukovič kot zapisnikar. Obtožbo je začel državni tožilec Sever. Obtoženec je zelo hitro odgovarjal na predsednikova vprašanja, da se je jedva elisalo. Izjavil je, da se ne čuti krivega, da je za ženo dobro skrbel, v bolnišnico pa je ni dal, ker mu je

WALLACE BEERY in MICKEY ROONEY

Vesela potepuha (Greh preteklosti)

Dva najmočnejša karakterni igralca, prvokrat zajedno na filmskem platnu! — Ganihiva filmska drama dvojice ljudi, ki jih je kruta usoda povezala v skupnem potepuškem življenju

Premiera danes
16., 19. in 21. uri

Kino Sloga
Telefon 27-30

Najnovejša poročila

O čem bodo razpravljali v Belgradu na konferenci balkanskega sporazuma

Važna izjava turškega zunanjega ministra Saradzogla

Ankara, 26. jan. o. Turški zunanji minister Saradzoglu je davi sprejel domače in tuje časnika, ki jim je povedal, da bo balkanska konferenca v Belgradu trajala tri dni. Na vprašanje časnika, o čem bodo govorili na konferenci, je minister Saradzoglu izjavil, da bodo na konferenci najprej razpravljali o odnosih med balkanskimi državami samimi. Za zaprtimi vrati pa bodo podrobno proučili odnose med balkanskimi državami in velenilami. Minister dvomi, da bi bili na konferenco povabljeni tudi Madžarska in Bolgarija. Na koncu je minister poudaril, da upa, da bo Balkan pripravljen za vsak primer, če bi se vojna razširila tudi na njegovo področje.

Iz verodostojnih virov smo izvedeli, da bo

do na balkanski konferenci v Belgradu razpravljali o obnovi Balkanskega sporazuma, o razgovoru med italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano in madžarskim zunanjim ministrom grofom Csakyjem v Benetkah, o novem položaju v vzhodni Evropi po zasedbi Poljske ter o odnosih med članicami Balkanskega sporazuma in onimi balkanskimi državami, ki niso članice tega sporazuma. Vsekakor bodo članice Balkanskega sporazuma skušale doseči, da bi pristopili k Balkanskemu sporazumu tudi Bolgarija in Madžarska, ki bi tako vse balkanske države ustvarile močan blok, ki bi se mogel upreti vsakemu napadu na Balkan.

Dr. Clodius v Italiji

Rim, 26. jan. AA. Havas: Obisk šefa gospodarskega odseka v nemškem zunanjem ministru dr. Clodiusa, utemeljujejo po podatkih iz dobro obveščenih krogov s potrebo, da se razčisti vrsta vprašanj gospodarskega in finančnega značaja med Nemčijo in Italijo. Nemška vlada bi želela prilagoditi novim razmeram italijansko-nemške trgovinske sporazume, ki so v veljavi zadnji dve leti.

Razstava krščanske umetnosti v Rimu leta 1942

Vatikan, 26. jan. AA. Stefani: Potrjujejo, da bo ob priliki svetovne razstave v Rimu Vatikan organiziral veliko razstavo krščanske umetnosti iz vseh dežela, v katerih delajo katoliški misijoni. Vatikan bo sodeloval tudi na razstavi s svojo katoliško razstavo, ki bo obsegala zbirko mojstrskih del, ki bo dokazovala razširjenost katoliške Cerkve po svetu. Paviljon svete Stolice bo zgrajen poleg monumentalne cerkve, ki bo zgrajena na rimski svetovni razstavi na Mussolinijevo željo.

Spremembe v češki vladi

Praga, 26. jan. AA. DNB: Uradno poročajo, da je predsednik Hacha razrešil dolžnosti kmetijskega ministra dr. Feierabenda. Posle tega resora bo do nadaljnjega vodil pravosodni minister Krejčí. Dr. Hacha je prav tako razrešil dolžnosti predsednika vrhovnega odbora za nadzorstvo nad cenami inž. Jaromira Nečasa.

Slovenci vendarle pojdejo v Garmisch-Partenkirchen

Belgrad, 26. jan. m. Na zahtevo ministra za ljudsko telesno vzgojo g. Tomića so bile sprejete zahteve ljubljanske Ilirije glede udeležbe njenega moštva pri hokejskih tekmah v Garmisch-Partenkirchenu. Jugoslov. moštvo bo vodil g. Vodišek.

vrtar dejal, da nimajo prostora. Bal se je, da bi ložala v bolnišnici na hodniku ter prezebala. Vse to pa, kar ga dolžijo priče, je laž in govore vse le iz maščevanja.

Nato je sodišče zaslišalo dva zdravnika, ki sta pokojno Eleonoro Kugy pregledala še na njenem domu. Dr. Zingast, ki je bil prvi pri njej, je izpovedal, da je naročil hčerki obdolženca, naj spravijo bolnico v bolnišnico, hčerka pa je izjavila da oče stroškov za bolnišnico ne bi hotel plačati. Tudi dr. Darazio je je preiskal ter hotel poslati v bolnišnico, pa so mu izjavili, da ima dobro oskrbo. Mestni fizik dr. Novak jo je pregledal v oskrbnici, da je bila takrat že tako elaba, da ni mogla več govoriti.

Zanimivo je opisal policijski nadzornik Lovrenčič svoje poizvedbe. Policija je bila najprej opozorjena na stanje Eleonore Kugy z nekim nepodpisanim lističem, ki so ga ljudje našli na cesti ter ga oddali na stražnici na Frankopanski ulici. Na podlagi tega je šel potem nadzornik v Kugyjevo stanovanje. Žena je ležala v postelji, obrnjena proti steni ter ga ni pogledala. Dejala je, da ji mož da jesti, kadar gre in kadar se vrne. Na vprašanje, če jo v stanovanje zaklepa, je odvrnila, da jo mora, ker bi drugače vse pokradli. Potem ko je nadzornik odšel, pa so stranke pripovedovale, da je pokojnica vprašala, če odhaja policist sam. Ko so to potrdile, se je hotela obleči ter oditi za njim, da mu vse pove. Nato sta bila zaslišana kot prič dr. Jurečko, ki je podal obdukcijni izvid in dr. Pavlič, ki je izjavil, da je izvirala oslabelost od nezadostna prehrane. Močno sta obremenjevali obtoženca obe priči Rozman in Glazerjeva.

Razprava je trajala do pol 2 popoldne. Poslušalci so vztrajali v nabito polni dvorani do konca. Ko se je pojavil senat po kratkem posvetovanju v sodni dvorani, je bila napetost zelo velika. Senat je razglasil razsodbo, da je Josip Kugy oproščen vsake krivde. Sodba je pri poslušalcih izzvala glasno kritiko, državni tožilec pa je napovedal revizijo.

Sneberje-Zadobrova

Dramatični odsek Pevskega društva Sneberje-Zadobrova priredi v nedeljo, dne 28. januarja t. l. ob pol 4 igro »Dobri vojak Svejk«. Igra se godi za časa svetovne vojne. Vstopnice v predprodaji pri tov. Avšiču.

Delovanje namike Gestapo

New York, 26. jan. AA. DNB: Šef SS odredkov, Himmler, je dal berlinskemu dopisniku »New York Timesa« izjavo o boju, ki ga Nemčija vodi proti kriminalu. Himmler je dejal: Kar se tiče vesti, ki so se razširile o Gestapo, sem prepričan, da je nemška policija mnogo več vredna kakor pa ji pripisujejo glasovi v tujini. Delamo vse, kar najbolje vemo in znamo, da bi zatrli kriminal v naši državi. Statistični podatki kažejo na tem polju velik uspeh. Mi smo prepričani, da morajo biti resnični zločinci odstranjeni od družbe in jih zato tudi pošiljamo v koncentracijske taborišča. No, oni imajo tam boljše hrano in so boljše oblečeni, kakor pa so bili n. pr. rudarji v pokrajini Wallis. Glede politič. nasprotnikov je Himmler dejal: Oni nas ne zanimajo. Nastopamo samo proti tistim, ki poskušajo pripravljati kake zarote ali kaj takemu podobnega. Kakih drugih razlogov v politič. oziru nimamo. Če kdo misli, da smo delali napake, naj pride k nam in se bomo z njim razgovarjali ter jim vse pojasnili.

Himmler je zatem govoril o preseljevanju prebivalstva ter dejal, da je manjšinsko vprašanje že stoletja kalilo mir v Vzhodni Evropi ter da je Nemčija zdaj na poti k rešitvi tudi tega vprašanja.

Promet v nemških pristaniščih

Berlin, 26. jan. AA. DNB: Reorganizacija dela vzhodne Evrope nalaga nove dolžnosti, prav tako pa nudi tudi nove možnosti nemškim pristaniščem ob Baltičnem morju. Pristanišče Stettin je že pokazalo živahen promet, ker gre preko njega izvozni in uvozni material bivše Avstrije, protektorata in gornje Slezijske. Po večal se je tudi trgovinski promet med Nemčijo in Severnimi državami. Dalje je povečan trgovinski promet med Nemčijo na eni ter Slovaško, Madžarsko, Romunijo in Jugoslavijo na drugi strani. Trgovinski promet s Sovjetsko Rusijo, ki je bil toliko važen že v predvojni časih, je v zadnjih časih tudi znatno oživel, večje perspektive pa naj bi se šele uresničile. Tudi pristanišče Gdansk, ki so ga Poljaki toliko zamerili, kakor tudi Gdinja imata zdaj zelo živahen trgovski promet. V Gdini, ki se zdaj imenuje Gotenhafen, je v trgovinskem oziru nastopilo tudi znatno zboljšanje. V Königsbergu, ki je bil po svetovni vojni precej zapuščen, poteka zdaj velik promet med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, in prav tako tudi z Litvo.

Drobne novice

Washington, 26. jan. AA. Predsednik USA Roosevelt je ponovno izjavil, da je Američanom dovoljeno vstopati v tuje vojske in da ne bodo izgubili ameriškega državljanstva, če ne prispejeto zvestobe kaki vojskujoci se državi. Razen tega poročajo, da je 200 ameriških letal že bilo poslanih v Anglijo z ladnjami v spremstvu ter da so ta letala tudi že prispela na Anglesko.

Berlin, 26. jan. AA. DNB: Nogometna tekma med Nemčijo in Jugoslavijo bo na Dunaju dne 14. aprila.

Ottawa, 26. jan. AA. Reuter: Ministrski predsednik Mackenzie King je izjavil, da bodo volitve v Kanadi verjetno 26. marca t. l.

Slovenj Gradec

Smučke tekme FO. V nedeljo popoldne je priredil FO tekmo mladcev in naraščaja v smuku in teku. Od mladcev je tekmovalo 7. od naraščaja pa 12 članov. V smuku je bila dolga proga 1 km in v teku 3 km za mladece, za naraščaj pa v smuku 700 m, v teku 1.5 km. Od mladcev je dosegel v smuku 1. mesto Križar Rado v 2.25, 2. Smolčnik Fika v 2.40, 3. pa Šoster Edi v 2.45 min. V teku 1. mesto Križar Rado v 12.45, 2. Šoster Edi v 13.30 in 3. mesto Smolčnik Viktor v 14.15. V kombinaciji Križar Rado 1. mesto v 15.10 min, Šoster Edi II v 16.12 in III. Smolčnik Viktor v 16.55. Od naraščaja je dobil v smuku 1. mesto Barl Franc v 0.37 m, 2. Konečnik Maks v 0.40 m, 3. Nabernik Feliks v 0.50 m. V teku Barl Franc 1. mesto v 8.56, 2. Konečnik Maks v 9.26, 3. Nabernik Feliks. V kombinaciji 1. mesto Barl Franc, 2. Konečnik Maks, 3. Nabernik Feliks. Prihodnjo nedeljo bodo tekme članov FO.

KULTURNI OBZORNIK

Jože Kastelic: Prve podobe

Kot prva knjiga Literarnega kluba v Ljubljani za leto 1940 je izšla pesniška zbirka pesnika Jože Kastelica: *Prve podobe*, ki je bila dotiskana, kot je napisano na zadnji strani, z novim letom 1940. Jožeta Kastelica poznamo kot pesnika že iz naših revij, predvsem iz Doma in sveta, pa tudi iz Ljubljanskega zvona. Uveljavil se je tudi že kot klasični filolog z raznimi ocenami iz svojega strokovnega predmeta. Tudi ta zbirka njegovih pesmi izpričuje njegovo klasično estetsko usmerjenost v notranjem ritmu, ne sicer v shematično enakomernem metrumu rimske prozodije, temveč v tako raznovrstnem in tenko uglasenem svobodnem ritmu starogrških lirskih korov, kjer ne igra vloga ne metrum ne rima, temveč notranja simetrija posameznih besed, notranja rima, ali teracija in kadenca stavka. Kastelic je namreč po svoji pesmi še zrastle iz pristno romantičnega pesniškega izraza, ki se še ni omejeval v zaprti formi kitčnosti in rim ter enakomernih ritmov, temveč je vsa forma pesmi lik njegovega notranjega ekspresionističnega gledanja na sebe in svet, ki si išče sproščenosti tudi v obliki. Toda njegova lira se tudi že uglaša v bolj disciplinirano obliko v zadnjem delu, kjer se vsa izraža že v novodobnem sonetu. Toliko o njegovem zunanji obliki, ki ustreza popolnoma njegovemu notranjemu doživljanju. Snovno pa je Kasteliceva zbirka različna. V celoti pa je z uvodno pesmijo posvečena človeškemu bratstvu in miru ter s tem postavljenja v današnje sodobnost. Sicer pa razpada v tri dele. Prvi del vsebuje ljubavne pesmi, prelepe pesmi ljubezenske lirike, bridkosti in lepote, sprejemov in svidenij, ločitev, zaves, razodetij in pomoči drug drugemu, vse v polni lepoti srebnega ozračja, meseca, cvetov ter dišav, izražajočih občutja dveh, ki v naročju žive pokrajine iščeta svojo usodo kot sredi vesoljstva, na ozadiju resonance vsega stvarstva, v sredini sveta. Tišina, milina in sladkost sladkega, nikakor pa ne sladkobnega doživljanja, toda že pod slutnjo žalosti, boleznin in smrti. To se kaže v zadnjih pesmih tega cikla, v Pogovoru, ko si dekle pripravljiva svatbeni prt, fant pa prt za mrtvaško spajanje, in se konča z zadnjo pesmijo, eno najlepših v zbirki »Nocoj«, ki je resnični, tudi notranji popoln vreden pendant Murnovi baladi o Damjanu — resnična balada bolečnega človeka.

Kako polno se bero taki verzi kakor je n. pr. naslednji opis dneva:

Trava šumi od tisoč nevidnih bitij
in zrak je poln dvojic in ljubezni pijanini.
Na kamenu bije z vijugastim, prožnim telesom
zvit gad ob skalo.
Grm — stoglasen ptič — cvrči.
Breze so bele haljice skrile
pod valom svojih kipečih las.
ali
Na tvojem čelu mir gori,
pri tebi slonim kot stražar in klic.
Večerne zvezde sijó s teme
nevidnega neba,

Jasmin opaja
pota, lan cvete.
Na zibki bodočnosti
se zibljeva sredi sveta.
Mesec vzhaja.

Drugi del vsebuje objektivnejšo pesem, pesem, ki se dotika predmetov izven človeka, toda vedno in vselej z globljo mislijo o stvarstvu in

človeku v njem. Ni to impresionistična pesem o pokrajini, noči, razgledih in obzorjih, kakor je deloma naslov tem pesmim, temveč je vsa duhovno potopljena v smisel sveta, bolesti, Družine naroda (očitanja) in časa (Dies irae).

Ko veter dobro govori:
kar se danes mož živi,
smo si tuji, brez srca
in otroke v srd sveta
žena z radostjo rodi

Najlepše pesmi v tem ciklu so tiste, ko »duh zemlje stopa vanj«, kakor je v pesmih Doma ali Večer, eni najboljši v zbirki sploh. Te pesmi so uglasene bolj na miselno plat po verzih »moja misel je vse pretehtala — vse je prelahko!« Kako ekspresionističen je njegov pogled na svet, kaže najlepše pesem, ki jo je navdahnila Jakopičeva podoba Zelene pajčolan in ki podaja v prav Jakopičevih mističnih barvah občutja in njihov začetni duhovni smisel obenem. Tako so njegova občutja ob zvonjenju avemarije, ob noči, večeru, ko se sklanja k zemlji:

Po nebu mesec plava,
še je v čolnu luč,
duhovi se k zemlji sklanjajo,
mene z njo skupaj vidijo —
dobro, dobro...

ni več razlike
med menoj in njo...

Tretji del pa je en sam cikel sonetov, posvečenih Albinu Jermanovi, ter spada med najlepše sodobne cikle sonetov tako po svoji uglasenosti, močnosti in neizbravljivi izraza, kakor tudi novih figur, podob, ki jih je Kasteliceva poezija polna. S temi soneti se je Kastelic pridružil polnovredno drugim najnovejšim pesnikom, ki ne vidijo v sonetih samo besedne virtuoznosti, temveč tudi miselnost globine, čiste občutje in pesniške komparacije, kakor je n. pr. gotoko uglaseni zadnji sonet, ki morda moti samo z zadnjo besedo, ki je obenem tudi zadnja beseda v knjigi.

Jože Kastelic se je dobro predstavil s svojim prvencom kakor tudi Literarni klub, ki je zbirko izdal. Kastelic bo v slovenskem pesniškem razvoju povojnega rodu vezal ekspresionizem z duhovnim realizmom in še dlje — z najnovejšim impresionističnim in realističnim rodom. Kakor ga ta zbirka kaže že pri izhodišču, pri katerem se bralca moti marsikdaj preveč miselna abstraktna panta ali neroden simbol (Prošnja), ki se lahko spremeni v banalnost, je vendar zrela podoba pesnika, ki resno pojmuje svoj poklic in je tudi dal svojevrstno, osebnostno podobo svojega doživljanja sveta. Po tehtnosti izraza in pesniškega figurativnega oblikovanja kakor tudi po svojstveni mračni pa tudi v mesečini se lesketajoči podobi sveta, radosti nad naravo, ki jo izpodjeda bridkost in misel na

bežni, trdi, strti tek
življenje, življenje moje,
ki je zavrglo luč in svet
in samo šlo umirat v svet,

po tem svojskem doživljanju, ki ga je zajel polno v to knjigo prvih podob, bo ta zbirka lepši predstavljala nov ton v našem pesništvu ter se po pomembnosti dostojno uvršča k podobni, a lahkotnejši, bolj ženski osvetljavi sveta pri Tauferjevi.

Maša Sl.

Pred današnjo premiero Dvorčakov »Rusalk«

(Vtisi s skušnje.)

Za vsakogar, ki je imel kdaj priliko prisotnosti skušnji za uprizoritev dela, ima njegovo nastajanje, materializacija iz mrtvih tiskanih besed in not v oživitvenje, poseben čar. Kakor vse, kar se poraja iz misli v materijo, je napon moči in volje, je boj in zadovoljstvo ustvarjanja. Kdor zna zasledovati, kako polagoma nastaja od dne do dne iz prvih skušnji predstava, ima vtis, ko da vidi zoreti sad, vidi, kako postopoma menja obliko in barvo, dokler končno ne dozori.

Prav tako je z nastajanjem umetnine. Kdor je videl prve poskuse (v operi so zasedene glavne partije večji del z našimi najmlajšimi močmi, ki jim je treba predvsem v igalskem oziru opirati pravo pojmovanje partije) in njihov napredek, mora biti vesel našega opernega naraščanja. Heybalova v naslovni vlogi Dvorčakove Rusalke, je zastavila poleg velike volje do dela, vso doto, ki jo prinaša kot lepo obetajoča začetnica: naravni material: glas, talent za igro, lep pojav in mnogo razumevanja za režiserjeve zahteve glede pojmovanja vloge. Vidaličeva v partiji knežine in Lupka kot povodni mož, sta oba postavljena pred ne lahke naloge: operni režiser (Debevec) mora staviti upravičene zahteve, da dobi partija poleg pevске strani tudi po pojmovanju vsebine, igalsko, čim bolj izvedena.

In tako dobi človek, ki sedi pri skušnji v partituri, vtis, da so vsi od navedenih, preko Kogejev kot Ježi-babe do Francila, od vil, do zadnjih epizod, že v pravem vzdušju te melodiozne, pravljicne opere, polne hrepenenja, ki obdaja različne svetove kakor megle, da kolobarijo po kaosu, se dotaknejo drug drugega v izpolnitvi, se zlijejo ali v dotiku stro: V Dvorčakovi »Rusalki« občutimo v glasbi in dejanju ta valoviti nemir sladkega in usodnega hrepenenja: pravljicni svet (Rusalka), ki si sam, ni dovolj — hrepeni po združitvi s človekom (princom) navzdol; človeški sanja po višjem — pravljicnem — demonični svet (Ježi-baba) pa meša usode po nekaj tajinstvenih zakonih, ki se jim ne more nihče zoperstaviti.

Izmed tistih, ki poslušajo opero pri predstavi, je zelo malo ljudi, ki slutijo, koliko dela je vloženo v posamezne prizore in kako težko je ustvariti v izrazu tajinstvenost pravljicnega sveta, nadnaravnega, iz človeške domišljije ustvarjenega, in kot nasprotje k temu realni človeški svet. Med čisto, nadzemsko ljubeznijo, ki jo predstavlja »Rusalka« in nagonsko ljubeznijo, katero predstavlja knežina, koleba princ, in njegovo hrepenenje, ki ga priteza zdaj ena, zdaj druga sila, se trga med obema. Za tem, na prvi pogled čisto pravljicnim motivom, je skrit prastari konflikt vsega človeštva: kako ga nagon vleče nižje k slabšemu, čeprav hrepeni v višine.

Vprizoritve »Rusalk« pa ni samo zaradi zasedbe partij vredna velike pozornosti, tokrat igra izredno važno vlogo inscenacija, ki zahteva od inscenatorja, oz. gledališkega slikarja posebno žive domišljije. Tekom let smo se naučili ceniti sposobnosti mojstra Skružnega, ki je prav v tišini in včasih premalo upoštevanih naslikal že veliko šte-

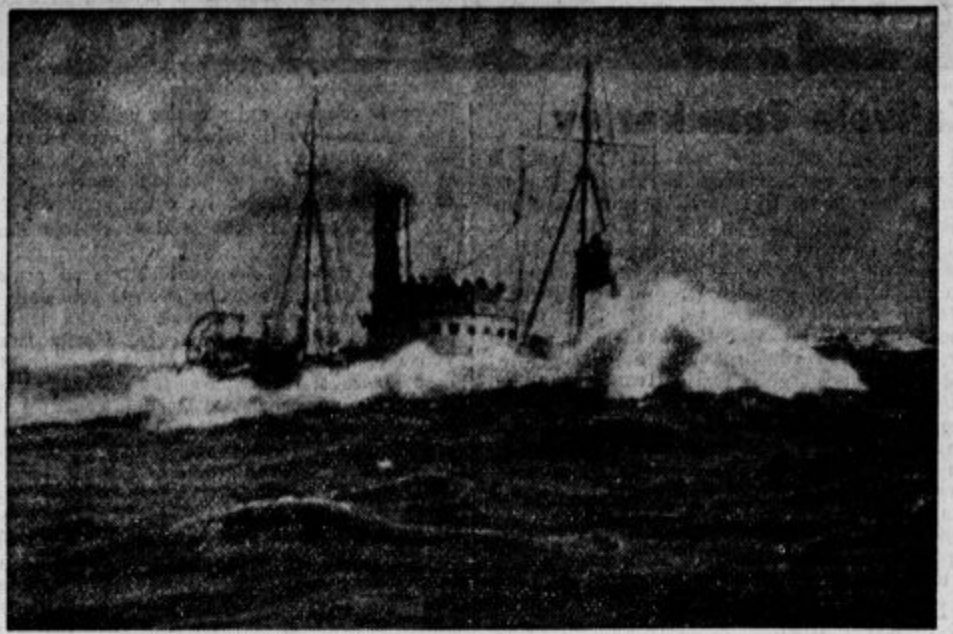
vilo res prekrasnih inscenacij. Naš mojster, razdom Čeh, ustvarja s posebno ljubeznijo in razumevanjem inscenacijo za pravljicne igre. »Rusalka«, opera velikega hrepenenja iz čeških dobav, je motiv, v katerem se lahko razvije njegova slikarska invencija v sozvočje barv in oblik, v posebnem navdihu. Opera je umetnina, pri kateri uživa poleg sluha predvsem oko, v estetskih lepotah. »Rusalka« bo lahko s subtilnostjo lirskih nastajev v glasbi in interpretaciji in temu izrazu odgovarjajočo inscenacijo prinesla v operni spored za uživatelje neotkanih umetnin lepo pridobitev. Mužikalno vodstvo opere je vrokah dirigenta Nika Stritofa.

»Kres«, glasilo Zveze fantovskih odsekov v Ljubljani, je letos začel izhajati v prenovljeni obliki kot štirinajstodnevnik ter ne več kot mesečnik. Postal je živahnejši in pestrejši; na eni strani bolj organizacijski, na drugi pa idejno borbenejši, kakor terja današnji svetovni položaj in čas. Z lepimi uvodnimi načelnimi članki uvaja urednik naše fante v cerkevno leto in delo v tem času, tako n. pr. ravno za predpustni čas svetuje opoved alkohola (temu služi tudi citat iz Slovskega na str. 29). Potem sledi organizacijska poročila, živahni dopisi fantov, ki so pri vojakih ali pa doma ter se tako z dopisi oglašajo svojim bratom, kar naj se še poživijo. Vmes pa je veliko manjših člankov o komunizmu, o potrebi večjega tovarštva, o katoliškem časopisu in Katoliški akciji, o glavni nalogi našega stoletja, ki je pokristijanjenje kulture. Telovadba, šport in poročila o novih knjigah izpolnjujejo prostor. Za leposlovje skrbijo pisatelj Ivan Campa, ki piše novelo iz spomlad pred majniško deklaracijo »Ivan Novak«. List, ki izhaja vsakih štirinajst dni in ga urejuje prof. Fr. Jesenovec, stane letno 20 din (oz. pod skupnim ovojem 18 din!) — Upravištvu je na Rakovniku, Ljubljana VIII.

»Monatshefte für NS Sozialpolitik«. V Nemčiji izhajajo že šesto leto mesečni zvezki o tem, kakšni problemi so v nemškem socialnem življenju sedaj najbolj v ospredju. To revijo izdaja Nemška delovna fronta, urejuje jo pa Franz Mende, ki je voditelj socialnega urada nemške delovne fronte.

V zadnji decembarski številki objavlja revija na prvem mestu članek o takozvani svobodni kupni moči v vojni. Zelo važne socialne probleme, ki so v zvezi z nemško zasledbo Poljske obravnava v posebnem članku Werner Kahl in sicer v članku »Delovno pravo na Poljskem«. O zavarovalni zaščiti vpoklicancev v vojsko piše dr. Ernest Nöbling. Sledijo članki o borbi proti tuberkulozi, o načinu delitve živileških kart, o pokojniškem zavarovanju vojnih obveznikov in dodan je še obsežen knjižni pregled — Vsaki številki je še dodana posebna priloga, ki obsega določbe o delovnem času v vojnem času, prav tako pa je še dodana obširna priloga, ki prinaša vsa navodila za zaupnike v delavskih obratih.

Popravek. V poročilu o Detelovi Trojki je tiskarski skrat napravil iz Radivoja — Slavoluba, iz klenega — lenega, zaradi — zavedno, uvoda — naroda, razsvetljejuje — razmišljejuje, kar bo seveda bralac sam lahko popravil.

Stražna ladja na morju, ki budno pazi na vsakršno premikanje sovražnih sil.

Pariške knjižnice morajo spel odpreti svoje dvorane

Ko je v septembru 1939 izbruhnila vojna, so v Parizu pričakovali, da bo treba kaj kmalu zapreti vse dvorane številnih knjižnic francoske prestolnice. Največja knjižnica — Bibliothèque nationale — je takoj prvi dan objavila, da sme v njene dvorane dnevno samo sto oseb. Toda že po prvih tednih je nastal naval na narodno knjižnico tolik, da so se razni ljudje, ki so hoteli v knjižnico, nastavljal že zgodaj jutraj v vrsto pred glavnim vhodom, da bi prišli tako na vrsto. Policija je morala postaviti tja posebne reditelje, ki so po vrsti spuščali čitatelje skozi glavni vhod. Ta ne navadni pojav se je v naslednjih tednih še bolj uveljavil, ki je postal naval na knjižnico tolik, da se je vrsta oseb, ki so hotele v knjižnico, raztegnila že več sto metrov daleč.

Zato so morale oblasti že po prvih tednih vojne zvišati število dovolilnic tistim, ki lahko tudi med vojno obiskujejo glavno knjižnico. Najprej je bilo to število zvišano na 150, sedaj pa je naraslo že na 200.

Druge manjše študijske in ljudske knjižnice so prav tako morale v zadnjih tednih podaljšati uradne ure, to je čas, ko so dvorane knjižnic odprte.

Kdo je povzročil požar na parniku »Orazio«

Ko so francoske vojne ladje reševale potnike z gorečega italijanskega parnika »Orazio«, je francoska vojna mornarica aretirala med potniki več sumljivih osebnosti. Tako je francoska vojna mornarica odvedla pred francoska sodišča devet sumljivih potnikov iz Srednje Evrope, in sicer osem židov in nekoga zdravnika, ki je potoval v Ameriko iz češkomoravskega protektorata. Na parniku je bilo 49 izselencev iz Srednje Evrope, ki so odhajali v Južno Ameriko.

Seveda sedaj krožijo zelo različne domneve o tem, kako je prišlo na parniku do eksplozije, ki so povzročile požar. Tako je neka agencija razširila vest, da je francoska vojna ladja ustavila italijanski parnik in ga nekje med Genovo in Barcelono preiskovala nad štiri ure. Šele ko so francoski pregledovalci zapustili parnik, je nastal požar. Seveda hoče ta vest precej zahrbitno vreči odgovornost za požar na ramena francoske mornarice.

Verjetno je, da je nekdo med vožnjo parnika nekaj podtaknil med stroje, da je parnik nato zgorel po sedmih eksplozijah, ki so si sledile v nekaj sekundah.

ŠPORT

Tržič je pripravljen za sprejem gostov

III. izlet gorenjskih smučarjev bo v resnici ena največjih zimskošportnih prireditev zadnjih let. 355 tekmovalcev se je prijavilo in sicer 90 seniorjev za alpsko kombinacijo, 70 juniorjev za veleslalom, 15 žensk za veleslalom, za tek na 18 km bo 20 tekmovalcev, na 5 km 60 ter na 3 km 40. Za skoke pa je prijavljenih 20 seniorjev ter 40 juniorjev. Med prijavitelci so naši najboljši smučarji kakor Praček, Heim, Znidar, Čop, Cizelj, Gajšek, Starman in drugi. Pri tekmah bo sodelovalo 14 klubov. Danes bo slovesen sprejem zaslovljenih vojakov in civilnih oblasti v Tržiču, ki je ves v zastavah.

Tržič se je kar najbolje pripravil na ta praznik, tako, da bo vsak udeleženec odšel z najboljšimi vtisi od te lepe zimskošportne pokrajine. Domačini z merodajnimi činitelji občine na čelu, so se za stvar na vso moč zavzeli ter se složno oprijeli dela, da bo izlet izpadel v zadovoljstvo vseh gostov in tekmovalcev. Tudi finančna plat je bila zadovoljivo rešena, četudi je delala v začetku precej skrbi. Isto tako je zadovoljivo rešeno stanovanjsko in prehranjevalno vprašanje, tako, da bo vsakdo lahko lepo prenočeval in se dobro ter poceni najedel v Tržiču.

Samo pridite v Tržič vsi prijatelji bele narave in zimskega športa, kajti tako velikopotezne prireditve ne bo kmalu v tem prijetnem gorenjskem kotičku.

Samo še dva Nurmijeva rekorda

Kdo ne pozna Paavoa Nurmija, tega »tihega Finca«, ki je celo desetletje kot fenomen izvojeval na tekaških stezah za zmago. Nurni je bil in je še danes oni lahkoletnik, ki ga občuduje ves svet in ki ga posnema zlasti športna mladina. Toda čas gre svojo pot naprej in se je od večkratnega olimpijskega zmagovalca že takorekoko odtrgal, namreč v toliko, v kolikor se tiče njegovih svetovnih rekordov, kajti danes veljata samo še dva njegova rekorda. Nekateri so bležali na zeleni mizi, ker se na nekaterih progah ne vodijo več mednarodni svetovni rekordi, drugi so pa bili zopet na tekaških samem izboljšani. Te so sicer zopet postavili svetovni mojstri v lahki atletiki, toda današnja tekašišča imajo tudi svojo zaslugu pri tem. Osta je samo fantastični svetovni rekord v teku na eno uro, ki ga je postavil Nurni 28. oktobra 1928. leta, ko je pretekl 19.210 m ter rekord na deset milj s časom 50:15. Kljub temu, da je enourni rekord nekaj neverjetnega, je vendar mogoče, da ga bo že v doglednem času kdo zboljšal. Toda vseeno ostane Nurni učitelj in evetovalec Maekijev in drugih finskih zvezdnikov Nurni je nekdanji veliki mojster, kateremu bodo še poznejši športni rodovi pletli vence. V naslednjem prinašamo pregled Nurmijevih svetovnih rekordov in onih, ki so danes v veljavi:

Nurmijevi svet. rekord:	Sedaj:
1500 m:	3:52,6 Lovelock 3:47,8
1 milja (1609 m):	4:10,4 Wooderson 4:06,4
2000 m:	5:24,6 San Romani 5:16,7
3000 m:	8:20,4 Höckert 8:14,8
2 milji:	8:59,6 Mäki 8:53,2
3 milje:	14:07,4 Mäki 13:42,4
5000 m:	14:28,2 Mäki 14:08,8
4 milje:	19:15,6 se ne vodi več
	leo Hollo 19:01,0
7500 m:	22:22,0 se ne vodi več
5 milji:	24:06,2 se ne vodi več
6 milji:	29:36,4 Mäki 28:55,6
10.000 m:	30:46,2 Mäki 29:52,6
	se ne vodi več
15.000 m:	46:49,6 leo Hollo 46:45,4
10 milji:	50:15,0 še ni zboljšan
20.000 m:	1:04:38,4 Zabala 1:04:00,2
pol ure:	9:57 km se ne vodi več
	Salminen 9:56 km
ena ura:	19.210 km še ni zboljšan

Podvezina prvenstvena tekma v skokih v Liscach pri Celju

Smučarski klub v Celju priredi dne 2. februarja smučarsko skakalno tekmo za prvenstvo Mariborske zimskošportne podveze in za prvenstvo Celja. Start ob dveh. Tekmovanje bo na Jul. Kugyevi skakalnici v Liscach pri Celju, ki dovoljuje skoke do 40 m. Pravico tekmovalca imajo vsi verificirani člani JZSZ. Tekmuje se po pravilih in pravilnikih JZSZ. Prijave za tekmo je poslati najpozneje do 1. februarja 1940 na naslov Smučarskega kluba Celje.

Vesti športnih zvez, klubov n društev

STK Moste. Občni zbor bo v nedeljo dne 28. t. m. ob pol 10 dopoldne v gostilni gosp. Bajca. Naprosajo se člani, da se obnega zbora sigurno in točno udeležijo. Izbral, ki se niso vrtni, spodnje opreme, naj to storo še danes. Opremo je oddati pri gospodaru, Zaloška 147.

Kolesarsko in motoklasično društvo »Sava« v Ljubljani sporoča članstvu, da se vrši XV. redni letni občni zbor na svečnicu, dne 2. februarja v gostilni pri Amerikancu, Florjanska ulica točno ob 10 dopoldne.

ASK. Danes ob 13 redna seja »Akademskoga športnega kluba« v Akademskem domu. Za člane upravnega odbora in načelnike sekcij udeležba strogo obvezna.

Vse, ki se zanimajo za sodniške izpite iz alpske kombinacije, vabimo v torek popoldan ob 3 v Akademski dom, kjer nam bo predaval g. Guidovec. V nedeljo jutraj ob 7 priredi »ASK« skupni izlet smučarjev v Zlebe, kjer bo začetniški in nadaljevalni tečaj. Zbirališče na postaji pol ure pred odhodom vlaka. Pridite polnoštevilno!

Snežne razmere

Poročilo Tujakoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSZ 26. januarja 1940.

Rateče-Planica 870 m: —6, oblačno, 90 cm snega, pršilo, skakalnica uporabna.
Kranjska gora 810 m: —3, oblačno, 70 cm snega, sanjalske in drsalske uporabne.
Dovje-Mojstrana 560 m: —3, oblačno, 74 cm snega, pršilo, skakalnica uporabna.
Sv. Križ nad Jesenicami 1000 m: —4, oblačno, 8 cm snega, pršilo.
Pokljuka 1300 m: —3, oblačno, mirno, 140 cm snega, pršilo.
Bohinjska Bistrica 512 m: —6, oblačno, mirno, 120 cm snega, pršilo, skakalnica uporabna.
Dom na Korni 1530 m: —10, oblačno, 225 cm snega, pršilo.
Dom na Voglu 1540 m: —10, oblačno, 225 cm snega, pršilo.
Tržič 495 m: —3, oblačno, 80 cm snega, pršilo, skakalnica uporabna.
Dom na Kravcu 1700 m: —10, oblačno, 180 cm snega, pršilo.
Koda na Veliki planini 1558 m: —9, oblačno, 110 cm snega, pršilo.
Kureček 833 m: —5, oblačno, 60 cm snega, pršilo.
Pokorski dom 1030 m in Maciborska gora 1080 m: —8, oblačno, vetrovno, Jug, 50 cm snega, pršilo.
Peca, 1654 m: —5, oblačno, 150 cm snega, pršilo.
Himski vrlec 530 m: —6, oblačno, 62 cm snega, pršilo.

ZFO

III. smučarske tekme Zveze fantovskih odsekov v Bohinju in Dovjem-Mojstrani

Ena največjih zimskošportnih prireditev v tobojšni zimi bodo brez dvoma tretje smučarske tekme, ki jih priredi Zveza fantovskih odsekov v Bohinju in v Dovjem-Mojstrani. Prav za prav bosta to dve prireditvi. V Bohinju bodo tekme v nedeljo, 4. februarja v alpski kombinaciji (smuk in slalom ter smuk za starejše člane nad 38 let starih), v Dovjem-Mojstrani pa bodo tekme v soboto in nedeljo 10. in 11. februarja v klasični kombinaciji (tek in skoki) ter štafetnem teku in samostojnih skokih. Lični plakati, ki jih je izdala ZFO, vabijo širok Slovenijo na ta fantovski praznik, pri katerem bodo tekmovali naši najboljši smučarji. Za tekme v obeh krajih vlada med fanti veliko zanimanje in izgleda, da bodo letošnje tekme prekašale vse prejšnje smučarske tekme ZFO. Prijatelje naše mladinske organizacije vabimo, da pohite dne 4. februarja v Bohinj, 10. in 11. februarja pa v Dovje-Mojstrano.